

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

ANAYASA KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

3'üncü Toplantı

27 Şubat 2018 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Şentop'un, İç Tüzük'ün 35'inci maddesine göre Anayasa Komisyonu ile Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Genel Kurul çalışma saatleri içinde de çalışabilmesi için Başkanlık Divanından izin alındığına ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Mustafa Şentop'un, TBMM Başkan Vekili Yaşar Tüzün'e annesinin vefatı nedeniyle başsağlığı, merhumeye rahmet dileğine ilişkin açıklaması

III.- KARARLAR

A)ÇALIŞMA ESASLARINA İLİŞKİN

1.- İç Tüzük'ün 33'üncü maddesi uyarınca Komisyon toplantılarında tam tutanak tutulmasına ilişkin karar

IV.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A)KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2137)

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak'ın, teklifin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde adının zikredildiğine ve söz konusu beyanları kabul etmediğine ilişkin açıklaması

VI.- ALT KOMİSYON

A)ALT KOMİSYONA SEVKLER

1.- 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin (2/2137) ayrıntılı bir şekilde incelenmek üzere alt komisyona sevk edilmesi

ANAYASA KOMİSYONU

3'üncü Toplantı

27 Şubat 2018 Salı

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Anayasa Komisyonu saat 16.04'te açıldı.

Komisyon Başkanı Mustafa Şentop,

İç Tüzük'ün 35'inci maddesine göre Anayasa Komisyonu ile Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Genel Kurul çalışma saatleri içinde de çalışabilmesi için Başkanlık Divanından izin alındığına,

TBMM Başkan Vekili Yaşar Tüzün'e annesinin vefatı nedeniyle başsağlığı, merhumeye rahmet dileğine;

Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak, teklifin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde adının zikredildiğine ve söz konusu beyanları kabul etmediğine,

İlişkin açıklamalarda bulundular.

İç Tüzük'ün 33'üncü maddesi uyarınca Komisyon toplantılarında tam tutanak tutulması kabul edildi.

298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin (2/2137) tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanarak maddelerine geçilmesi kabul edildi.

298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin (2/2137) ayrıntılı bir şekilde incelenmek üzere alt komisyona sevk edilmesi kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 19.42'de toplantıya son verildi.

27 Şubat 2018 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 16.04

BAŞKAN : Mustafa ŞENTOP (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ : Abdurrahman ÖZ (Aydın)

SÖZCÜ : Mustafa KÖSE (Antalya)

KÂTİP : Muhammet Emin AKBAŞOĞLU (Çankırı)

BAŞKAN – Anayasa Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Bakanım, değerli milletvekillerimiz, değerli basın mensupları, teklifin ilk imza sahipleri; Başkanlık Divanımız adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Toplantı yeter sayımız mevcuttur.

Anayasa Komisyonunun 26’ncı Yasama Dönemi 20’nci Toplantısını açıyorum.

Bu toplantımızın gündemini 22 Şubat 2017 Perşembe günü sizlere yazılı olarak tebliğ etmeye başlamıştık. Ayrıca, Türkiye Büyük Millet Meclisi uzantılı e-posta adreslerinize de gönderdik. Yine, teklif sahibi milletvekilleri de toplantı gündem konusuyla ilgili olarak bilgilendirildi.

Bugünkü toplantı gündemimizde Başkanlık sunuşları ile Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı ve İzmir Milletvekili Binali Yıldırım, Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli ile 6 milletvekili tarafından hazırlanan (2/2137) esas numaralı 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi yer almaktadır.

II. OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Şentop’un, İç Tüzük’ün 35’inci maddesine göre Anayasa Komisyonu ile Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Genel Kurul çalışma saatleri içinde de çalışabilmesi için Başkanlık Divanından izin alındığına ilişkin açıklaması

BAŞKAN - Kanun teklifi hakkında bilgi vermek üzere ilk sözü teklif sahiplerine vermeden önce, bir konu hakkında Komisyonumuzu bilgilendirmek istiyorum. Malumunuz, Başkanlık sunuşları ilk gündem maddemiz.

Komisyon Başkanı olarak İç Tüzük’ün 35’inci maddesi gereğince, Anayasa Komisyonu ve Karma Komisyonun Genel Kurulun çalışma saatleri içinde de çalışabilmesi için Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı’ndan izin talebinde bulunmuştuk. Söz konusu izin talebimiz uygun görüldü ve gerekli işlem tamamlandı. Bu izin hem Anayasa Komisyonu hem de Karma Komisyon çalışmaları için geçerli olacaktır. Her 2 komisyon için ayrı ayrı izin talebinde bulunmuştuk.

Böylece, gerekli prosedür tamamlandığı için, Anayasa Komisyonu toplantılarında ve Karma Komisyon çalışmalarında görev alacak değerli milletvekillerimizin görevli oldukları süre içerisinde Genel Kurula katılma mecburiyeti olmayacak ve yok yazılmayacaklardır. Görüşümüze ve uygulamaya göre, alt komisyon ve hazırlık komisyonu çalışmaları da bu izne dâhildir.

III.- KARARLAR

A)ÇALIŞMA ESASLARINA İLİŞKİN

1.- İç Tüzük’ün 33’üncü maddesi uyarınca Komisyon toplantılarında tam tutanak tutulmasına ilişkin karar

BAŞKAN - Başkanlık sunuşları içerisinde yer alan ikinci husus, bütün ihtisas komisyonlarınca alındığı gibi, bir konuda Komisyon olarak karar almamız gerekmektedir. Bu kapsamda, İç Tüzük'ün 33'üncü maddesi uyarınca, Komisyon toplantılarımızda tam tutanak tutulması hususu. Malumunuz, her Komisyonun oluşumu döneminin başında böyle bir karar alıyoruz. Bunu oylarınıza sunacağım.

Anayasa Komisyonu 26'ncı Yasama Döneminin 2'nci devresi için tam tutanak tutulmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Karma Komisyonla ilgili de tekrar üyelerimizi... Karma Komisyon ilk toplantısında bu şekilde bir karar almayla gündemi de karara bağlayacağız.

Değerli Komisyon üyeleri, aldığımız bu kararla bağlantılı olarak, kısa bir bilgi arz etmek istiyorum. Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Hizmetleri Başkanlığınca teknik bir sıkıntı olmadıkça Komisyon toplantıları en geç bir gün sonra internete açılmaktadır. Ayrıca, konuşma yapan milletvekillerinin konuşmaları deşifre edilip temize geçirildikten hemen sonra Türkiye Büyük Millet Meclisi uzantılı e-postalarına gönderilmektedir. Bu konuşma da aynı zamanda Türkiye Büyük Millet Meclisi internet sayfasında sayın milletvekillerinin öz geçmişlerinin altında "Komisyon Konuşmaları" sekmesi altında yer almaktadır. Ayrıca, her yasama yılı sonunda e-kitap olarak taşınabilir belleklerle kendilerine verilmektedir.

Bu işlemin olabilmesi için Komisyon Başkanının usulü dairesinde söz taleplerine izin vermiş olması gerekmektedir. Söz alınmadan yapılan konuşmalar ve laf atmalar bu kapsamda kayda dâhil olmuyor.

IV.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A)KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2137)

BAŞKAN - Şimdi, 2'nci gündem maddemize geçmiş bulunmaktayız. Önce teklif sahiplerine söz vereceğim; akabinde, Hükûmetin konuya ilişkin görüşünü almak üzere, toplantımızda bulunan Adalet Bakanı ve Gaziantep Milletvekili Sayın Abdulhamit Gül'e söz vereceğim.

Şimdi, teklif sahiplerinden ilk olarak... Ben de aslında teklif sahipleri arasındayım. Müsaade ederseniz kısaca ben de birkaç şey hem Başkan olarak hem teklif sahibi olarak...

MUSA ÇAM (İzmir) – Mahir Bey'in kontenjanından...

BAŞKAN – Yok, kimsenin kontenjanından değil o, her biri teklif sahibi, o ayrı.

Fazla detaya girmeden, sadece toplu olarak çalışma hakkında, teklif hakkında bilgi vermek istiyorum, arz etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, bu çalışma, başta Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun olmak üzere, seçimlerle ilgili 3 kanun ve Siyasi Partiler Kanunu'nda yani 4 kanunda değişiklik içeren bir teklif bu. Siyasi Partiler Kanunu'ndaki değişiklik sadece bir maddeyle ilgili.

Bu teklifi -basitleştirmek için sadece ifade ediyorum, detayları arkadaşlarımız izah edecekler, tartışacağız zaten- 3 ana başlıkta toplamamız mümkün. Bunlardan birisi, yapmış olduğumuz Anayasa değişikliği, 16 Nisan'daki referandumla kabul edilmiş olan hükümet sistemi değişikliği çerçevesinde, onunla doğrudan veya dolaylı bir şekilde gerçekleştirilmesi düşünülen değişiklikler. Bu anlamda, seçilme yaşının 25'ten 18'e indirilmesi hususu; yine, askerliğe ilişkin olarak askerliğini yapmış olma şartı vardı daha önce, 18'e indirdiğimiz zaman bunun işleyebilmesi için askerlik yapmış olma şartını kaldırmamız, başka bir formül bulmamız lazım, burada askerlikle ilişkisinin bulunmaması yani hukuki

bir sorununun bulunmaması şeklinde değişiklik teklifi içerisinde bir düzenleme var. Değişikliğin birinci başlığını Anayasa değişikliğinin, hükümet sistemi değişikliğinin gerekli kıldığı düzenlemeler olarak ifade edebiliriz. İkinci başlık, seçim güvenliğine ilişkin düzenlemeler. Bu konular, malum, uzun zamandır konuşulan, tartışılan konular. Daha önce, 2010 yılında buna ilişkin bazı düzenlemeler yapıldı. Bunların bir kısmı Yüksek Seçim Kurulu uygulamasıyla alakalı, istikrar bulmuş uygulamaların, müstakar uygulamaların kanuni bir temele kavuşturulmasına yönelik. Bunların detaylarını yine konuşacağız, tartışacağız. Üçüncü başlık ise siyasi partilerin milletvekili seçimlerinde ittifak yaparak seçime girebilmesine ilişkin düzenlemeler. Bu düzenlemeler de Seçimlerin Temel Hükümleri Hakkında Kanun'da kısmen, Milletvekili Seçimi Kanunu'nda kısmen ve bir tane de Siyasi Partiler Kanunu'nda bir değişiklikle gerçekleştirilmektedir.

Malumunuz, Türkiye'de 1991 seçimlerinde başlamak üzere siyasi partiler fiilen ittifak yaparak seçime girmişlerdir. Bu ittifakların kanuni bir temeli bulunmamakla beraber, fiili ittifaklar gerçekleşmiştir. Daha sonraki seçimlerde de benzer şekilde ittifaklar olmuştur. Başta Avrupa olmak üzere dünyada birçok ülkede de seçim ittifaklarını düzenleyen hükümler bulunmaktadır. Bu çerçevede, biz, siyasi partilerin milletvekili seçimlerine ittifak yaparak birlikte girmelerini engelleyen, yasaklayan hükümleri kanunlardan çıkardık.

Yine, temel bir düzenleme, tabiri caizse ittifakla ilgili bir kılavuz düzenlemeyi kanun teklifi metninde teklif olarak sunduk. Bunun detaylarını yine beraber burada konuşacağız.

Ben, ana hatlarıyla, kabataslak çerçevesini böylece sizlere arz etmiş oldum teklif sahiplerinden birisi olarak.

Sayın Mustafa Kalaycı, buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar, kıymetli basın mensupları; kanun teklifi üzerinde teklif sahibi milletvekili olarak söz aldım. Bu vesileyle, hepinizi hürmetle selamlıyorum.

26 maddelik kanun teklifinde seçim ittifakı, seçim güvenliği ve mahallî idareler seçimlerine yönelik düzenlemeler yer almaktadır. Bu kanun teklifiyle, Türk siyasi hayatında demokratikleşme yönünde önemli bir adım atılmaktadır. Siyasi Partiler Kanunu ve seçim kanunlarında ittifakı yasaklayan hükümler kaldırılmakta, siyasi partilerin ittifak yaparak seçime katılabilmelerinin yasal altyapısı oluşturulmaktadır.

Aslında, ülkemizde siyasi partilerin seçim ittifakı yapmaları yeni bir konu değildir, öteden beri yapılagelmektedir ancak siyasi partilerin ittifak yapmaları kanunen yasak olduğundan siyasi partiler kanuna karşı hile yoluyla ittifak yapmak durumunda kalmışlardır. Türk siyasi hayatında bu yolla yapılan seçim ittifaklarının 5 örneği bulunmaktadır. Bu ittifakların nasıl yapıldığını ve sonuçlarının ne olduğunu hatırlarsak seçim ittifaklarını hukuki bir zemine kavuşturan bu kanun teklifiyle getirilen düzenlemenin önemi ve anlamı daha iyi anlaşılacaktır.

1991 seçimlerinde Refah Partisi çatısı altında ittifak yapan 3 siyasi parti yüzde 16,88 oy almış, toplam 62 milletvekili çıkarmıştır. Refah Partisi 41, Milliyetçi Çalışma Partisi 19 ve İslahatçı Demokrasi Partisi 2 milletvekilliği kazanmıştır. Milliyetçi Çalışma Partisi ve İslahatçı Demokrasi Partisi milletvekilleri seçim sonrası Refah Partisinden ayrılmış, kendi partilerine dönmüştür. Seçmen sayısı itibarıyla çok küçük bir parti olan İslahatçı Demokrasi Partisi bu ittifak yoluyla Meclise girebilmiştir.

Yine, 1991 seçimlerinde Sosyal Demokrat Halkçı Parti ile Halkın Emek Partisi SHP çatısı altında ittifak yaparak 88 milletvekili çıkarmıştır. SHP 70, HEP 18 milletvekilliği kazanmıştır. HEP kökenli milletvekilleri daha sonra SHP'den istifa ederek DEP'e geçmiştir.

1995 seçimlerinde ANAP ile Büyük Birlik Partisi ANAP çatısı altında ittifak yapmış ve 132 milletvekili çıkarmıştır. Büyük Birlik Partili 7 milletvekili daha sonra istifa ederek partilerine dönmüştür.

2007 seçimlerinde Cumhuriyet Halk Partisi ile Demokratik Sol Parti arasında ittifak yapılmış, 13 DSP’li CHP listelerinden seçime girerek milletvekili seçilmiş, seçimden sonra DSP’li milletvekilleri kendi partilerine geçmiştir.

Son olarak, 7 Haziran seçimlerinde Saadet Partisi ile Büyük Birlik Partisi ittifak yapmış, Büyük Birlik Partisi adayları Saadet Partisi listelerinden seçime girmiştir. Bu ittifak yüzde 2,06 oranında oy almış ve milletvekili çıkaramamıştır.

İttifaklar yoluyla küçük partilerin Meclise girmeleri söz konusu olduğu gibi, Meclise giremeyen ittifaklar da siyasi partiler de olmuştur.

Kanuna karşı hile yoluyla yapılan bu ittifaklarda siyasi partilerin adaylarının başka bir siyasi partinin çatısı altında seçime girmesi, o siyasi partilerin genel başkan ve yöneticileri ile adaylarının partilerinden ayrılması, diğer partiye üye olmadıklarından aday gösterilmeleri için kanun gereği yazılı muvafakat vermesi, seçim sonrası siyasi partilerine dönmek için de ya bir hülle partisi kurup asıl partileriyle birleşme kararı alması ya da partilerine dönüş sonrası olağanüstü kongrede genel başkan ve yönetici seçilmesi söz konusu olmuştur. İşte bu kanun teklifiyle 12 Eylül darbe zihniyetinin ürünü olan yasaklar kaldırılmakta, siyasi partilerin özgürlük alanı genişletilmekte, siyaset alanı daha demokratik hâle getirilmektedir. Buna neden karşı çıkıldığını anlamak mümkün değildir. Acaba 12 Eylül darbecilerinin getirdiği yasakların devam etmesi, siyasi partilerin yine kanuna karşı hile yoluyla ittifak yapması mı istenmektedir? Hiçbir parti tarafından bunun savunulacağını sanmıyorum.

Bu kanun teklifi, siyasi partilerin kanuna karşı hile yoluyla değil kurumsal kimlikleriyle ve tüzel kişilikleriyle ittifak yapmalarını düzenlemekte, zaten öteden beri yapılan ittifakların bundan sonra hukuki zeminde yapılmasını amaçlamaktadır. Ayrıca, herhangi bir siyasi partinin lideri veya üyelerinin kendi partilerinden istifa etmeksizin bir başka partinin listelerinden aday olabilmelerine de imkân sağlanmaktadır. Yapılan düzenlemenin özü budur. Ülkemizde yapılmış olan ittifaklar ve özellikle Sayın Başkanın da ifade ettiği gibi Avrupa ülkelerinde yapılan seçim ittifakı uygulamaları dikkate alınarak bir düzenleme getirilmektedir. Her siyasi partiye aynı şartları öngören ve eşit imkân ve fırsatlar sunan bu kanun teklifiyle siyasi partilerin şeffaf bir ortamda ve hukuki zeminde seçim ittifakı yapabilmelerinin ve seçmene karşı da dürüst ve tutarlı siyasetin önü açılmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Anayasa’mızın 67’nci maddesinde de yer aldığı üzere vatandaşların kanunda gösterilen şartlara uygun olarak seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakkı bulunmaktadır. Yine, Anayasa’mızda seçimlerin serbest, eşit, gizli, tek dereceli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre, yargı yönetim ve denetimi altında yapılması amir hükmü yer almaktadır. Söz konusu haklar ve ilkeler ile uygulamada karşılaşılan sorunlar dikkate alınarak seçimlerin güvenli ve huzurlu bir ortamda gerçekleştirilmesi amacıyla bazı düzenlemeler de yapılmaktadır.

Kanun teklifiyle, seçim güvenliği açısından sorun olabilecek yerlerde seçimlerin serbestliği ve gizli oy ilkeleri gereğince seçmenlerin hiçbir etki ve baskı altında kalmadan seçme haklarını kullanabilmeleri amacıyla o yerdeki sandıkların seçim güvenliğinin sağlanabileceği en yakın seçim bölgelerine taşınması, sandık bölgelerinin ve seçim bölgelerinin birleştirilmesi hususları Yüksek Seçim Kurulunun görev ve yetkileri arasına alınmaktadır.

Teklifle cebir, şiddet ve tehditle sandık başı düzenini bozmaya kalkışanların sandık çevresinden uzaklaştırılması için sandık kurulu başkanı ve üyelerinden birinin çağrısının yanı sıra seçmenlerin de şahsen ihbarı üzerine kolluk güçlerinin sandık çevresine gelebilmeleri öngörülmektedir. Kolluk güçleri sandık kurulunun talimatına uymak zorunda oldukları gibi, çağrı veya ihbar sebebi ortadan kalkınca sandık çevresinden ayrılacaklardır.

298 sayılı Kanun sandık kurulu başkanlarının ilçe seçim kurulu başkanınca iyi ün sahibi olmakla tanınmış, okuryazar kimselerden düzenlenecek liste ile siyasi partilerin sandık kurulu asil üyelerinin bildireceği listeden kurayla belirlenmesini öngörmektedir. “İyi ün sahibi olmak” ile “tanınmış kimseler” kavramının soyut niteliği ve uygulamada bu görevi yürütme yeterliliği açısından karşılaşılan sorunlar dikkate alınarak sandık kurulu başkanlarının kamu görevlileri arasında kurayla belirlenmesi düzenlenmektedir. Yine, sandık kurulunun siyasi partilerce bildirilenler dışındaki asıl ve yedek üyesinin aynı şekilde kamu görevlileri arasında kurayla belirlenmesi öngörülmektedir.

Sandık kurulu mührü olmayan zarflar ve oy pusulalarının geçersiz sayılacağına dair kanunda yer alan temel kural korunmaktadır. Bununla birlikte, yetkili seçim kurulları tarafından gönderildiği anlaşılan, ilçe seçim kurulunun mührünü taşıyan ve sandık kurullarının ihmali sonucu mühürlenmeyen Yüksek Seçim Kurulu filigranlı zarfların ve yine sandık kurullarının ihmali sonucu mühürlenmeyen Yüksek Seçim Kurulu filigranlı oy pusulalarının uygulamada olduğu gibi geçerli sayılması düzenlenmektedir. Bu düzenlemede temel dayanak Anayasa olup anayasal hak olan seçme hakkının sandık kurulunun ihmali nedeniyle engellenmemesi, seçmen tercihinin sandığa yansıtılmasının sağlanması amaçlanmaktadır.

Seçmenlerce başka seçim türüne ait oy pusulalarının sehven farklı zarflara konulması veya zarfın atılacağı sandıkların karıştırılması gibi nedenler oyların geçersiz sayılmasına sebep olduğundan uygulamada ortaya çıkan sorunların önüne geçilmesi amacıyla mahalli idare organları seçimlerinde oy pusulalarının tamamının aynı zarfa konulmasına yönelik düzenleme yapılmaktadır. Aynı şekilde, cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimlerinde de oy pusulalarının aynı zarfa konulması öngörülmektedir.

Teklifte mevcut uygulamada sedyeyle veya yakınlarının sırtında sandığa getirilen, hastalığı veya engeli nedeniyle yatağa bağımlı vatandaşlarımıza oy kullanmada büyük kolaylık getirilmektedir. Hastalığı veya engeli nedeniyle yatağa bağımlı vatandaşlarca seçme hakkının kullanılmasını teminen seyyar sandık kurulu oluşturulmaktadır. Bu uygulamayla sandık bu vatandaşlarımızın ayağına gelecek, herkesi üzen görüntüler artık yaşanmayacaktır.

Teklifte Anayasa değişikliklerine uygun olarak uyum düzenlemeleri de yer almaktadır. Bir yıl içinde yapılması gereken milletvekilliği genel ve mahalli idareler seçimlerinin birlikte yapılmasını öngören hüküm Anayasa’ya uyum kapsamında yürürlükten kaldırılmaktadır.

Anayasa’ya uyum kapsamında milletvekili olamayacaklarla ilgili “Yükümlü olduğu askerlik hizmetini yapmamış” ibaresi “askerlikle ilişkisi olanlar” şeklinde kanunda da değiştirilmektedir.

Mahalli idare organlarına seçilme yaşı 18’e indirilmektedir. Böylece genç nüfusun yerel yönetimlerin karar alma organları ile idaresinde daha fazla temsil edilebilmesinin önü açılmaktadır.

Kanun teklifi ana hatlarıyla bu konularla ilgili düzenlemelerden oluşmaktadır. Maddelerde yine gerekli açıklamaları, gerekçeleri ifade ederiz.

Ben teşekkür ediyor, tekrar Komisyonu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Kalaycı, teşekkür ediyorum.

Teklif sahiplerinden başka söz talebi? Yok.

Sayın Kalaycı yeterli derecede açıklayıcı oldu teklifin içeriğiyle ilgili.

Şimdi Sayın Adalet Bakanımıza söz vereceğim; kendisi hem teklif sahiplerinden hem de Hükûmet adına...

Bu arada, müsaadenizle, toplantımıza katılan Komisyon üyeleri dışındaki bürokrat arkadaşlarımızı buradan zikredeyim: Adalet Bakanlığından Müsteşar Yardımcısı Talip Bakır, Genel Müdür Doktor Ekrem Çetintürk, Genel Müdür Yardımcısı Hakan Şeker, Kanunlar Kararlar Daire Başkanı Tahir Akca, Tetkik Hâkimi Abdüsselam Habip Yıldırım, Tetkik Hâkimi Abdullah Kamil Sarıyıldız, Tetkik Hâkimi İhsan Karataş; Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığından Seçim Hizmetleri Genel Müdür Vekili Murat Özeren, Seçmen Kütüğü Genel Müdür Vekili Ayhan Okurer, Strateji Geliştirme Daire Başkanı Harun Özkan; Anayasa Komisyonumuzdan da Yasama Uzmanı Haluk Kurnaz, Yasama Uzmanı Emrah Biçer buradalar.

Sayın Bakanım, buyurun.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri ve çok değerli milletvekillerimiz, basın mensuplarımız; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Başbakanımız ve Genel Başkan Vekilimiz Sayın Binali Yıldırım ile Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli'nin ilk imzacısı olduğu kanun teklifi üzerine söz almış bulunmaktayım. AK PARTİ ve MHP milletvekilleriyle birlikte benim de imzacıları arasında yer aldığım bu teklif metniyle ilgili genel mülahazalarımızı paylaşmak isterim.

298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin demokrasimiz ve siyasi partilerimiz için şimdiden hayırlı olmasını diliyorum. Teklifin medeni bir müzakere ortamı içerisinde burada daha da olgunlaşmasını ve Türk demokrasi hayatına çok önemli katkıda bulunmasını temenni ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; demokratik rejimin temeli serbest seçimlerdir, demokratik yarışın özgür ve eşit şartlarda sürdürülmesi esastır. Serbest ve dürüst şekilde yapılan seçimler bunun bir gereğidir. Söz ve karar milletindir, millî egemenliğin asli sahibine aittir. Millet iradesinin üstünlüğü millet iradesine saygıyı gerektirmektedir. İşte, seçimlerin güvenliğini sağlamak, gizlilik ve dürüstlük ilkelerine sadakatle katılımı artırmak, millet iradesine sahip çıkmak adına Komisyon gündemindeki teklifle bu şartlar tahkim edilmektedir.

Bir taraftan, seçimlerin güvenli ve tarafsız biçimde yürütülmesini sağlayacak, katılımı artıracak ilave tedbirler geliştirilmektedir. Diğer taraftan, mahallî idare seçimlerine ilişkin hükümlere ve en önemlisi, bugüne kadar kanuni bir çerçevesi bulunmayan seçim ittifaklarına ilişkin düzenlemeler öngörülmektedir. Teklifle öngörülen düzenlemeler genel itibarıyla bu üç başlık altında toplanmaktadır.

Teklif, demokratik tecrübemizde önemli bir dönüm noktası olacaktır. Siyasi partilerin ortak amaçlar ve ortak ilkeler doğrultusundaki ittifakları elbette yeni değildir. Az önce Değerli Mustafa Bey'in açıklamaları tarihî konjonktür itibarıyla, kronoloji itibarıyla yaşanmışlıkları bizlere hatırlatmıştır; ittifaklar her zaman olmuştur. Dilde birlik, fikirde birlik, işte birlik siyasetin matematiği içinde her zaman ve her koşulda mümkün değildir. Yine de bu birliği sağlayacak araçlara her dönem ihtiyaç duyulmuştur ancak mevzuattaki kısıtlayıcı, yasaklayıcı hükümler partilerin siyasi varlıklarını koruyarak iş birliğine gitmelerini bugüne dek engellemiştir. Teklif bir yönüyle bu ihtiyacı karşılamaktadır, ittifakları hukuki zemine taşımaktadır. Teklifle öngörülen bu yeniliğin diğer bir boyutu da 16 Nisan halk oylamasında milletimizin mührünü vurduğu tarihi reformla ilgilidir. Milletimiz kendisini idare edecekleri doğrudan ve öngörülebilir biçimde seçme hakkını elde etmiştir, artık hükümetleri bizzat kendi iradesiyle belirleyecektir. Garantörü bürokrasi aygıtı değil bizzat millet olan bu sistem daha

güçlü bir toplumsal destek demektir. Elbette her sistem kendi yeniliğini de beraberinde getirmektedir. Kabul edilen bu sistemin temel dinamiği de siyasetteki birleştirici etkisidir. Ülkeyi beş yıl boyunca idare edecek olan hükûmetin yüzde 50’den daha fazla oyla belirlenecek olması önemli sonuçları da beraberinde getirecektir. Siyasetin dili ve üslubu artık toplum ortalamasına ayarlanacaktır; iktidar iddiası olan herkes politikalarını buna göre belirleyecektir. Kutuplaşma siyaseti değil kucaklaşma siyasetinin önü açılacaktır. Toplumun ortak heyecan ve beklentilerine hitap edenler de doğal olarak güç birliği, iş birliği yapacaktır. İşte, ittifak arayışları bu yeni tarzda siyasetin doğal bir sonucudur.

Evet, koalisyonlar dönemi kapanmıştır. Yönetim istikrarını sağlamanın garantisi olmayan parçalı siyaset tarihe karışmıştır. Millettin oy ve tercihi artık siyasi pazarlık konusu olmayacaktır. Siyasi çıkarların siyasi ilkeleri bastırdığı koalisyon dönemleri artık yaşanmayacaktır. İttifak ve koalisyon bambaşka iklimlerin kavramıdır. Koalisyon sonuçlar, ittifak da sebepler üzerinden ilerler. Koalisyonda zorunluluklar öne çıkar, ittifakta ise bir tercih vardır. Koalisyon üzerinde seçmenin söz ve tercih hakkı yoktur. İttifak ise milletin tercihine onay ve kabulüne sunulur. İktidarın patronu, belirleyicisi, inşa edicisi yalnızca ve yalnızca millet olacaktır. Hiç kuşkusuz siyasi ittifaklar halk temayülünü sandığa, oradan da Meclise yansıtan demokratik meşruiyeti daha derin bir yasama tablosuna hizmet edecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; teklifin öngördüğü siyasi ittifak formülü AK PARTİ ve Milliyetçi Hareket Partisi arasındaki müzakerelerle olgunlaştırılmıştır. Ancak partilerimiz arasındaki cumhur ittifakından hareketle bugün tartışımız formülü basit bir oy ve seçim hesabı olarak görmemek lazım. Bu, bir millî dayanışma hattıdır. Özellikle 15 Temmuzla ortaya çıkan ülkemize yönelik tehditler karşısında kararlı bir mücadele çizgisi millî mutabakat hattına dönüşmüştür. İttifak düzenlemesi iki partinin değil, Türkiye’nin geleceğine yatırımdır. Demokrasimiz için kurumsal bir kazanımdır. Bu teklif ve ittifak iradesi AK PARTİ ve MHP’ye özgü bir ayrıcalık olarak da tasarlanmamıştır. Bütün partiler değerlerine, prensiplerine, vaatlerine ve siyasi önceliklerine uygun olarak başka partilerle ittifak yapma veya yapmama tercihine sahip olacaktır. Elbette, konjonktürel ya da iki partinin geleceği değil, Türk demokrasinin geleceği adına önemli bir teklif olarak Komisyonun gündeminde.

Değerli Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; kanun teklifinde ittifak modeli dışında yine birçok yenilik söz konusudur. Sayın Başkanımız ve Mustafa Bey de ifade ettiler, arkadaşlarımızın da katkılarıyla burada seçim güvenliğini, seçimlere katılımı, demokratik katılım ve meşruiyeti daha da güçlendirecek öneriler bulunmaktadır. Örneğin, birçok ülkede görülmesine rağmen ülkemizde bulunmayan seyyar sandık uygulamasıyla hastalığı veya engelli nedeniyle yatağa bağımlı olan seçmenlerin de anayasal bir hak olan seçme hakkını etkin bir şekilde kullanabilmesine imkân tanınmaktadır.

Yine, seçim güvenlikleriyle ilgili sandık birleştirmeleri, seçim bölgelerinin değiştirilmesine ancak hâkim kararıyla, Yüksek Seçim Kurulu kararıyla bir ihtiyaç duyulması hâlinde kararların alınabileceği teklifte yer almaktadır.

Sandık kurulu başkanlarının yine kamu görevlileri arasından kurayla belirlenmesi de siyasi partilerin önerdiği sandık başkanları arasından değil, tüm kamu görevlileri arasından sandık görevlisi, sandık başkanı seçilmesi de ayrıca önemli bir yenilik olduğunu düşünüyorum. Okuryazar olması gibi bir kriterden ziyade büyük çoğunluğu üniversite mezunu olan ve kamu görevlisi olan sandık başkanlarıyla yine seçim hukukunun ve disiplininin daha da demokratik, daha da mevzuata, yasalara uygun gerçekleşeceğine inanıyoruz.

Yine, tek zarf uygulamasıyla ve sandık çevresindeki güvenliklerle de vatandaşımızın seçme hakkının haleldar olmaması yönünde tedbirler burada değerli Komisyonumuzun huzuruna gelmektedir.

Yine, gençlerin mahallî idarelerde -18 yaşı- muhtar, belediye meclis üyesi, belediye başkanı olmasına yönelik de yine Anayasa değişikliğiyle uyumlu olarak Mahallî İdareler Kanunu'nda bir düzenleme söz konusudur.

Teklifte yer alan belli başlı noktalara ana hatlarıyla temas etmekle yetiniyorum. Elbette Komisyon çerçevesinde ve Genel Kurul müzakerelerinde çok değerli katkılarınızı, öneri ve eleştirilerinizi beraber, hep birlikte değerlendirme imkânımız olacaktır. Ben bu düzenlemenin partilerimiz, siyasi hayatımız ve demokrasimiz için hayırlı olmasını diliyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakanım.

Teklifin bütününe görüş ve değerlendirmenize açıyorum.

Söz talep sırasına göre vereceğim ama Meral Hanım'ın bir mazereti vardı. O bakımdan Meral Hanım'a ilk söz versek müsaadenizle?

Buyurun Sayın Meral Daniş Beştaş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum. Doğrusu bir seçim ittifakı üzerine, Seçim Yasası'nda yapılacak değişiklikleri konuşmaya başlıyoruz, başladık ama şu anda Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda Muş Milletvekilimiz Sayın Ahmet Yıldırım ve Şanlıurfa Milletvekilimiz Sayın İbrahim Ayhan'ın vekilliği düşürülüyor.

Biz bir yandan halk iradesini, seçim güvenliğini, seçim yöntemlerini, halkın demokratik işleyişe daha fazla katılmasını değerlendirirken maalesef yargı kararlarıyla milletvekillerimize sınır tanımadan, hiçbir hukuk kuralına uymadan, tümüyle subjektif siyasi gerekçelerle yargılamalarda ceza verilmeye devam ediliyor ve bu cezalar neticesinde milletvekilliklerimiz düşürülüyor. Bugün itibarıyla 9 milletvekilimizin vekilliği düşürülmüş olacak. 9 milletvekilinden söz ediyorum. Bu, basit bir rakam değil. Bu, milyonlarca halkın iradesinin tümüyle Parlamentodan silinmesi anlamına geliyor. Çünkü milletvekili orada kendi şahsını değil, hatta kendisine oy veren yurttaşları da değil 80 milyon yurttaş temsil ediyor ve bir örnek vereyim Ahmet Yıldırım'ın dosyasıyla ilgili: Ahmet Yıldırım, Cumhurbaşkanına hakaretten bir yıl üç ay ceza aldı ve kendisinin söylediği söylenen sözlerin aynısı birçok yerel mahkemede beraatla sonuçlandı ya da en kötü olasılıkla üç ay beş ay gibi cezalarla ertelendi fakat HDP'li milletvekili olunca mutlaka milletvekilliğinin düşürülmesinin üst sınırında ceza vermeyi ve bu cezanın da ertelenmemesi, ertelenmeyi bir tarafa bırakalım, paraya da çevrilmemesi suretiyle milletvekilliğinin düşürülmesi hedefleniyor. Burada “Yargı tarafsız ve bağımsız değildir.” derken tam da bunu söylüyoruz. Yargı, Hükûmetin, Cumhurbaşkanlığının, bakanların, tek tek iktidar partisi üyelerinin HDP'ye yönelik ötekileştirici, kriminalize edici, dışlayıcı, terörize edici, suçlayıcı beyanları yargı üzerinde en temel baskıyı ve talimatı oluşturuyor. Diğer milletvekilimiz attığı bir “tweet” sebebiyle o da bir yıl üç ay ceza almıştı.

Şimdi, böyle bir ortamda biz “Halk iradesi daha fazla nasıl yansısın, nasıl daha fazla bunları tartışalım?” konuşmalarını yapacağız. Doğrusu, biz Halkların Demokratik Partisi olarak Türkiye Cumhuriyeti tarihinde, Türkiye'nin cumhuriyetten bugüne kadar olan tarihinde hiçbir iktidar partisi döneminde halk iradesinin bu kadar ayaklar altına alınmadığını, bu kadar pespaye hâle getirilmediğini, halkın bu kadar gözden çıkarılmadığını önemle ifade etmek istiyoruz. Darbe dönemlerini bile aratan bir iklimde yaşıyoruz. Şu anda HDP'nin 9 milletvekili hapisanede, 9 milletvekilinin milletvekilliği düşürüldü ve biz kalan milletvekilleriyle hâlâ Parlamentoda ve bu sıralarda demokrasi, hak ve özgürlükler, demokratik siyaset mücadelesi yürütüyoruz. Bunun değerini bugün anlamıyor olabilir birileri ama emin

olun, şu anda en fazla Türkiye'nin birliği, Türkiye'nin dirliği, Türkiye'nin birlikte yaşamı, Türkiye'de hak ve özgürlük standardının çıkması ve Türkiye'nin geleceğini düşünen parti olduğumuzu yarın öbür gün siz de kabul edeceksiniz. Buna yürekte inanıyoruz çünkü biz neyi savunduğumuzun farkındayız. Söylediklerimiz ezberleri bozabilir, herkesin koro hâlinde söylediği sözlerin aksi olabilir ama biz radikal demokrasiye inanan ve demokrasinin bütün kurum ve kurullarıyla işlemesi gerektiğine inanan bir parti olarak demokratik siyaset mücadelesi yürütüyoruz. Tam da şiddet dışı yöntemlerle, Türkiye'deki Kürt problemi olsun, Alevi problemi olsun, kadın-erkek eşitliği problemi olsun, halk temsiliyeti, adil temsil olsun, bu konularda çalışma yapıyoruz. Ben, bu milletvekilliklerinin düşürülmesini kınıyorum. Onlar burada düşürülmüş olabilir, şu anda Genel Kurul salonuna belki –belki değil, kesin- giremeyecekler ama Ahmet Yıldırım da İbrahim Ayhan da –bizim grup başkan vekilimiz aynı zamanda Ahmet Yıldırım- Türkiye'de ve kendi illerinde tabii ki milletvekilidirler. Çünkü halk onlara kendi iradeleri doğrultusunda oy vermiştir, onları Parlamente'ye göndermiştir ve bugün Parlamente'da yargının taraflı, subjektif, hukuk dışı, gayriadil, tümüyle yanlı bir kararıyla onlara ceza verilmesini tarih tabii ki değerlendirecektir. Ve tabii ki bu kararlar dönecek, Anayasa Mahkemesinden dönmese de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinden dönecek ama ne olacak? Bu süre zarfında milletvekillerimiz Parlamente'da, halkı adına, Türkiye adına, en azından Genel Kurul çalışmalarına katılamayacak.

Bu gidişin gidişat olmadığını, bununla ne özgürlüklerin ne Türkiye'nin ekonomik kalkınmasının ne dış politikasının ne iç politikasının başarıya ulaşacağını, bunun çok büyük bir problem olduğunu ve daha büyük bir problemimiz olmadığını söylemek istiyorum. Parlamente'lerin Parlamente'da vekilliği hakaretten ve “tweet”ten düşürülüyorsa artık o ülkede Parlamente'nin, yasama organının vasfını, çalışmasını, yasa yapma yetkisini, demokrasiye hizmet ettiğini falan kimse anlatmasın. Parlamente'nin hiçbir etkisi kalmamıştır.

Doğrusu, bu konuda söylediğimiz sözlerin ne kadar önemi var, ne kadar etkili oluyor emin değilim ama biz damdan düşenler olarak bu acıyı biliyoruz, bu acıyı yaşıyoruz. Sizler de geçmişte damdan düşmüştünüz, mağdurdunuz iktidar partisi olarak ve mağdur olarak bu ülkede bir dönem “ilerleme” adı altında gerçekten bazı adımlar da atıldı ama şimdi mağdur değil, zalim oldunuz ve size yapılanların çok daha fazlasını şu anda başkasına yapıyorsunuz. Sizin dikkatinizi bu noktaya çekiyorum, mağdurluktan zalimliğe terfi edilmez. Bu bir terfi değildir, bu tersine bir terfidir ve bunu durdurmanızı bekliyoruz.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; konumuza gelecek olursak, hiçbiri birbirinden bağımsız değil. Şu anda önümüzdeki yasa tasarısının da aslında tam da demin anlattıklarımla doğrudan bağlantısı var. Her şey usul, her şey şekil, her şey böyle dostlar alışverişte görsün, Anayasa Komisyonu toplandı, işte bu ittifak yasa tasarısını değerlendireceğiz. Bizim oy çoğunluğumuz var mı? Hayır, yok. İki muhalefet sanırım burada itiraz edeceğiz. İttifak partilerinin oy çoğunluğu var. Ne dersek diyelim, tamam, tarihe not düşeceğiz, burada itirazlarımızı yapacağız ama bu kanun geçecek ve bu kanun sonucunda halk iradesi daha fazla yok edilecek, demokrasiden daha çok uzaklaşacağız ve Türkiye karanlığa doğru daha hızlı adımlarla ilerlemiş olacak; bunu ilk başta söyleyeyim.

Nedir bu metin şu anda, niye bizim önceliğimiz? Çünkü bu, şu anda duyulan korkunun, seçimlerde, 2019 seçimlerinde -ya da daha öncesinde yapılacak olursa- bir tarafın, iktidar partisinden “Tek başıma yüzde 51'i alamam.” korkusunun, ittifak edilen muhalefet partisinden de “Yüzde 10'u geçemem.” korkusunun birleşmesidir. Bu iki kaygı ve korku bu ittifak metnini doğurmuştur. Önümüzde böyle bir ittifak metni var. Baştan sona aslında bu korkuyu satırlarda, teklifin en ince kılcal damarlarında bile görebiliriz. Yani alt komisyona giderse –bizim de önerimiz o yönde- hepsini şüphesiz orada da ifade edeceğiz, halktan ancak bu kadar korkulabilir, halk iradesinden daha fazla korkulamaz gerçekten. Bu metinde bunu görüyoruz.

Aslında seçimlerde hilelerin yasallaştırılması metnidir bu. “Hileler yapılabilir ama bu metnin biz güvenceye alıyoruz.” diyor. Nasıl? Yani bunu söyleyeceğim şimdi.

Ne vardı? Dokunulmazlıkların kaldırılması. Hatırlarsınız, bu salonda... Bu salona ilişkin hiç iyi anılarımız yok. Bu salondan çıkan kararlarla bugün 9 milletvekilinin milletvekilliği düşürüldü ve yarın ne olacağını da bilmiyoruz. 16 Nisan referandumu da devamıydı. Sonra İç Tüzük değişikliği... 16 Nisanda demokrasiden uzaklaşan, İç Tüzük değişikliğiyle Parlamentoda söz haklarını ve muhalefetin etkisini budayan bir süreçle ilerledik, şimdi de seçim ittifakı geldi önümüze.

Peki, bu furya nedir gerçekten? En başta hedeflenenlerden birinin, hedef kitlenin ve kurumun parti olarak biz olduğumuzu biliyoruz; bu çok açık. Düşürmelerle, cezalandırmalarla, hapishanelere atılmasıyla, 10 bin üye ve yöneticisinin tutuklanmasıyla HDP yüzde 10'un altına düşmüyor; yüzde 12 oluyor, 13 oluyor, 11 oluyor, HDP bir şekilde sadece oylarını korumuyor, oylarını artırıyor. Bütün bunlar, HDP'nin işte o çıtanın altına düşürülmesi ve temsil edilmesinin önlenmesi, ekarte edilmesi. Neden? Çünkü biz halkız, halkı temsil ediyoruz; hep söylüyoruz, biz halk ne düşünüyorsa, nasıl geleceğini öngörüyorsa, bu konuda onları temsil etmeye çalışıyoruz.

Seçim ittifakı ve hileler konusunda söyleyecek çok şey var. Tarihi benzerlerinde olduğu gibi yine millî birlik, beraberlik anlatılıyor. Yani bu “millî birlik” nedir? Bizim 7 milyon, aileleriyle beraber 20 milyon yurttaşımızın bu millî birlik içinde yeri nedir gerçekten? Biz bu ülkenin yurttaşlarıyız, burada doğduk, burada büyüdük, burada okuduk, burada üniversiteye gittik, burada Parlamenta geldik. Biz Türkiye yurttaşları olarak demek ki bu birlik içinde değilmiz yani buradan bu anlaşılıyor. Onlarca değişiklik var önümüzde. Yüzde 10 barajı ya! Yüzde 10 barajına dokunmayan bir seçim yasası değişikliğinin iyi niyetinden kim söz edebilir? Şimdi iktidar partisi diyecek ki: “Ama onu Kenan Evren getirdi.” Doğru, doğru, onu Kenan Evren getirdi ama siz de Kenan Evren'in arkasında kapı gibi duruyorsunuz, Kenan Evren'in iradesini sahipleniyorsunuz. Siz değiştirebilirsiniz. İstedığınız her yasayı değiştiriyorsunuz ama yüzde 10 barajında sanki diğer değişiklikleri Kenan Evren getirmemiş gibi garip bir gerekçeyle -başka gerekçe bulamamanızı anlıyorum tabii- kamuoyuna açıklama yapıyorsunuz. Peki, demokratik reforma ihtiyacımız yok mu? Yani hiçbir değışecek madde yok mu bu seçim yasasında? Geliyoruz buraya takılıp kalıyoruz.

Anket şirketleri tabii ki bu işin arkasında yer alıyor. Anket şirketleri de ne yapacağını karıştırdı çünkü halk, Türkiye’de bütün anketlerde de görüldüğü üzere, bu korkuyu besleyen sonuçlar ortaya çıkarıyor. Halkın kafası karışık, halk tereddütlü, halk kaygılı. Halkın derdi ittifak değil; halkın derdi ekmek, aş, iş, yoksulluk, işsizlik, iş cinayeti, kadın cinayeti. 4 yaşındaki çocuklar cinsel istismara uğruyor. Ben geçenlerde bir taksiye bindim, taksi şoförü bana şunu dedi, dehşete düştüm: “Benim 7 yaşında bir kızım var. Biliyor musunuz, biz annesiyle nöbetleşe onunla sokakta duruyoruz oyun oynarken.” “Neden?” dedim. “E, devran kötü olmuş, çocuğuma ne olacağını bilmiyorum ki.” dedi. Şimdi insanlar bu psikolojideyken biz gelmişiz, ittifak yasasını tartışıyoruz.

Şimdi, burada, bu düzenlemelerde ne var? Kürt illerinde, Mardin’de, Diyarbakır’da, Urfa’da ve diğer illerde bölgede, sandıklar birleştirilebilmiş, taşınabilmiş. Bu konuda bizim hafızamız, görgümüz o kadar canlı ki. Korucuların silah zoruyla, askerlerin, sandık kurulu başkanlarının bile dövdüğü, darbettiği, vatandaşın özgürce oy kullanamadığı bir coğrafyadan söz ediyorum. Şimdi bu yasal hâle getiriliyor ve sandık taşıma ve birleştirme şimdi yasallaşiyor.

Şimdi “mühürsüz” meselesi –bu kamuoyunda çok tartışıldı- aynen mahkeme kararlarına itiraz edilebileceği yönünde bir KHK düzenlemesi gibi oldu. Biz, Genel Kurulda bas bas bağırarak, milletvekili arkadaşlar hatırlarlar: “Arkadaşlar, mahkeme kararlarına itiraz edilemez. Ceza Muhakemesi Kanunu açık düzenlemiş, hâkim kararına itiraz edilebilir ama mahkeme kararına itiraz edilemez.”

dedik. Mahkeme kararına itirazla şu anda İdris Baluken ve Ferhat Encu cezaevinde, usul itirazımız kabul edilmedi ama kanun hükmünde kararnameyle bir düzenleme getirildi “Mahkeme kararlarına itiraz edilebilir.” diye. El insaf! Mademki yeni getirdiniz itirazı, o zaman daha önceki itirazlar nasıl kabul edilir? O, keenlemekündür, mutlak butlanla yoktur. Siz, o tutuklama kararıyla milletvekilini içeride tutuyorsunuz. IŞİD’ciler “Mahkeme kararına itiraz edilemez.” diye serbest bırakıldı ama HDP milletvekilleri İdris Baluken ve Ferhat Encu itirazla tutuklandı ve aynen cezaevinde. Niye bunu anlattım? Mühürsüz oylar da bununla aynı. YSK, 16 Nisanda mühürsüz oyların geçerli kabul edilebileceğine dair karar verdi, şimdi mühürsüz oyların geçerli olacağına dair bir düzenleme koyuyorsunuz önümüze. O zaman, hangisi doğru? Biz bunu kabul edeceksek iktidar partisi ve ittifak ettiği parti şunu kabul etmiş oluyor: “16 Nisanda mühürsüz oylar aslında geçerli değildi, şimdi ben geçerli kılıyorum. O zaman usulen yaptım, fiilen yaptım, yaşama geçirdim ama şimdi –tıpkı itirazda olduğu gibi- ben bunu yasal dayanağa kavuşturuyorum.” diyor.

Kaç kanunda değişiklik yapıyor, ne getiriyor, kısaca söyleyeyim: 26 madde, Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun, Siyasi Partiler Kanunu, Mahallî İdareler Kanunu ve Milletvekili Seçimi Kanunu değiştiriliyor, bu 4 kanun üzerinde değişiklikler var. Ayrıntıları teklif sahipleri, imzacılar ifade ettiler, onlara girmeyeyim, zaten hepimiz dinledik ve artık bunu çok iyi biliyoruz. Birincisi, aynı binada bulunan dairelerdeki haneler farklı sandıklara dağıtılabilecek. Yani burada hem seçmenlerin hane bütünlüklerinin korunması hem aynı seçim bölgelerinde kalması koşuluyla farklı sandık bölgelerine kaydedilmelerine ilişkin madde açıkça Anayasa’da yer alan seçimin serbestliği ve gizli oy ilkesini sağlamak gerekçesine dayandırılıyor. Her bir sandıktaki seçmen sayısını -köy ve kasabalarda 150, kentlerde 200 olmasını- düzenleyen yasa hükmü de kaldırılıyor. Burada, sandıklarda oy kullanma yetkisi yani seçmen sayısını belirleme yetkisi Yüksek Seçim Kuruluna veriliyor. Buna inandık mı? Biz inanmıyoruz. Bu durum açıkça AKP’nin de on beş yıldır iktidarda olduğu dönemdeki gibi seçimlerin serbestliği ve gizli oy ilkesine göre yapıldı mı bugüne kadar? Bu yaşama geçerse seçmenin oy kullandığı seçmen listesi üzerinden denetim yapması engellenir. Bu durumda, diğer yandan “seçmen kaydırma” olarak bilinen seçim hileleri de olabilir. Hepimiz oy kullandık burada. Gidiyoruz bir okula, o okulda bizim mahallemiz değilse binamız, birkaç bina... Aynı zamanda bir denetimdir bu. Komşum, akrabam, eşim, çocuğum her neyse burada bunlar dağıtılıyor. Garip bir mantık. Yani bu nasıl bir arka plana ve kurguya dayanıyor, bunu anlamak hiç zor değil. Burada, açıkçası, başka hilelere... Dağıtılarak hem denetime hem o ortaklığa... Yani aynı yerde oy kullanmayı etkilemeye, birbiriyle konuşmayı bile engelleyen bir yöntem söz konusu. Burada, seçmen denetim de yapamayacak. “Benim komşum geldi mi? Onu arayayım, gelsin, oyunu kullansın. Hasta, yaşlı bir teyzem vardı, acaba oy kullandı mı?” Benzeri birçok şeyi aslında teknik olarak engelliyor.

İkinci nokta: Vali veya il seçim kurulunun talebiyle YSK’ya sandık bölgelerinin birleştirilmesi, taşınması ve karma seçmen listelerinin hazırlanması yetkileri veriliyor. Ayrıca, hasta ve engelli bireyler için seyyar sandık kurulacak. Bir kere, seçimler anayasal olarak siyasi partiler tarafından yüksek yargı organının denetimi altında yapılıyor. Mülki idare amirinin ne işi var orada, valinin ne işi var? Seçim hukuku bunu kesinlikle öngörmüyor. Vali seçim süreçlerine doğrudan müdahil olacak, müdahil oluyor. Valilerin kim olduğunu biliyoruz. İktidar partisinden gerçekten il başkanı gibi çalışıyorlar, bence il başkanından daha iyi çalışıyorlar. Yani bunu yerelde deneyimledim, hepimiz milletvekiliyiz. İktidar partisinden il başkanları eminim valiler kadar canhıraş bir şekilde çalışmıyorlar, bu kadar kendilerini telef etmiyorlar çünkü başka beklentileri var hani “İyi geçineyim, aman kötü olmayayım.” ama valilerin öyle bir derdi yok. Bir memur doğrudan seçim sürecine müdahil olacak. Burada tarafsızlık yok ediliyor. İktidar partisi seçimlerin yürütülmesine ilişkin durumda seçim kurulunun ve yüksek yargı organının denetimini zayıflatıyor, ortadan kaldırıyor. Bu, aynı zamanda, bizim güçlü olduğumuz illere

dönük bir düzenlemedir. Valiler durup dururken –diyelim 8 Mart var bir hafta sonra- durumdan vazife çıkarıp “Ben toplantıyı, gösteriyi bir ay yasakladım.” diyor. Neye dayandın? Kadınlar Günü’nü niye Diyarbakır, Mardin, Siirt; İstanbul, Ankara, İzmir gibi kutlamasın? Hayır. Özel bir düzenlemeyle oralar engelleniyor. İşte bu tam da buna tekabül ediyor.

Bir de seçmenin oyunu yerinde, güven içinde kullanmasını sağlamak seçim kurullarının tabii görevidir. Sandıkların taşınması, seçmenin sandığa erişimini güçleştiriyor ve aynı zamanda, çok sayıda kişinin oy kullanamaması sonucunu da doğuruyor. Seçmenler sandığa gidemese iradeleri sandığa yansıyamayacak, bu durumda “seçme ve seçilme hakkı” dediğimiz anayasal temel hak tümüyle ortadan kaldırılıyor.

Bir de şunu da hatırlatıyorum, Anayasa Komisyonu üyelerimizin çoğu biliyordur: Yüksek Seçim Kurulunun bu konuda, özellikle sandık birleştirme ve taşıma konusunda çok sayıda iptal kararı var, Yüksek Seçim Kurulunun bizzat var. Bildiğimiz kadarıyla -bizim de orada bir üyemiz var- aslında, Yüksek Seçim Kurulu buna sıcak bakmıyor fakat ittifak partilerinin, özellikle iktidar partisinin etkisi göz önüne alındığında demek ki buna karşı direnemiyor. Burada, valilere verilen yetkilerin sınırlarının belirli olmaması suiistimale açık uygulamalara sebebiyet verecek.

Diğer yandan, şu anki uygulamaya göre siyasi partiler sandık kurullarına sandık kurulu başkanlığı ve üyeliği için isim verebiliyordu, şimdi bunun önüne geçiliyor, sandık kurulu başkanlarının isimleri mülki amirlerce bildirilmiş kamu görevlileri arasından kurayla belirlenecek. Peki, bu kamu görevlileri kim olacak gerçekten? Tabii ki atanmış memurlar olacak kamu görevlileri. Burada bir şey söylemeye gerek var mı?

Şu anda memur olabilmenin ön şartını, memur kalabilmenin şartlarını hepimiz biliyoruz. Yüz binlerce insan ihraç edildi, yüz binlerce, bir kısmı hapisanede. “İltisak” diye bir kavram çıktı, Türkçeyi bildiğimi sanıyordum, “iltisak” ve “istikşafı görüşmeler”i bu dönemde öğrendim. Ana dilim Kürtçe ama Türkçeyi de azıcık bildiğimi sanırdım. “İltisaklı” diyor ya! Ya, “iltisak” ne? Var mı bağı, üyesi mi, arkadaşı mı, dostu mu, kardeşi mi, mahkeme kararı mı var, disiplin cezası mı var? Hiçbir şey yok. Terör örgütüyle iltisaklı olmak...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bulaşmış olmak.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Bulaşmış olmak.

“Bulaşmış olmak” ne demek? Gerçekten, bununla binlerce, yüz binlerce insan ihraç edildi.

Memurlar sandık kurulu başkanı olacak. Tabii ki iktidar partisinin uygun gördüğü kişiler memur oluyor, onların uygun gördükleri de valiler tarafından sandık kurulu başkanı olacak. Tabii, burada çok ince bir detay da var. Sandık kurulu 7 kişiden oluşuyor. Zaten, sandık kurulu başkanı iktidar partisinden yana, üye memur, o da yana, bir iktidar partisinin temsilcisi, bir de MHP’nin temsilcisi, 7 kişi, dörtte 3; 4 kişi oy verecek, her türlü kararı verebilecekler, çoğunluk onlarda. Burada böyle de ince bir hesap yapılmış. Burada sandık kurulundan adil bir sonuç çıkması mümkün değil.

Başka bir bölüm: Sandık alanı vardı, hepimizin müşahit eğitimlilerimizde kullandığımız. Burada sandık artık bulunduğu odaya indirgeniyor, 100 metreydi eskiden yarıçaplı çevre alanı olarak, şimdi, burada, artık kolluk görevlileri o alana da girecek. Bu ciddi ve düşündürücü. Yani size internetten bakmanızı öneririm, sadece görüntülere. Diyarbakır ve Urfa’da Jandarma eşliğinde korucuların elinde silah var ve tehditle oy kullanırılıyor. Lütfen, internete bakın “Urfa ve Diyarbakır” diye yazın, o görüntülere ulaşın. Şimdi diyorlar ki: “Şikâyeti sadece sandık kurulu çağırılmaz, üye de oradaki vatandaş da çağırabilir.” Ya tamam da yani zaten yeterince usulsüzlük var, bir de bununla, kolluk gücüyle vatandaş üzerinde ayrı bir basınç, ayrı bir baskı, ayrı bir irade sakatlanması hedefleniyor. Bu,

gerçekten kabul edilemez bir şey. Bir de ihbarcılık yaygınlaştırılıyor. Yani ne olacak? AK PARTİ’li ya da MHP’li orada sürekli her sandıkta 2 kişi olur, her biri bir sandığa çağırır, bütün sandıklarda kolluk olur. Bu çok kolay yani çok kolay ve bu olacak, göreceğiz, seçimlerden sonra yaşarsak bunu birbirimize hatırlatacağız.

Diğeri bu hele çok trajikomik, mühürsüz, üzerinde leke, çizik, işaret falan olsa bile geçerli. İyi Vallahi. Yani nasıl bir şey bu ya? Seçim hukukunda en temel ilke mühürdür aslında, mutlaka mühre bakın, filigrana bakın. Şimdi mademki mühürsüz oylar geçerli kabul edilecek, o zaman niye mühür vuruluyor ki? Bütün oylar mühürsüz olsun sadece filigran aransın. “Sayı sınırı konulsun” diyeceğiz ama oradaki murat bu değil. Şimdi, mühürsüz oyun çizikle, bir de öyle bir işaret bulunan yani her türlü cumhur ittifakına gidecek oy, en ufak bir emare de olsa o oy ona gidiyor ama muhalefete hafif kaymışsa iptal edilecek. E, kurulun mahiyeti de ortada. Sayın Parsak gülümsüyor ama eminim bu ayrıntıları düşünmüşsünüz, çok iyi düşünmüşsünüz ama biz de tersten bakıyoruz, sizin baktığınız yerin tam tersinden bakıyoruz. Burada hukuksuzluğa bir kılıf uyduruluyor.

Gerçekten burada bir de şöyle bir şey var, bu düzenlemede: Partiler arasında, adaylar arasında eşit oran ve eşit hüküm esası da gözetilmiyor. Şimdi, partiler yazılacak... Bir kere her şeyi bir tarafa bırakalım cumhur ittifakı iki partiden, hemen göze çarpıyor zaten, ona verilecek, diğer partiler yan yana. E, ittifakın oyu hesaplanacak. İttifak oyu hesaplanıyor. Diyelim ki biz yüzde 13 aldık, ittifak yüzde 45 aldı. Adana’da o oylama sırasında MHP’nin ayrı, AKP’nin ayrı hesaplanmıyor ki, onlar otomatikman 1-0 galip başlıyor zaten. Çünkü toplam milletvekili çıkarmasında D’Hondt sistemine göre her zaman çok olan parti avantajlıdır. Şimdi, iki parti daha fazla alacağı için tabii ki avantajı elde ediyor. Şu anda basın mensuplarının çokça yaptığı bir simülasyon değerlendirmesi var, orada da görülüyor. Mesela CHP -ilk simülasyona göre- 12 milletvekili kaybediyormuş. Eminim biz de diğer partiler de kaybediyor.

Diğer tarafta şöyle bir şey de var: Hadi MHP ile AKP ittifak yaptı da MHP ittifakı yaptığı için barajdan kurtuluyor çünkü yüzde 10 barajı duruyor. Peki, ittifak yapamayan partilere ne olacak ya da yapmayan? Yani bu eşitsizlik bu kadar aleni ki, ittifak yapmadığı için baraj altında kalan partiler Parlamente’ya temsilci gönderemeyecek ama ittifak yapanlar gönderebilecek. Açıkça hakkaniyete aykırı bir tablo çıkıyor ortaya. Bunların hepsi bu teklifin sıkıntıları, daha doğrusu vahim sonuçları. Yani şunu da ekleyeyim: Diyelim ki Saadet Partisi –ilk aklıma gelen partiyi söyleyeyim. Çok konuşuluyor Saadet Partisi, oyu az ama kapladığı alan çok diye, böyle moda oldu bu da- yüzde 9,9 aldı. Giremeyecek. Şimdi, temsilde adalet diyebilir miyiz buna? MHP’de yüzde 8 aldı ya da 7 ya da 6 aldı. O girecek. Bizim diyelim ki ittifak yaptığımız bir parti varsa girecek ama ittifak yapmaya zorlama hâli söz konusu. Yani bu da siyaset yapma hakkını doğrudan engelleyen bir durum.

Son olarak şunu da söyleyeyim. Yani daha çok söyleyeceğiz bunları, sadece geneli üzerinde söz aldığım için genel hatlarıyla ifade etmek istedim. Gerçekten bu öneri Türkiye yurttaşlarına büyük bir haksızlık, büyük bir hakaret, seçim hukuku, demokrasi, Anayasa, temel hak ve özgürlükler, uluslararası hukuk ve Türkiye’de çoğulculuğa yaklaşımın tarihe kavuşacağı bir teklif olarak önümüzde duruyor. Bu ülkede eğer 80 milyon yurttaş yaşıyorsa “millî birlik” dediğimiz de yüzde 50+1 değildir. Böyle teklifler, böyle siyasi pratikler bu ülkede sadece ötekileştirmeyi, kutuplaşmayı, düşmanlaşmayı ve ayrışmayı hızlandırır. İşte, Akit TV’de ne idiği belirsiz bir vatandaşın -adı neydi unuttum- birinin çıkıp “Eğer biz sivil öldüreceksek biz Cihangir’den, Nişantaşı’ndan, Mecclisten başlarız.” diyecek kadar fütursuzlaştığı, açıkça cinayet işleyeceğini ilan eden bir döneme denk geliriz ve bunun sorumlusu buna sebebiyet veren siyasi anlayıştır diyorum ve teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Beştaş.

II. OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Mustafa Şentop'un, TBMM Başkan Vekili Yaşar Tüzün'e annesinin vefatı nedeniyle başsağlığı, merhumeye rahmet dileğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN – Bir şey söylemek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, bugün biliyorsunuz Meclis Başkan Vekili değerli arkadaşımız Sayın Yaşar Tüzün'ün annesi vefat etmiş. Kendisine başsağlığı diliyoruz, merhumeye rahmet diliyoruz.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Allah rahmet eylesin.

IV.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A)KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2137) (Devam)

BAŞKAN – Sayın Tezcan, buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, Grup Başkan Vekilimiz de söz istiyor.

BAŞKAN – Tabii ama Bülent Bey istedi.

Sayın Tezcan, buyurun.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakan; ben de Meclis Başkan Vekilimiz Sayın Yaşar Tüzün'e başsağlığı dileyerek başlıyorum. Annesine de Allah'tan rahmet diliyorum merhumeye.

Değerli arkadaşlar, adı “seçim ittifakı yasası” diye kamuoyunda bilinen bir teklifi görüşüyoruz, 26 maddelik bir teklif. Bu teklifle ilgili çok şey söylenebilir ama sanıyorum bu teklifi iki temel eksende okumak ve tarif etmek mümkün. Birisi “ittifaklar” diğeri de “seçim güvenliği.” Tersinden söyleyeyim: Birisi “ittifaklar” adı altında siyaseti kilitleyip demokrasiyi yok etme projesi, çoğulculuğu yok etme projesi; diğeri de seçime ilişkin hükümlerle güvenli seçimi ortadan kaldırma projesi. Bu bir proje, bir yasa teklifi değil. Bir siyaset projesi, Türkiye'nin geleceğini kurgulama projesi, toplumun geleceğini kurgulama projesi. Hangi eksen de kurgulama projesi? Çoğulculuğu ve demokrasiyi yok ederek mühürsüz referandumla atılan adımdaki tek adam rejimini tahkim etme projesi. Sadece devleti ve rejimi tek adam rejimi olarak tahkim etme projesi değil, aynı zamanda milleti de tekipleştirme projesi. “Cumhur ittifakı” adı altında milleti de tekipleştirme projesi, siyaseti kimliksizleştirme projesi. Sadece belirli bir anlayış, dil, üslup ve ideoloji içerisinde eriyenlere siyaset yapma imkânı tanıyan, diğerlerine bütün kapıları kapatan bir proje. Milleti tarif ederken de “Sadece benim anladığım anlamda milletin unsuruysan milletsin yoksa değilsin.” diyen milleti de kimliksizleştirme projesi. Yani bu proje başından sonuna bir kimliksizleştirme projesi, toplumu, rejimi, siyaseti. Bir kere adını doğru koyalım. Öyle ittifak projesi, 12 Eylülle, darbeyle mücadele... Hayret ediyorum şaka gibi bir şey. Yani diyorlar ki: “İttifakları 12 Eylül darbesi yasakladı, şimdi biz önünü açıyoruz, buna karşı çıkmak darbecileri savunmaktır.” Şaka gibi bir şey. Doğru ama yüzde 10 barajı gibi dünyanın hiçbir yerinde olmayan barajı da darbeciler getirdi. Niye kaldırmıyorsunuz barajı? Hatta bırakın barajı kaldırmayı, barajı aşmak için kendiniz yasalardan oluşturulmuş hileli, hürelili böyle bir teklifle merdiven yapıyorsunuz, kendi dışınızdakilere baraj duvar gibi duracak ama bu merdivenle siz barajın üzerinden... Yani bu darbecilik... 12 Eylül darbecileri yüzde 10'u getirdiler, 20 Temmuz darbecileri de 15 Temmuz darbe girişimini fırsat bilip 20 Temmuz darbecileri de bu barajı katmerlendirecek bir ittifak yasasıyla geldiler. Bunun izahı budur, siyasette bunun okuması budur.

Şimdi, bakın, ayrıntılara arkadaşlarımız gireceklerdir. Bu proje, oy artırmadan milletvekili artırma projesidir, oyunu artırmadan milletvekilini artırma projesidir. “Nasıl artırırız?” diye oturulmuş, hesap yapılmış ve bu proje “Partilerin ittifakı adı altında biz bir araya gelelim, çıkaramayacağımız milletvekillerini önce o sepete koyalım, o sepetin üzerinden paylaşalım.” projesidir. Üç parti düşünün, bir tanesi 100 oy aldı, bir tanesi 80 oy aldı, bir tanesi de 30 oy aldı. İsimleri vermiyorum. 80 oy alan parti ile 30 oy alan parti ittifakla girdiler, toplamı 110 oy, 1 milletvekili çıkacak, o ittifaktaki partiler alıyor, 100 oy alan parti milletvekilini alamayacak. Sihirbazlıkla önce kendi sepetlerine koyacaklar, ondan sonra o sepetteki paylaşım da muhtemelen 80 oy alan partinin hanesine yazılacak ya da 30 oy alan partinin, oradaki bölüme göre. Bu, milletvekili hırsızlığı değil mi arkadaşlar, sandalye hırsızlığı değil mi? Belki çok ağır bir söz ama bu böyle bir şey değil mi? Bu “aşkın temsil” dediğimiz, “haksız temsil” dediğimiz, “adaletsiz temsil” dediğimiz sistemi yasaya koymak değil mi? Hani temsilde adalet, ne oldu? Bu, partileri kimliklesizleştirme projesidir. Niye? Çünkü bir parti düşünün ki kendi ideolojisiyle, kendi söylemiyle, kendi programıyla, kendi öz güveniyle çıkıyor ve diyor ki: “Seçmenden ben oy istiyorum kardeşim.” O parti yüzde 9,9 oy alır ise barajın altında çünkü yüzde 10 barajını koruyorsunuz ama bir başka parti “Ben kendi kimliğimle, kendi dilimle girmiyorum seçime, filanca büyük partinin kuyruğuna takılarak ben bu yarışta onun treninin lokomotif olacağım.” diyecek, girecek, o partinin baraj problemi olmayacak, yüzde 3 de oy alsa milletvekili çıkaracak. Bu durumda siyasette çoğulculuktan bahsetmek mümkün mü? Bu durumda yüzde 3, yüzde 4, yüzde 5, yüzde 7 oy alan partilerin bu sistem içerisinde geleceklerinden bahsetmek mümkün mü? Değil. Bu, nasıl ki bir anlayışa göre bütün bir toplumun kimliğini dizayn etmek istiyorsanız siyaseti de siyasi partileri de belirli anlayışa göre dizayn etme projesidir.

Değerli arkadaşlar, bu, Türkiye’de çoğulculuğu yok eder. Bakın, bu projenin niye çıktığını biliyoruz. Bu proje, barajdan kaçma projesidir. İki tane barajdan kaçmak için AK PARTİ ve MHP bir araya geldi, barajdan kurtulma adına bu projeyi icat etti. Öyle dünyada örnekleri falan yok, ittifak örnekleri var. Önce şunu söyleyeyim: Seçim ittifaklarına karşı değiliz, seçimde ittifaka karşı olmak diye bir şey olmaz, adaletli ittifak sistemleri kurulur. İnşallah alt komisyonda düzeltirsiniz. Yani partiler kalkacaklar, baraj duracak, böyle bir sistemde bunun adı “seçim ittifakı” diyeceksiniz. İttifaka girmeyen partilerin önüne barajı duvar gibi çekeceksiniz, ittifaka giren partiler yüzde 1’le, 2’yle de olsa çıkacak, devam edecek. Böyle bir sistem olmaz. Doğru düzgün ittifak yaparsınız. Oylamada, D’Hondt sisteminde getireceksiniz ittifaktaki partilerin toplamını bir sepette oy kabul edeceğim, 1’e, 2’ye, 3’e, 4’e böleceğim. Olur mu böyle bir şey? Bu, haksız temsili yasalaştırmak demektir. Yüzde 10’la zaten var olan haksız aşkın temsili ikinci kere katmerleyerek kanuna sokmak demektir.

Bakın, nedir iki kere barajdan kaçış teklifi diye söylediğim, nedir bu? Bir: AK PARTİ’nin, Sayın Erdoğan’ın yüzde 51 gibi bir korkusu vardı, Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde yüzde 51 gibi bir korkusu vardı. Yürütme organında yüzde 51’den kurtulmak için AK PARTİ’nin buna ihtiyacı vardı. Milliyetçi Hareket Partisinin de yüzde 10 baraj korkusu vardı Parlamentoda, yasama organında. Bu ittifak böyle bir ittifaktır. Bu ittifakın mucidi olan anlayış bu çerçevede ortaya çıkmış bir anlayıştır. Birisi Parlamentodaki barajdan kurtulmak için, öbürü de yürütme organındaki barajdan kurtulmak için böyle bir ittifak icat edildi. Yalnız bu icadın Türk siyaseti açısından çok ciddi bir problem olduğunu görmek lazım.

Değerli arkadaşlar, mühürsüz referandumla getirilen tek adam rejiminde yürütme organının seçimi yani Cumhurbaşkanının ve Hükümetin oluşma biçimine ilişkin seçim ne yazık ki iki partili bir sistemi dayatıyordu. O zaman Sayın Komisyon Başkanı Şentop da dâhil olmak üzere AK PARTİ sözcüleri

ve değişikliği savunan MHP sözcüleri çıkıp “Zaten yasama organında baraj bir problem olmayacak, sıfırlanacak, dolayısıyla bu sistem gerçek anlamda temsilde adaleti sağlayacak.” diyorlardı. Bir de koalisyonla ilgili bir söz vardı, o ayrı konu.

Değerli arkadaşlar, bu sistem, Cumhurbaşkanlığı sistemiyle iki partililiği dayatan anlayış yürütme organında anayasa değişikliğiyle, tek adam rejimiyle, şimdi ittifak yasa teklifiyle yasama organında da iki partili sistemi dayatmaktadır. Başta Milliyetçi Hareket Partisinin bugün işine yarıyor gibi görünse de -bu teklifin ortağı olduğu için, altında imzası olduğu için söylüyorum- tarih önünde göreceksiniz, bu sistem, ittifakın küçük partilerini yok eder. Bu sistemde oyu az olan partilerin ittifak içerisinde geçici bir nefes alma imkânı olur ama o sadece yoğun bakımda alınan bir nefestir, ondan sonra yok olur. Partilerin kimliklerini yok eden böyle bir sistem demokrasiyi yok eder, çoğulculuğu ortadan kaldırır, yasama organı ve yürütmeye katı bir iki partili sistem gelir. Ha, bu, Cumhuriyet Halk Partisine yarın yarar. Bu, başka bir iş ama mesele bu değil. Mesele, AK PARTİ’ye mi, CHP’ye mi yarayacağı meselesi değil; mesele, demokrasiye mi yarayacak, diktatörlüğe mi yarayacak, tek adam rejimine mi yarayacak? Böyle bir tercihle karşı karşıyayız.

Değerli arkadaşlar “Koalisyonlar dönemi kapandı.” denmişti. Şimdi, ben merak ediyorum, hangi koalisyonlar dönemi kapandı? O zaman da söylüyorduk, hiçbir zaman, başkanlık rejimi de dâhil – ki bu öyle de değil- tek adam sistemlerinde koalisyonlar kapanmaz diye örnekler veriyorduk. Şimdi, bugünden o gün seçmene yalan söylendiğinin kanıtıdır bu, yalan söylendiğinin kanıtı.

Şimdi, bakın, sistem kendi içerisinde... İttifakla ilgili boyutu bu, daha söyleyecek çok şey var ama arkadaşımız da konuşacak, o yüzden ona da fırsat bırakma adına, ittifakla ilgili kısmını burada kesiyorum ama seçim güvenliğiyle ilgili, bu sistem, güvenli seçimi ortadan kaldırma sistemidir. AK PARTİ sandıkla iktidara gelmiştir, seçimin, demokratik seçimin bütün imkânlarından yararlanarak iktidara gelmiştir, iktidarda güçlenmiştir, sandıkla iktidardan gitmeme arayışının teklifidir bu teklif ve ne yazık ki Milliyetçi Hareket Partisi de onun arkasına takılmış, siyasi bekasını buna bağlamıştır ama buradan beka çıkmaz, siyasi beka çıkmaz. Onun adını da “milletin bekası” diye tarif edip bizi aldatacağını sanan anlayışın bizi aldatamayacağını bilmesi lazım.

Değerli arkadaşlar, bu süreç sopalı seçimleri açma sürecidir, jandarmalı, polisli sandık seçimidir, jandarma, polis denetiminde seçimdir bu seçim. Tarihimizde sopalı seçimler çok konuşulmuştur, çok sıkıntıları vardır. Bu dönemin sopalı seçiminin bir örneği 16 Nisan seçiminde yaşanmıştır, mühürsüzse referandumda... Şimdi, bu yasal hâle getirilmeye çalışılıyor. Yani vatandaşın birisi çağırarak; polis, jandarma sandığa girecek. Nasıl girecek? O inisiyatifi kim kullanacak? Orada güvenlik var mı, yok mu diye kim karar verecek? Polis müdürü karar verecek. Elinde silah taşıyan zabıta görevlisi sandığa müdahale hakkını kazanacak. Böyle bir şey olur mu? Burada seçim güvenliğinden bahsetmek mümkün mü?

On beş dakika planlıyorum kendim için de... Herhâlde bir üç dakikam mı kaldı? Şöyle bakıyorum, evet.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Yirmi dakika olsun.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Yok, siz de konuşun.

Değerli arkadaşlar, bu, 16 Nisan mühürsüz seçiminin ikrarıdır, sandıkta mühürsüz seçimle millet iradesinin çalındığının ikrarıdır, yasal hâle getirme işidir. Ne yazık ki böyle bir tabloyla karşı karşıyayız.

Siyasi partilerin sandık başkanı önerme yetkisi kaldırılıyor yani siyasi partilerin sandıkları denetlemesinden bir kaçış var. Daha önce YSK’yle ilgili yasayı konuşurken müşahitlerle ilgili de bir düzenleme vardı, bugün getirmemişsiniz, inşallah, daha sonra getirilmez bu. Türkiye önümüzdeki

dönemde bir güvenli seçim problemiyle karşı karşıya kalacaktır ama şunu bilirsiniz ki ne yaparsa yapsın iktidar ve onun ortağı, iktidar koalisyonu, güvenli seçim hareketi Türkiye’de seçim güvenliğini her şeye rağmen sağlayacaktır, bütün bu projenin tamamı ters dönecek. Bundan hiçbir tereddüt duymuyorum. Niye duymuyorum? Bakın, yaşadığımız şeye dikkat edin. 16 Nisan referandumuyla Anayasa değişikliğinde tek adam rejimi getirilmek istenirken AK PARTİ seçimle geldiği iktidardan bir daha gitmemenin arayışı içerisindeydi -o zaman burada uzun uzun anlattık bunu, oraya dönmeyeceğim- ve zannetti ki o seçim sistemiyle yani Anayasa değişikliğiyle “Ben iktidarımı tahkim edeceğim ve bir daha bu iktidardan gitmeyeceğim.” zannetti ama geldi, gördü, baktı ki değişiklik gelince yüzde 51 gibi bir problemle karşı karşıya kaldı. Affedersiniz, Anadolu’da bir söz vardır, teşbihte hata olmaz, kazın ayağı öyle değilmiş; onu geldi, anladı, kazın ayağının öyle olmadığını.

Şimdi “Bu çıkmazdan nasıl kurtulurum.” diye ittifak yasalarıyla bir yeni çıkış arıyor ama eğer bunu düzeltmezseniz ve böyle geçerse, böyle giderseniz -bakın şuraya yazıyorum- tek adam rejimi ve ittifak yasasının toplamıyla iktidarda kalma isteği sizin hedefinize ulaşmanıza yol açmayacak; tam tersine, bu iki şey AK PARTİ’yi iktidardan düşürecek. Bu iki şey, ittifak yasası da tek adam rejimi yasası da AK PARTİ’yi ve onunla beraber mesut, bahtiyar olacağını sanan siyaset anlayışını iktidardan düşürecek, bunu da aha buraya yazıyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

(Oturum Başkanlığına Başkan Vekili Abdurrahman Öz geçti)

BAŞKAN – Sayın Tezcan, ben teşekkür ediyorum.

Sayın Kerestecioğlu’nun söz talebi var.

Buyurun Sayın Kerestecioğlu.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Ahmet Yıldırım Muş Milletvekili, İbrahim Ayhan Urfa Milletvekili; herhâlde tanıyorsunuz arkadaşlar, yakinen tanıdığınız insanlar ve şu anda burada bir seçim yasasından konuşuluyor, sanki dünyanın çok normal bir şeyi yapıyormuş gibi konuşuluyor, konuşulmaya devam edilecek ve bu eşikten aslında yeni bir eşiğe geçilecek. Yani bugüne kadar nasıl dokunulmazlıkların kaldırılmasına “Evet.” dendiye, bugüne kadar nasıl aslında şaibeli 16 Nisan referandumu çarçabuk meşrulaştırıldıysa bugünden sonra da şimdi adına “cumhur ittifakı” denilen, aslında cumhurla falan hiçbir alakası olmayan, basbayağı bir sivil darbe koalisyonu olan bir ittifakla yeni bir seçim yasasını konuşuyoruz burada.

Şimdi, Mecliste bulunurken, aşağıda, o Genel Kurulda, artık milletvekillerimizin vekilliğinin düşürülmesinin yüzümüze okunmasına tahammül edemediğimiz için okunmadan önce protesto ederek ayrıldık ama bundan anlaşılıyor ki başka milletvekilleri öyle bir rahatsızlık duymuyorlar ya da hayatta hiçbir zaman bu başarılarına gelmez diye düşünüyorlar, seçim ittifakı konuşulabiliyor ve halkın iradesiyle oraya gelmiş olan vekillerimizin, 9 milletvekilimizin vekilliği düşürüldü bugüne kadar, 9 milletvekilinin. Hayat normal akıyor. Hayır, hayat bizim için normal akmıyor. Biz sadece halkımıza söz verdiğimiz için, biz sadece “Son vekil kalana kadar orada olacağız.” dediğimiz için aslında bu Meclisteyiz. Şu ana kadar normal hiçbir şey olmadı, yapılanların hiçbirisi normal değildi. Özellikle bir parti yok sayılmaya çalışılarak ve “Şu anda burada da aslında görüşünüzü alıyoruz.” gibi davranarak, “mış” gibi yaparak bir şeylerin görüşülmesi gerçekten aslında her türlü etiğe aykırı olan bir şey. Bugün neredeyse CHP’li başkan vekili -ki o da Ferhat Vekilimizin vekilliğinin düşürülmesini okumuştı aslında ama- en azından bir tavır alacağını, bir kararını ifade etmişti, annesinin ölümü nedeniyle yönetemedi Meclisi ve hemen Hızır gibi yetişildi ve getirildi vekillerimizin vekilliklerinin düşürülmesi, aşağıda okundu.

Şimdi, arkadaşlar, ben bir hukukçuyum, size ne diyeyim? En önemli nokta valilerin işte güvenlik nedeniyle sandıkların taşınmasını istemesinin kanunileşmesi mi diyeyim? Böyle bir şey aykırı yasalara, çok şaibe yaratır mı diyeyim? İşte, sandık kurulu başkanlığını engellemek için kamu görevlisi ve kendi seçtiğiniz insanlar gelecek başa; 7 kişi varsa bu 7 kişinin 4'ü zaten bu koalisyondan olacak mı diyeyim? Dolayısıyla denetim mi olmayacak diyeyim seçimle ilgili olarak? Ya da ne diyeyim, her kişi polisi, güvenliği çağırabilecek ve sizin aslında “güvenlik için” dediğiniz şey o seçim alanını iyice güvensizleştirecek, her kişi o anda eğer oyların gidişatı başka türlü görünüyorsa orayı bir kargaşa meydanı hâline getirebilecek mi diyeyim ya da insanlar “Evet, mühürsüz oy olmamalı.”ya almışken yani son referandumda aslında bununla ilgili gerçekten mühürlü oylara mutlaka oy vermeleri, oylarını öyle kullanmaları konusunda bir bilinç oluşmuşken şimdi mühürsüz oyları geçersiz sayarak aslında yine bir başka yoldan, bir kulvardan işi kendinize döndürüyorsunuz mu diyeyim? Hangi birini söyleyeyim? Bunları teknik olarak arkadaşlarımız daha fazla anlatabilirler ama kim ne derse desin, burada ne kadar nezaketle davranılırsa davranılsın, ne kadar bir şey meşruymuş gibi gösterilmeye çalışılırsa çalışılsın ortada meşruiyet filan asla yok ama oy çokluğuyla bu koalisyonun yasasını, benim aslında “Oylar hep bana, hep bana ittifakı ve yasası” dediğim yasayı yasalaştırabileceksiniz çünkü gücünüz, oylarınız buna yetiyor. Sonra da diyeceksiniz ki: “Biz bunu getirdik, görüştük. Bunun adı demokrasi, biz buna demokrasi diyoruz.” Yarın 28 Şubat arkadaşlar. 28 Şubat bir askerî müdahaleydi ve bu askerî müdahaleye karşı çıkan kadınların içerisindeydim ben de ve birçok arkadaşımız bu müdahaleye karşı çıkmışlardı. Şimdi yaptığımız ne? Biz alıştık, askerî darbelerle alıştık bu ülkede, bunu gördük ama yaşattığımız şey sivil darbedir, bunun adı demokrasi falan değil. O yüzden 28 Şubatı falan da anmayım, “Mağduruz.” falan da demeyin, böyle bir şey yok artık. Bugün dünün mağdurları iktidar olarak başkalarını mağdur etmektedirler.

Evet, ben, gerçekten, vekillerimizin vekilliğinin neden düşürüldüğünü de çok kısaca, bilgisi olmayanlar için ifade edeyim. Ahmet Yıldırım'ın “padişah bozuntusu” sözü nedeniyle vekilliğinin düşürülmesine neden olundu, “Padişah bozuntusu” sözüyle. Şimdi, buna muhatap olan insanın, bunun yapılmasını istemesi de aslında bir acizyeti göstermektedir. Hiç öyle “diktatör” falan deyince kızmayın; söz, sözden bahsediyorum arkadaşlar, sözden bahsediyorum. İbrahim Ayhan'ın vekilliği neden düşürüldü? İbrahim Ayhan'ın vekilliği de IŞİD'e karşı savaşıran birisi öldüğünde “Ölümsüzdür.” yazdığı için sosyal medyada.

Arkadaşlar, bu utanç verici değil mi? 2 vekilin bu nedenle vekilliğinin düşürülmesi utanç verici bir şey değil mi? Ama bununla ilgili hiçbir duygunuz yoksa sizin, zaten demokrasi adına söylenecek hiçbir söz kalmamıştır.

Ben, son olarak, sadece halkımız için bir söz söylemek isterim: Halk bu yasayı hak etmiyor, halk bugüne kadar olanları, bunları yaşamayı hak etmiyor; halk demokrasiyi, barışı, özgürlükleri hak ediyor, en fazla hak ettiği şey budur. Bu şartlarda bu yasa da meşru değildir. OHAL varken seçim olmaz, seçim güvenliği olmadan seçim olmaz, milletvekillikleri düşürülerek seçim olmaz. “Oylar hep bana, hep bana.” diyerek seçim olmaz ve halk iradesi yok sayılarak da seçim olmaz. Onun adına demokrasi veya seçim değil, genel olarak literatürde otoriterlik, diktatöryal rejim diyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Kerestecioğlu, ben teşekkür ediyorum.

Söz talep eden, Sayın Muharrem Erkek.

Sayın Erkek, buyurun.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Komisyonumuzun değerli üyeleri, bürokrasimizin ve basınımızın sevgili temsilcileri; ben de herkesi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Alt komisyonda ayrıntılı çalışılacağı için geneli üzerinde kısa bir değerlendirme yapmak üzere söz aldım. Öncelikle şunu vurgulamak istiyorum: Siyasette, seçim sistemlerinde tabii ki ittifaklar olabilir. Bunun Avrupa’da bazı ülkelerde de örnekleri var ama oralar tabii, parlamenter sistem, bizde Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi devrede. Bunun da ayrımını çok iyi yapmalıyız. İttifaklar olabilir ama temelinde adalet olmak koşuluyla olursa millî iradeye, demokrasiye saygıdan bahsedebiliriz.

Baraj konusu... Barajı 12 Eylül darbecileri getirdiğinde gerekçe neydi? “Güçlü iktidar, siyasal istikrar; güçlü iktidar, siyasal istikrar.” Seçim sistemlerinin bir amacı var, seçim sistemlerinin iki temel amacı var: Bir tanesi, temsilde adaleti sağlamak; seçim sisteminin en temel amacı, temsilde adaleti sağlamak. İkincisi de o seçim sonucunda bir hükûmet çıkması, sağlıklı bir şekilde. En temel iki amaç bu, en temel iki amaç. Bugüne kadar da hep bunu savunduk, herkes bunu savundu. Peki, bunları söylüyoruz, iyi, güzel; temsilde adalet, yönetimde istikrar, güçlü iktidarların çıkması, seçim sonucunda hükûmetlerin oluşması. Peki, 16 Nisan 2017 referandumunda “evet”i savunanlar, “evet” verenler Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemini niçin savunuyorlardı? Artık, yönetimde istikrar sorunu olmayacak; artık, barajlar kalkacak; artık, koalisyonlar bitecek çünkü seçilecek olan Cumhurbaşkanı yürütmenin başı olarak tek başına hükûmet olacak. Artık, hükûmet sorunu ortadan kalkıyor, ilk genel seçimden sonra “hükûmet” diye bir sorun olmayacak. Çünkü seçilecek olan Cumhurbaşkanı bütün bakanları dışarıdan atayacak, o bakanlar için Meclisin bir onayı gerekmeyecek, güvenoyu gerekmeyecek yani hükûmet seçilen Cumhurbaşkanı, yürütmenin başı. O zaman neden yüzde 10 barajı devam ediyor? Neden Parlamentonun oluşumunda tüm siyasi düşüncelerin partilerinin temsili sağlanmıyor da –ki bu uzlaşma kültürü açısından toplumun rahatlamasında çok önemli- neden hâlâ yüzde 10 barajını savunuyorsunuz? Neden? İttifak yapılabilir ama yüzde 10 barajı niye kalkmıyor bu teklifin içerisinde? Artık, hükûmet sorununuz yoksa, artık Meclisin içinden hükûmet çıkmayacaksa Meclisin oluşması için yüzde 10 barajı neden? Bunu biri lütfen çıkıp izah etsin.

Bir de üstüne üstlük, seçimlere tek başına giren bir siyasi parti –ki bu hakkıdır, tek başına da girmeyi düşünebilir bir siyasi parti- yüzde 9,9 dahi alsa 1 milletvekili dahi Parlamente’ya gönderemeyecek ama ittifakın içerisindeki bir parti yüzde 1 dahi alsa Parlamente’ya milletvekili sokabilecek. Eğer bu eşitlikse, bu adaletse o zaman bu teklifi savunun. Ama değil, “değil” olduğunu bence sizler de biliyorsunuz çünkü olamaz.

Avrupa’da da uygulandığını söylediniz. Avrupa’da bazı ülkelerde uygulanıyor ama orada ittifaklar adalet temelinde yapılıyor, mertçe yapılıyor. İttifaka giren partiler tek listeyle giriyor, tek listeyle. Siz ittifakın içindeki partilerin ayrı milletvekili sunmasına zorunluluk getiriyorsunuz, oyları da toplarken ittifakın bütün oylarını, illerdeki milletvekili dağılımında ittifakın aldığı toplam oyu, ittifak tek partiymiş gibi dağıtılıyorsunuz. Bu adalet mi? Örnek verildi biraz önce, belki bir ilde en yüksek oyu alan birinci parti milletvekili çıkaramayabilecek ittifakın toplam oyu nedeniyle. Neden mertçe yapmıyorsunuz ittifakı? Yapın, tek listeyle girin veya Avrupa’daki uygulamalarında olduğu gibi ittifaka tek başına giren partiler için barajı düşürün. Uygulamalar böyle ama bunları tartışmanın da bir anlamı yok artık yani Avrupa’dan örnekler vermenin de bir anlamı yok çünkü oralarda parlamenter sistem var, siz Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemini getirdiniz. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemini getirip, savunup bir de üstüne böyle bir teklifi savunmak referandum sürecinde topluma, millete taahhüt ettiğiniz her şeyi yıkıyor. Ya o zaman söyledikleriniz yalandı, gerçek değildi. Çünkü çok iyi hatırlıyorum “Baraj kalkacak.” deniliyordu; Sayın Şentop da söylüyordu, Sayın Kuzu da söylüyordu, Başbakan da söylüyordu, birçok yetkili söylüyordu “Artık baraja ihtiyaç yok. Baraj ya sıfır olmalı ya da sembolik

olmalı, 1 ya da 2 olmalı.” deniliyordu, “Koalisyonlar bitecek.” deniliyordu ama biz de diyorduk ki: Hayır, bu sistem tam aksine, koalisyonları doğuracak. Bakın, daha seçim olmadan koalisyon kurdunuz; AK PARTİ, Milliyetçi Hareket Partisi, Büyük Birlik Partisi. Avrupa’da ittifaklar kurulmadan önce ittifakı kuran partiler bir protokol imzalıyorlar ve iktidar olurlarsa neler yapacaklarını topluma ittifak kurarken anlatıyorlar ama bu sistemde buna da gerek yok çünkü seçilecek olan Cumhurbaşkanı hükûmet olacak, çünkü dilediğini atayacak dışarıdan bakan olarak, o yönetecek ülkeyi. Onun için, 16 Nisan 2017 referandumundan önce söyledikleriniz ile şimdi bu teklifte sunduğunuz gerekçeler gerçekten derin bir çelişki içerisinde.

OHAL, OHAL rejimindeyiz. Aslında, yapılması gereken ilk şey, OHAL’i kaldırmak ve dürüst, adil, eşit, özgür seçimleri kurmak. Eğer gerçekten memleketimizi seviyorsak, gerçekten vatanseversek, gerçekten demokrasiye inanıyorsak yapmamız gereken bu. OHAL, 12 Eylül darbe hukukunun tipik bir uygulamasıdır, 12 Eylül Anayasası’yla gelmiştir bizim mevzuatımıza. Yüzde 10 seçim barajı Milletvekili Seçimi Kanunu’na 1983 yılında darbe hukukunun bir ürünü olarak girmiştir. Şimdi, 12 Eylül darbe hukukunu mevzuatımızdan arındırmak yerine, 12 Eylül darbe hukukunun mevzuatlarına sarılarak yürüyorsunuz. Bu da maalesef belki sizler için kısa vadede başarı getirebilir ama memleketin hayrı için, demokrasi için, hukuk için hiç de hayırlı olmayacak. Bunu hep birlikte göreceğiz.

Değerli milletvekilleri, dün Yüksek Seçim Kurulu Başkanı bir televizyon programındaki tartışmaya bir mesaj gönderdi, dedi ki: “Geçmişte de mühürsüz oylar birçok seçimde geçerli kabul edildi.” Bu, toplumu yanıltmaktır; bu, büyük bir gaflettir. Biz hukukçuyuz, çok iyi biliyoruz; geçmişte, evet, bazı mühürsüz oylar geçerli kabul edildi ama hepsi sandık bazında yapılan itirazlarla ilgiliydi, sandık bazında, tamamı sandıklarla ilgili verilen kararlardı. 16 Nisan 2017 referandumunda ne yaptı Yüksek Seçim Kurulu? Bütün ülke bazında, üstelik sandıklar açılırken, oylar sayılırken oyunun kurallarını değiştirdi ve açıkça yasaya aykırı bir kararla bütün mühürsüz oyları geçersiz kabul etti. Şimdi, bu ittifakla geçerli kabul etti, mühürsüz oyları geçerli kabul etti. Şimdi, bu ittifakla, bu getirdiğiniz teklifle 16 Nisan 2017 Yüksek Seçim Kurulunun verdiği kararın açıkça kanuna aykırı olduğunu da aslında itiraf ediyorsunuz çünkü o konuda da kanun değişikliği yapıyorsunuz. Yapmayın, eğer verdiği karar kanuna, hukuka uygunsa niye böyle bir değişikliğe gidiyoruz? Bütün mühürsüz oyları geçerli kabul etmek, üstelik “Çizik de olsa, işaret de olsa hiç önemli değil.” demek seçim güvenliği açısından büyük bir risktir. Nalinci keseri gibi sürekli her şeyi kendine yontarak başarı elde etmek doğru bir şey değil.

Bu teklifi hazırlayan siyasetçiler, bu teklifi hazırlayan, bu teklifin sahibi siyasi partiler, siyasi partilere güvenmiyor mu? Demokrasinin vazgeçilmez unsuru dediğimiz -ki gerçekten öyledir- siyasi partilere güvenmiyor mu? Siyasi partilerin artık sandık kurulu başkanlığı için liste sunması herhâlde mümkün olmayacak. Kamu görevlilerine güveniyor ama siyasi partilere güvenmiyorsunuz. Sivil toplum, siyasi partileri sandık çevresinden uzaklaştırıyorsunuz, iktidarın gücünü yaklaşıtıyorsunuz. Neden? Neden bu korku, neden bu korku? Yani siyasetin amacı topluma hizmet mi, ne olursa olsun iktidarda kalmak mı?

Şimdi, Sayın Bakan “millî dayanışma hattı” dedi. Toplumu bu tip kamplaştıran, ötekileştiren tanımlamalardan kaçınmak lazım. Yani bu ittifakta yer almayanlar millî dayanışma içerisinde olmayacak mı? Millî dayanışma partilerüstü bir şeydir, siyasetüstü bir şeydir. Bu tip tanımlamalarla algıyı yönetmek mi istiyorsunuz yoksa demokrasi ve hukukun üstünlüğüyle gerçekten devleti mi yönetmek istiyorsunuz? Herhâlde algıyı yönetmek ve oylarınızı artırmak istiyorsunuz. Ben öyle anlıyorum, ben öyle anlıyorum.

Bakın, seçim sistemleri üzerine çalışan bir bilim adamı, akademisyen yaptığı bir röportajında şöyle demiş: “Seçim sistemi değil, ihale şartnamesi.” Yani sunulan teklifi bir ihale şartnamesi gibi görmüş. Neden, neden? İşte, siz “İttifakın içerisindeki her parti ayrı milletvekili listesi sunacak.” dersiniz ve illerde milletvekili dağıtırken de her partinin aldığı oyu değil ittifakın aldığı toplam oyu bir tek parti gibi hesaplırsanız işte bunu söylerler. Demek ki amacınız, bir ihale gibi, aldığınız oyla orantılı olmayan şekilde milletvekilliğinizi artırmak. Yani bu size bir şeyler kazandırabilir ama demokrasiye asla. OHAL rejiminde demokrasi ve hukuk askıdayken zaten can çekişen demokrasimize ağır bir darbe daha vurmaktır istiyorsunuz. Herhâlde demokrasiyi tamamen öldürmek istiyorsunuz.

Değerli milletvekilleri, umarım alt komisyonda bu hatalardan dönülür. Alt komisyon çalışmaları detaylı bir şekilde ve zamana sıkışmadan yapılır, bazı şeyler düzelir. Anayasa Mahkemesinin bir kararından alıntıyla bitirmek istiyorum... Her şeyin temelinde adalet varsa güzeldir, ahlaklıdır, doğrudur. Bakın, Anayasa Mahkemesi ne diyor... Geçmişte, biliyorsunuz, Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi “Ülkelerin takdiridir.” deyip yüksek de olduğunu vurgulasa, adaletsizlikleri de vurgulasa yüzde 10 barajına müdahale etmiyordu yönetimde istikrar için ama artık Hükümet seçilen Cumhurbaşkanıyla, artık Hükümet Meclisin içinden çıkmayacaksa yönetimde istikrar için yüzde 10 barajını kimse savunamaz. Yüzde 10 barajının bir şantaj olarak kullanmaktır bu teklif, şantaj olarak kullanmak. Siz diyorsunuz ki: “Siz benim yüzde 50 artı 1 almamı, Cumhurbaşkanı seçilmemi sağlayın ben de sizi Meclise taşıyayım.” Dışarıdan tek başına seçime girmek isteyen partinin de yüzde 10 barajı bir duvar gibi karşısında. Yanınıza almak istediğiniz küçük partilere de bir şantaj: “Bak, yüzde 10 barajı var, tek başına yok olur gidersin.” Evet, yüzde 10 barajı kaldırılması gerekirken, sıfır olması gerekirken -çünkü Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemini siz bunun için getirdiniz- şimdi şantaj olarak kullanıyorsunuz. Anayasa Mahkemesi kararında şöyle diyor: “Temsilde adaletin ağırlığı yönetimde istikrarın temel koşuludur.” Adalet, istikrarı sağlar. Evet, gerçekten istikrar istiyorsanız, gerçekten güçlü hükümet, güçlü demokrasi, güçlü bir yargı istiyorsanız adaleti sağlayın.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Erkek, ben teşekkür ediyorum.

Sayın Dora’nın söz talebi var herhâlde?

EROL DORA (Mardin) – Evet.

BAŞKAN – Sayın Dora, buyurun.

EROL DORA (Mardin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, sayın bürokrat arkadaşlar, değerli basın emekçileri; öncelikle, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Çağdaş demokrasilerin olmazsa olmazlarından biri ve yurttaşların gerek ülke yönetimine gerekse yerel yönetimlere katılımının, yönetimde söz sahibi olmasının önemli bir kanalı da demokratik, şeffaf ve güvenilir seçimlerdir. Elbette seçimlerin halk iradesini, yurttaş iradesini en doğru biçimde yansıtmak özgür, demokratik ve şeffaf koşullarda gerçekleştirilmesi kadar, güvenilir usul ve yöntemlerle gerçekleştirilmesi de demokratik siyaset bakımından hayati niteliktedir. Olağanüstü hâl altında gerçekleşen son referandumda görüldüğü gibi, usul ve yöntemlerdeki sakatlıklar seçimi bir bütün olarak zan altında bırakabilmektedir. Anayasa Komisyonu olarak bu dönem yasama dokunulmazlıkları, 16 Nisan Anayasa değişikliği, Meclis İktüzüğü değişikliği ve son olarak, görüştüğümüz Yüksek Seçim Kurulu Teşkilat Yasası ve şimdi de 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Diğer Bazı Seçim Kanunlarında Değişiklik Öngören Kanun Teklifi gibi önemli muhtevalara sahip ve sonuçları bakımından son derece ciddi etkiler yaratacak düzenlemeleri ele aldık, almaya devam ediyoruz.

Tabii, her yasal düzenlemeye ilişkin gerek Komisyon aşamasında gerekse Genel Kurul aşamasında dile getirdiğimiz bir gerçeklik var ve bu gerçeklik Anayasa Komisyonu gündemine gelen konular bağlamında çok daha çarpıcı niteliktedir. Şunun altını çizmek ve kabul etmek durumundayız ki maalesef bu çok önemli yasal düzenlemeleri bir buçuk yılı aşkın süredir devam ettirilen OHAL koşullarında yapıyor olmamız ülke demokrasimiz bakımından önemli bir sorundur.

Yine, bu Parlamentonun üçüncü büyük siyasi partisi olan Halkların Demokratik Partisinin 9 seçilmiş milletvekilinin, yine halk iradesinin sandığa yansmasıyla seçilen onlarca belediye başkanımızın cezaevinde tutulduğu bir süreçte bu denli önemli düzenlemelerin yapılması yine ülke demokrasimiz bakımından önemli bir kayıp, seçmen iradesinin itibarsızlaştırılması bakımındansa büyük bir skandal niteliğindedir. Geldiğimiz noktada, gerek milletvekili genel seçimleri gerekse yerel yönetimlerin şekillendiği, mahalli seçimlerin anlamını yitirdiği parlamenter sistemin âdeta askıya alındığı bir dönemdeyiz maalesef. Belediyelere kayyumların atandığı, milletvekillerinin tutuklandığı ve milletvekilliklerinin düşürüldüğü, bütün yetkilerin merkezileşmiş hükûmette toplandığı, atanmışların seçilmişlere tercih edildiği bir ortamda seçim yasalarına dair değişiklikler yapmak için -sözüm onayasama faaliyeti yapıyormuş gibi görünmeye çalışmak son derece trajikomik bir durumdur. Şüphesiz Türkiye’de demokrasinin güçlenmesi, Kürt sorunu başta olmak üzere temel demokratikleşme sorunlarımızın çözümü, tüm farklı siyasi görüşlerin bir arada bulunduğu, müzakereler yürüttüğü çoğulcu bir parlamenter zeminde mümkündür. Ancak şunu kabul etmek gerekir ki bugün geline nokta bu Parlamento aldığı kararların, yaptığı yasaların neredeyse hiçbirisini çoğulcu esaslara göre değil çoğunlukçu refleks ve uygulamalarla yapmaktadır. Ülke demokrasimizin geleceği açısından en önemli sorunlarından biri de bu tarz ve yöntemdir. Bu konu çözüme muhtaçtır; aksi takdirde, seçimlerin, seçilmiş olmanın, Parlamentonun önemi hızla kaybolmaktadır. Siyasi partiler ve seçim mevzuatına ilişkin tüm tartışmalar OHAL koşullarından bile ağır sonuçlar oluşturan bu tablonun tespitiyle ele alınmalıdır.

Sayın Başkan, Komisyonun değerli üyeleri; seçme ve seçilme hakları en temel hak ve özgürlüklerden olup bu hakların özüne zarar verecek koşullar altında seçim düzenlemeleri yapmak ve seçimlere gitmek bizi bu temel hakların hiçe sayılması anlamını taşıyacaktır. 15 Temmuz 2016’da yaşanan darbe girişimi ardından ilan edilen OHAL ilanı ve ardından çıkartılan çok sayıda KHK’yle hepimizin çok iyi bildiği gibi, Parlamento âdeta devre dışı bırakılmıştır.

OHAL koşullarının ülkede yarattığı güvensizlik, kutuplaşma şiddet ve korku ikliminde seçimlere dair düzenlemelerin sağlıklı bir biçimde tartışılması elbette mümkün değildir. Yurttaşlar bu koşullarda fikirlerini özgürce dile getirememektedirler. Siyasetçiler, basın-yayın organları, gazeteciler, akademisyenler de bunun dışında tutulamaz. İnsanlar sosyal medyadan dahi fikirlerini beyan edemez duruma getirilmek istenmektedir.

Yürütmeye olağanüstü yetkilerin tanındığı OHAL KHK’leriyle yüzbinlerce kişi kamu görevinden ihraç edilmiş, vatandaşların faaliyet yürüttüğü pek çok dernek, vakıf, sivil toplum örgütü kapatılmış, vatandaşın haber alma araçlarından olan basın-yayın kuruluşları kapatılmış, muhaliflerin seçim propaganda araçları âdeta ortadan kaldırılmıştır.

Özellikle dokunulmazlıkları kaldırılan tüm milletvekilleri üzerinde sürdürülmekte olan gözaltı ve tutuklama tehdidi, seçimlerin özgür bir ortamda tartışılmasını dahi neredeyse imkânsız kılmaktadır.

OHAL koşulları altında yönetilen, toplumsal kutuplaşmanın had safhaya ulaştığı, muhalif olan hemen her fikrin, tutumun veya eylemin her an kriminalize edilebildiği günümüz koşullarında demokratik müzakerelerin yapılabileceğini varsaymak demokratik kültürü kavramamak anlamına gelmektedir.

Sayın Başkan, Komisyonun değerli üyeleri; şunu çok açık ve net bir biçimde belirtmek gerekir. Ülkemizde halihazırda yürürlükte olan seçim mevzuatında değişikliğe gidilmesi gereken temel düzeyde onlarca düzenleme bulunmaktadır. Ancak ne yazık ki bu kanun teklifi seçim mevzuatımızı daha demokratik bir temele oturtmak yerine, çoğulcu demokrasiyi, halk iradesinin ülke yönetimine daha fazla yansımaları sağlamak yerine, çoğunlukçu yapıyı daha da pekiştirmeye odaklanmış bir zihniyetle hazırlanmıştır.

Bir ülkede demokrasinin temel ölçütlerinden birisi de, halk iradesinin, yurttaş iradesinin engellenmeden yönetim şemasına dâhil olabilmesi ve böylece en azınlıkta olan fikirlerin dahi dillendirilebileceği imkânların yaratılabilmesidir. Elbette bunun sağlanabilmesi için seçim barajı gibi demokrasi önünde bir engele dönüşmüş mekanizmaların lağvedilmesi gerekir. Seçim barajı, siyasi partilerin Parlamentoda temsil hakkı elde etmesi için, ulusal veya yerel düzeyde toplam geçerli oyların belli bir yüzdesini almalarını zorunlu kılan düzenlemelerdir. Bu düzenleme belli bir sayının altında kalan toplumsal grupların ekonomik, siyasal, kültürel vesaire talep ve beklentilerinin Parlamentoda temsiline imkân vermemektedir.

Türkiye’de yüzde 10’luk ülke geneli seçim barajı uygulaması 1980 askeri darbesi sonrası yasalaştırılmıştır. Her ne kadar yönetimde istikrar gerekçesiyle savunulsa da seçim barajının muhalif siyasal hareketlerin Parlamentoda temsil edilmelerini engellemek için uygulamaya konulduğu bilinmektedir. Yüzde 10’luk seçim barajına uygulamaya konulduğu tarihten bugüne kadarki partilerin tamamı dört elle sarılmaktadır. Seçim barajı antidemokratik bir uygulama olup temsilde adalet ilkesine zarar vermektedir.

Diğer ülkeler incelendiği zaman seçim sistemlerinden nispi temsil sistemini uygulayan ülkelerde baraj uygulamasının söz konusu olduğu görülmektedir. Fakat bu ülkelerdeki baraj yüzde 1 ile yüzde 6 arasında değişmektedir. Türkiye’de ise 1983’ten bu yana uygulanan yüzde 10’luk ülke seçim barajı Avrupa ülkelerindeki en yüksek barajdır. Dolayısıyla seçim mevzuatında anlamlı bir değişikliğe gidilmek isteniyorsa, işe seçim barajını kaldırmakla başlanmalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; seçim mevzuatımızda problem oluşturmaya devam eden bir diğer temel mesele ise seçimlere katılabilme yeterliliğine ilişkin düzenlemedir. Bu kanun teklifinde ne yazık ki bu temel soruna dair de hiçbir değişiklik öngörülmemekte ve bu antidemokratik uygulama sürdürülmek istenmektedir. Siyasi Partiler Kanunun 36’ncı maddesinde belirtildiği üzere Türkiye’de siyasi partilerin milletvekili genel ve ara seçimlerine ve belediye başkanlığı ile belediye meclisi, il genel meclisi üyelikleri genel ve ara seçimlerine katılabilmeleri için illerin en az yarısında, oy verme gününden en az altı ay evvel teşkilat kurmuş ve büyük kongrelerini yapmış olmaları veya Türkiye Büyük Millet Meclisinde gruplarının bulunması şartını aramaktadır. Bu maddeden de anlaşıldığı üzere, bir siyasi partinin seçime katılım hakkı kazanabilmesi için illerin en az yarısından bir fazlasında örgütlenme zorunluluğu bulunmaktadır.

Buna ilişkin gelişmiş Avrupa ülkelerindeki uygulamalara baktığımızda böylesine antidemokratik bir uygulama görmek mümkün değildir. Örneğin, Avusturya’da siyasi partilerin seçimlere katılabilmesi için 3 milletvekilinin imzasıyla ulusal seçim kurumuna kayıt yaptırımları yeterlidir. 3 milletvekili imzası şartını yerine getiremeyen partiler ise eyaletlere göre 100 ile 400 arasında değişen sayıda seçmenin imzasıyla seçimlere girme yeterliliğini sağlayabilirler. Yine, Belçika’da, İsveç’te, Polonya’da ve İsviçre’de yürürlükte bulunan uygulama bununla çok benzerdir. Danimarka’da yine benzer kolaylaştırıcı bir uygulama vardır. Fransa’da siyasi partilerin seçime girmek için kayıt yaptırımlarına dahi gerek yoktur. 1901 tarihli Dernekler Kanunu’na uygun olarak kurulmuş olmaları ve adayların kimlik belgeleriyle başvurmaları yeterlidir. İtalya’da siyasi partilerin seçimlere katılabilmeleri için

kayıt yaptırmaları ve en az 1.500 seçmenin imzasıyla başvuruda bulunmaları şartı vardır. Norveç'te siyasi partilerin seçimlere girebilmeleri için zorunlu tutulan seçmen imza sayısı 5 bindir. En ağır şartlar Portekiz'dedir. Portekiz'de siyasi partilerin seçime katılabilmeleri için seçmen olabilme yeterliliğine sahip en az 7.500 kişinin imzasıyla başvuru yaparak Anayasa Mahkemesine kayıt yaptırmaları yeterli görülmektedir.

Özetle verdiğimiz örneklerden de anlaşılacağı üzere siyasi partilerin ülke yönetimine talip olmak için seçimlere girebilmeleri önünde Türkiye'dekine benzer demokrasiye uymayan bir uygulamayı Avrupa ülkelerinde görmek mümkün değildir. Dolayısıyla bizler de yasama organının birer üyesi olarak öncelikle seçimlere katılabilmek önündeki temel engelleri kaldırmakla işe başlamalıyız.

Seçim mevzuatımızın temel asli sorunları bunlardır. Zarfın rengi, ebadı, pusulanın ebatları vesaire bunlar sonraki hususlardır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; seçim mevzuatımızda çeşitli değişiklikler öngören bu teklifin görmezden geldiği bir diğer temel soruna da özellikle değinmek isterim.

Bakınız, geçtiğimiz yıllarda anlamlı bir yasal değişikliğe imza attık ve siyasi parti genel başkanlığının tercihen “eş başkanlık” biçiminde de oluşturulabileceğine dair yasal engeli bu Parlamentoda kaldırdık. Ancak bu uygulamanın yasal zeminde sadece genel başkanlık düzeyinde sınırlı bırakılması toplumsal yaşamı da sınırlamakta ve kadınların siyasette aktif roller üstlenmesi önünde önemli bir engel olmaya devam etmektedir. Dolayısıyla siyasi partilerin il ve ilçe teşkilatları düzeyinde, yerel yönetimler bağlamında il ve ilçe belediye başkanlıkları düzeyinde de bu yasal sınırlamanın bir an önce ortadan kaldırılması gerekmektedir.

Halkların Demokratik Partisi olarak, bizler, fiilen tüm il ve ilçe teşkilatlarımızda fiilen bir kadın ve bir erkekten oluşan eş başkanlık uygulamasını fiilen yürütmekteyiz. Bizler bunu kadın ve erkeklerin ortak yaşamlarının önemli bir mihenk taşı olarak görmekteyiz. Toplumun yarısı kadınlardan oluşuyor ise, yönetimin de en az yarısını kadınlarla paylaşmak durumundayız. Çoğulcu anlayış bunu zorunlu kılar. Demokratik siyaset anlayışının olmazsa olmazlarından kabul ettiğimiz eş başkanlık sisteminin hem siyasi partilerin tüm teşkilatlarında hem de yerel yönetimlerde uygulanması gerekir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu kanun teklifinin hâlen yürürlükte olan seçim mevzuatımızın yurttaş iradesinin ülke yönetimine yansımaları noktasındaki bir kaygıdan hareketle hazırlanmadığı ortadadır. Bunun en büyük kanıtı, az önce dile getirmeye çalıştığım, temel meselelere dair hiçbir düzenlemenin bu teklif içerisinde yer almamış olmasıdır.

Bu yasa teklifi, 2 siyasi partinin olası seçimlerde gerek iktidarda kalabilmek gerekse baraj altında kalmamak gibi kaygılarıyla diğer siyasi partilerle ortaklaşmadan, müzakere etmeden, herhangi bir uzlaşma aramaya dahi gerek görmeden Türkiye Büyük Millet Meclisine sundukları bir “seçim mühendisliği” olarak adlandırılabilir bir torba düzenlemeyi ibarettir.

Elbette maddelere ilişkin görüşlerimizi sırası geldikçe burada savunacağız ancak seçim sistemi gibi önemli bir konuda, daha amiyane bir tabirle oyunun kurallarına ilişkin yapılacak düzenlemelerde bütün oyuncuların dikkate alınması ve sağlıklı bir müzakerenin yürütülmesi demokratik olandır, çağdaş ve etik olan da budur. Yani en azından, asgari düzeyde, Yüksek Seçim Kurulunun geçtiğimiz ay mevcut mevzuata göre deklare ettiği seçimlere girmek yeterliliği bulunan 10 siyasi partinin şu an bu masada bulunması ve seçim mevzuatına dair düzenlemeleri birlikte müzakere etmeleri gerekirdi, bizim demokrasi anlayışımız budur. Ancak bu yapılmadan, 2 siyasi partinin kendi menfaatleri doğrultusunda

hazırladıkları torba kanun paketini çoğunluk esasına yaslanarak muhalefette bulunan siyasi partilere kabul ettirmeye çalışmaları, 21'inci yüzyılda terk edilmesi gereken bir anlayıştır. Bu anlayış, gelecek kuşaklara aktarabileceğimiz nitelikte kaliteli bir anlayış değildir.

Daha sonra sırası geldikçe görüşlerimizi dile getireceğimizden, şimdilik burada noktalıyorum.

Tekrar hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Dora teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, Sayın Bakanımızın kısa bir söz talebi var.

Sayın Bakanım, buyurun.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Çok teşekkür ediyorum.

İcra İflas Kanunu'yla ilgili bir kanun tasarısı Genel Kurulda şu an görüşmeye başlandı, Bakanlığımızca hazırlanan bir tasarı. Ben, ilgili arkadaşlara yetkiyi verdim ama nezaketten burada Komisyona da arz etmek için söz aldım. Uygun görülürse, bu gerekçeyle Genel Kurul çalışmalarına katılmak üzere müsaadenizi istiyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, nezaketiniz için teşekkür ediyorum. Size kolaylıklar diliyoruz.

Söz sırası Sayın Naci Bostancı'da.

Sayın Bostancı, buyurun.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum. Öncelikle, bütün arkadaşları saygıyla selamlıyorum. Komisyonun çalışmalarının hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Cumhuriyetimiz doksan beş yıllık bir geçmişe sahip, tarihimiz daha derin, demokrasimiz yetmiş yıla yaklaşıyor; uzun bir tecrübe. Bu yetmiş yıllık süre içerisinde inişler çıkışlar oldu, askerî darbeler oldu ama sonuçta hep demokrasiye dönen bir çizgide ilerledik çünkü toplumun ortak değeri demokrasi. Görüşlerimiz farklı olabilir, partilerimiz, siyasetlerimiz farklı olabilir ama biliyoruz ki bir ülkede iktidar mücadelesinin medeni bir ortam içerisinde cereyan etmesi, hakka, hukuka uygun bir şekilde bunun yaşanması, iktidarın ve muhalefetin kurallara uygun, medeni yöntemlerle yerinin tayin edilmesiyle mümkündür ki demokrasi burada en temel değerdir.

Şüphesiz klasik demokrasiye ilişkin çok çeşitli eleştiriler dile getiriliyor ve bu çerçevede, klasik demokrasinin tahkim edilmesine yönelik müzakereci demokrasi, radikal demokrasi, plebisiter demokrasi, bunların hepsi tartışmalara konu oluyor; demokrasinin toplumsal temelinin daha güçlenmesi ve katılımın temin edilmesine yönelik çabalar ve çalışmalar bunlar. Bunlar, teorik inşaların yanı sıra yol göstericidir muhakkak, aynı zamanda en öğretici olan muhakkak hayatın kendisi, pratik içerisinde toplumların aldığı yol, karşılaştığı problemler ve bunları çözerken ne ölçüde ortak akla yaslanarak problemleri çözmeye çalıştıkları. Geçmişte de çok çeşitli siyasi tartışmalar, eleştiriler, sözler olmuştur ama Türkiye siyasetinde en temelde böylesi bir ortak aklın bulunduğunu, olduğunu, geçmişten de söyleyebiliriz, bugün de mevcut, inşallah, gelecekte de olacak muhakkak.

Kıymetli arkadaşlar, 16 Nisanda bir referandum oldu. Bu referandumla birlikte Türkiye'de çok temel bazı değişiklikler yaşandı, bunların hepsi Türkiye'nin demokrasi tecrübesi üzerine şekillenmiş olan değişikliklerdir. Şunu unutmayalım, Türkiye siyasetinde var olan ve halka yaslanarak, halktan oy alarak gelenler, sonuçta her ne olursa olsun halkın rızasını esas alan bir yaklaşımı temel duruşları olarak görmek durumundadırlar, hele ki iktidar olan, iktidar sorumluluğunu taşıyan ve buradaki varlığını demokrasiye borçlu olan bir siyasetin bundan beri olması düşünülemez.

Böylesine önemli değişiklikler, geçmiş ile önümüzde yaşanacak sürece ilişkin muhakemeler yapılırken, değerlendirmeler yapılırken bazen geçmişteki kurumların ve yaşananların hayli tartışmalı ve yanlış da anlaşılabilir şekilde geleceğe projekte edilmesine neden olabilir.

Sosyolojide “cultural lag” diye bir kavram vardır. “Cultural lag”la kastedilen, önce maddi kültür değişimlerinin yaşandığı, moral, kültürel unsurların ise bunun arkasından geldiği, bir gecikmeyle geldiği şeklindeki duruma atıf yapan bir teoridir.

Esasen, bu 16 Nisan referandumu sonrası “Öyle mi olacak, böyle mi olacak?” tartışmaları, özellikle de eleştiri adına dile getirilen görüşlerde bu “cultural lag” a tekabül eden yanlış, endişeli bir projeksiyon olduğu kanaatindeyim.

Mesela koalisyonlar meselesi. Burada da zikredildi “Hani koalisyonları kaldırıyordunuz, bakın koalisyonlar devam ediyor. İttifaklar, koalisyonların bir parçası olarak teşekkül ediyor.” Yahut da temsilde adalet meselesi. Bu yüzde 10 barajı niye halen sürüyor? Bunların hepsinin elbette karşılıkları var.

“Koalisyon” sözü, ilk defa -yanlış hatırlamıyorsam- 1970’li yıllarda gündeme gelmişti. Rahmetli Ecevit ile rahmetli Erbakan koalisyon kurduklarında, “Bu koalisyon ne menem bir şeydir.” diye insanlar konuşmaya başlamışlardı, sonra Türkiye siyasetinin temel unsurlarından birisi hâline geldi. Koalisyonun hem lehinde hem de aleyhinde birçok görüş ortaya çıktı ama herhâlde şunu ortak bir kanaat olarak ifade etmekte sakınca yoktur diye düşünüyorum; farklı partiler koalisyon kurduklarında yürütme için, bir taraftan iş birliği ama diğer taraftan da rekabet etmek gibi, hem gaza basmak hem de frene basmak, birbirlerini dengelemek gibi tuhaf bir siyasal atmosferin içinde oluyorlar. Türkiye’nin geçmiş tecrübelerini de hatırlayacak olursak, sadece iş birliği istikametinde bir koalisyon tecrübesi yaşanmıyor yürütmeyle ilgili olduğu için. Bu, Türkiye siyasi kültüründe de esasen siyasi partiler arasında iş birliği yapma, ortak anlayışı geliştirme hususlarında da kimi problemleri ortaya çıkaran bir geçmiş tecrübemiz de var. Koalisyonlar, bunun, belki pik yapan, zirve yapan unsurları ama Türkiye siyasetinin temel bir problemi olarak partilerin birbirleriyle iş birliği yapmaktan çok rekabeti esas alan bir yaklaşım sergilediklerine ilişkin bir geçmiş eleştiri de vardır. Bunu, AK PARTİ, CHP, partisi ne olursa olsun böyle ortak bir siyasi kültür, el birliğiyle inşa ettiğimiz bir siyasi kültürden de bahsetmek mümkün.

16 Nisan referandumuyla birlikte ortaya çıkan bu yeni sistemi, geçmişteki bu iş birliğinden çok rekabete dayalı siyasal anlayışını ve fragmente bir tarzda merkezkaç unsurlar esasında Türkiye siyasetinin ortaklığını ve iş birliği yapma atmosferini bir bakıma rahatsız eden, problem doğuran unsurlarını da demokrasinin kuralları içerisinde nasıl çözebiliriz problemine bir cevap olarak görmek gerekir. Yürütme teşekkül ederken seçilen Cumhurbaşkanı hükümeti atıyor ama Cumhurbaşkanı yüzde 50’nin üzerinde bir oy almak durumunda. Türkiye’deki mevcut siyasi kadastroya baktığımızda evet, burada en son seçimlerde AK PARTİ yüzde 50’ye yakın bir oy almış ve diğer partilerin de oy oranlarını herkes hatırlıyor, tekrar etmeyeyim, ama yüzde 50’nin üzerinde oy alabilmek için hele ki bu yüzde 50 artı denilen alana ilişkin çıtayı daha yukarı çıkartarak meşruiyeti tahkim etmek için herkesin iş birliğine açık bir siyasetle davranması gereği çok açık bir husus, herkes için öyle. Yani Cumhuriyet Halk Partisi 2019’da ve sonrasına ilişkin olarak Cumhurbaşkanlığını almak istiyor ise şüphesiz yüzde 50’nin üzerinde bir oy almak ve bunu mümkün olduğu ölçüde yukarıya çıkartmak için en geniş siyasal iş birliğini sağlamaya dönük bir akılla yani bunun adına ister “koalisyon” deyin ister “ittifak” deyin ister “iş birliği” deyin, böyle bir akılla davranmak üstelik bu iş birliğini sağlarken bir çatı, bir ortaklık sağlarken sadece fonksiyonel, geçici, şimdilik kaygıyla bir ortaklık olmanın ötesinde sonuçlar doğurmasını da ümit ve temenni eden bir yaklaşımı da bu işin arkasına koymak şeklinde bir

akletmeyle davranmayacak mıdır? Tabii ki davranacaktır. Cumhurbaşkanını seçtiniz, aynı zamanda yasamayla yürütmeyi birbirinden ayırırken birbirleriyle uyumlu bir ilişkiyi sürdürmelerini de temin etmek istiyorsak hem denetim hem de uyum o zaman yüzde 50'nin üzerindeki o oy oranını hedefleyen her kim olursa olsun bu iş birliğini Meclise de yansıtarak yasamayla yürütmenin uyum içerisinde bir arada olmasını temin eden bir siyasi akılla davranacaktır. Kim şunu isteyebilir? Yüzde 50'nin üzerinde biz Cumhurbaşkanlığında alalım, Meclis bambaşka bir şekilde teşekkül etsin. Böyle bir şey olmaz. Sonuçta herkes kurabildiği ölçüde geniş bir çatı altında en yüksek birliği, beraberliği sağlamaya ve mümkün olduğu ölçüde de bunu Mecliste ve siyasette bir iş birliğine yansıtmaya çalışan bir yaklaşım sergileyecektir. Zaten...

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Yüzde 10 barajı ne olacak Sayın Bostancı?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Onu da söyleyeceğim.

BAŞKAN – Hocam, toparlarsanız...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Bu Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi dolayısıyla yüzde 50'nin üzerindeki oyun gerekli oluşu ve bunun meşruiyetin temel bir unsur oluşu herkesi ittifak etmeye, adına ne dersiniz deyin, iş birliği yapmaya ve bu iş birliğini sadece seçim sandığında değil, şüphesiz başka alanlara da götürmeye dönük bir projeyi, bir yaklaşımı, bir mecraı onların önüne koyacaktır.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Mecbur edecektir.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Koyacaktır yani öyle bir siyasi akıl doğuracaktır.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Mecbur edecektir.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – “Mecbur edecektir.” Şöyle, o ilgili kişiler de elbette takdir edebilir ama sistem siz Cumhurbaşkanını seçmek için, yürütmeyi oluşturmak için bir araya geldiğinizde bu iş birliğini, bir iş birliği yapılabiliyorsanız, bu konuda bir anlayış oluşturabiliyorsanız, bir ortak çatı kurabiliyorsanız bu çatıyı daha farklı alanlarda da sürdürebilmek şeklinde bir akıl gerekir.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – İstemiyorsa yüzde 10 ne olacak?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – İstemiyorsanız bırakırsınız.

Gelelim diğer hususa...

BAŞKAN – Hocam, lütfen toparlar mısınız?

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Hocam, yüzde 10'u da bir söyler misiniz?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Söyleyeceğim.

Şimdi, ittifaklara ilişkin şu getirilen yasa teklifi yüzde 10'un altında oy alan siyasi partiler için de bir şans getiriyor. Onlar da yüzde 10 alamamakla birlikte birtakım ittifaklar marifetiyle Mecliste temsil imkânına sahip olabilirler. Öbür türlü böyle bir şansa sahip olmayacaklar.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Etmeyecekse ne olacak?

DİDEM ENGİN (İstanbul) – Barajı kaldırırsanız tamamen şansı olacak.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Mesele şu ama bakın, temelde mesele şu: Yüzde 1, yüzde 2 alan siyasi partiler daha farklı partilerle ortak çatı altında iş birliği yaptıklarında, bir araya geldiklerinde, bir ortaklık kurduklarında bu aynı zamanda Türkiye'nin –bence, bilemiyorum, sizin de takdirlerinize sunuyorum- çok temel bir ihtiyacı olan rekabet olmakla birlikte aynı zamanda iş birliği ve ortaklığa yönelik bir mecraı da Türkiye siyasetinin önüne koymayacak mıdır?

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Tamam, anladık onu ama yapmak istemeyen yüzde 10 barajını nasıl aşacak?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Çok fragmente, çok merkezkaç siyasetler yerine bunları yine siyasetlerini mümkün olduğu ölçüde, daha geniş çatıların altında yapsalar bu...

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Size hoca olarak soruyorum, siyasetçi değil.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Ben de söylüyorum.

Bu partilerin bu ittifak yasasıyla birlikte Mecliste temsil edilmelerinin de önü daha kolay bir şekilde açılıyor.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Tamam, ittifak etmeyen ne olacak? Yüzde 10 barajı olacak. Sükût ikrardan gelir Hocam.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Kendi takdirleri.

Sonuçta Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi partiler arasındaki iş birliğini, anlayışı, dayanışmayı daha geniş çatılar altında fonksiyonel bir şekilde yerine getirmelerini temin edecektir. Türkiye siyasetinin de geçmişten beri gelen temel birtakım problemlerini, ağrazlarını çözebilecek yeni bir siyasi kültür teşekkül edecektir diyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Bostancı, ben de teşekkür ediyorum.

Söz talep eden Sayın Mehmet Parsak.

Sayın Parsak, buyurun.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun saygıdeğer milletvekilleri, değerli milletvekilleri; hepinizi öncelikle sevgiyle saygıyla, muhabbetle selamlıyorum. Ben de benden önceki hatiplerin yaptığı gibi bugün annesi vefat eden Meclis Başkan Vekilimiz Sayın Yaşar Tüzün'e annesi için Cenab-ı Allah'tan rahmet, kederli ailesine de başsağlığı dilemek istiyorum sözlerimin başında.

Şimdi, bu üzerinde müzakerelerine başladığımız (2/137) esas numaralı Kanun Teklifi temelde 3 konuya işaret etmektedir. Bunlardan bir tanesi seçim ittifakı, ikincisi seçimlerin güvenliği, üçüncüsü de 16 Nisan 2017'de milletimizin kabul ettiği Anayasa değişikliklerine ilişkin uyuma dair düzenlemelerdir. İttifakla ilgili ilk, evvela bu yönde değerlendirmelerimizi paylaşmak isterim.

Şimdi, seçim ittifakı müessesesi ilk defa Türkiye'de gelen ve Türkiye'de de ilk defa değerlendirilen bir müessese değil, her şeyden önce bunu ifade etmek lazım. Zira seçim ittifakı Avrupa başta olmak üzere dünyanın da pek çok yerinde uygulanan ve buna dair anayasalarında, yasalarında konu olan bir müessese. Saymak gerekirse Çek Cumhuriyeti, Finlandiya, Hırvatistan, İtalya, Litvanya, İspanya, Macaristan, Polonya, Portekiz, Romanya ve Slovakya'da bizim tespit edebildiğimiz kadarıyla seçim ittifakları anayasalarında da, yasalarında da buna dair değerlendirmeler var.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Baraj kaç oralarda?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Hepsini anlatacağım.

Hatta bir tavsiyede bulunayım, “Baraj kaç?” filan gibi sorular geleceği için birazdan bazı düzeltmeler de yapacağım için size de böyle faydalı olsun, hatta keşke Sayın Erkek burada olsaydı, akşam da zannediyorum bir televizyon programı var. Oraya giderken de düzeltmiş olsun.

BAŞKAN – Burada.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Ha, buradaymış, daha da isabetli.

Biraz önce mesela kendi beyanlarını ortaya koyarken dedi ki: “Avrupa’daki ittifaklar tek liste ve mertçe.” Bu gerçeği yansıtmıyor, birazdan onları ifade edeceğim ama...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Tercih var bir de. Tercih sistemi var.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Baraj meselesi, tercihler mesela, bunlara dair bizim Meclisimizin Araştırma Hizmetleri Başkanlığının çok güzel bir çalışması var 22 Aralık 2017 tarihli, isteyen herkese açık ve burada etraflıca hem buna dair değerlendirmeler, karşılaştırmalı hukuktaki durum, ülkemizin geçmişinde yer alan durum vesaire hepsi burada çok güzel anlatılmış genişletilmiş hâliyle bulmak da mümkün.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Sadece barajı söyleyin.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Sırası geldiğinde söyleyeceğim. Konuşmama müdahale etmeyin, akışını tamamlayayım. Oraya da mutlaka gelecek. Emin olun, söylenmiş her şeye dair mutlaka bir şey...

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Sinirlenmeyin. Sayın Bostancı gelemeydi belki siz gelirsiniz.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Yo, ben hepsini ifade edeceğim, hiç merak etmeyin, hiç eksik kalmayacak, boşluk kalmayacak hepsini ifade edeceğim.

Şimdi, burada karşılaştırmalı hukukta birazdan detaylarına gireriz ama ülkemizdeki duruma baktığımızda da ittifakın yasal zeminde esasen 1950’den itibaren mevzuatımızda söz konusu olduğunu biliyoruz. 1950’de çıkmış 5545 sayılı Milletvekili Seçim Kanunu’muzda bu yönde bir düzenleme var ve aynen şu hükmü ifade ediyor: “Müşterek aday listesi verilen siyasi partiler o seçim çevresinde bir parti sayılırlar, bir parti olarak kuraya girer ve üye ismi verirler.” Fakat bu 1954’teki ilk uygulamasından hemen sonra yürürlükten kaldırılmış ve 1954’ten günümüze kadar yasal ittifak hiçbir zaman söz konusu olmamış. Yasal ittifak söz konusu olmamış da fiilen ittifak olmamış mı? Hayır. 1954’ten bu yana pek çok sayıda fiili ittifak var, özellikle de 1991’den itibaren tüm siyasi partilerin üç aşağı beş yukarı fiilen ittifak yaptığını biliyoruz. Yasal ittifak ile fiilen ittifak arasında her şeyden önce bir samimiyet farkı var. Yasal ittifakta, samimi bir şekilde, ittifak yapmak isteyen tüm siyasi partiler iradelerini beyan ediyor ve milletimizi kandırmak durumunda kalmadan bunu ortaya koyabiliyorlar. Çeşitli düzenlemeler var, işte, birtakım protokoller yapılabilir, vesaire; dünyadaki uygulamalarında da çok çeşitleri var. Ama fiili ittifak yapmak durumunda kaldığınız zaman, bizim ülkemizde özellikle bunun 1991’den bu yana -Sayın Kalaycı’nın da ifade ettiği gibi- 5 ayrı seçimde uygulamaları söz konusu olmuş. Partiler -2 parti, 3 parti, 5 parti, kaç sayıdaysa- bir siyasi partinin altında ittifak ederek seçimlere giriyorlar, kendi adaylarını o listenin altında gösteriyorlar ve seçimi kazandıktan sonra -eğer yüzde 10 barajını da aşabilirlerse- Meclise geldikten sonra yeniden istifa ederek kendi partilerini, hülle partisini de kullanmak suretiyle geri dönüyorlar ve milletimizi kandıran, aldatan bir dizi uygulamaya mecbur kalıyorlar.

Şimdi, bunlar değerlendirilirken biraz önce gene, ne yazık ki, işte, “kuyruk olma” gibi bir iddiada bulunuldu bir hatip tarafından. Ya, bunu asla kabul edebilmek, benimseyebilmek mümkün değil. Nitekim, 1991 seçimlerine baktığımızda, SHP’nin HEP’i Meclise taşıdığını görüyoruz; yani, şimdi, HEP orada SHP’nin kuyruğu mu oldu ya da SHP HEP’i kuyruğu mu yaptı? Hâlbuki aynı seçimde Milliyetçi Çalışma Partisi, Refah Partisi ve İslahatçı Demokrasi Partisi de, o çerçevede, güçlerini birleştirerek, 1980 ihtilali sonucunda yazılmış olan 1983 tarihli seçim kanununun...

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Parsak, niye yapılıyor bunlar? Yüzde 10’dan dolayı yapılıyor. İndirin yüzde 10’u, indirin.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – İşte oraya geliyorum, bir müsaade edin. Bakın, iki buçuk saat...

MUSA ÇAM (İzmir) – Kaldırılım yüzde 10'u, kaldırılım.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Ben hepsini anlatacağım, müsaade buyurun, hepsini anlatacağım. İki buçuk saattir dinliyoruz, oraya da geleceğiz mutlaka.

1980 ihtilalinden sonra, 1983'te çıkan o seçim kanunu hazırlanırken temelde dünyadaki tüm seçim sistemlerini her yönüyle inceleyip “Milliyetçi hareketi ve millî görüş çizgisini nasıl ederiz de Meclis dışında tutarız?” yaklaşımı üzerine âdeta bir matris oluşturarak tüm sistemleri inceledikten sonra, hem ülke barajlı hem bölge barajlı, türlü zorlukları içeren bir anlayışla, bir zihniyetle oluşturulmuştu. İşte, onlardan dolayı baraj da...

MUSA ÇAM (İzmir) – Kim? Onlar da geldi. ANAP gelmedi mi? ANAP gelmedi mi?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Baraj da bundan kaynaklanan bir durumdu.

MUSA ÇAM (İzmir) – Ondan onlar faydalanmadı mı?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Ondan sonra da, 1991'de ilk uygulaması itibarıyla bu böyle aşıldı, sonrasında da beş ayrı seçimde ittifaklar yapıldı. Söz gelimi, 2007 yılında da ittifak yapıldı; bu defa DSP mi CHP'nin kuyruğu olmuştu ya da CHP mi DSP'yi kuyruğu yapmıştı? Yani, böyle “kuyruk” metaforu üzerinden anlatırken bu işin siyaset tarihimizdeki geçmişini de bilerek ona göre değerlendirme yapmak lazım, onu ifade etmeye çalışıyorum.

Öte taraftan, gene fiili ittifaklarla ilgili bu durumu gördüğümüzde, açıkçası hem Avrupa uygulamalarında hem de Türkiye uygulamalarında çeşitli farklı boyutlarının olduğunu görüyoruz.

Şimdi, mesela biraz önce söylediğim yerden devam etmiş olayım: Danimarka'da siyasi partiler müşterek listeyle seçime katılamamakta, seçim kanunu bunu açıkça ortaya koymakta. Norveç'te siyasi partilerin ortak listeyle seçime girmeleri, değerli milletvekilleri, Anayasa'yla yasaklanmakta; sadece yasayla değil, Anayasa'yla yasaklanmakta. Yani, buna benzer başka uygulamalar da var ama ben kaynağını ifade ettim. Çok kıymetli zamanınızı da uzun uzun almayayım, burada var.

MURAT EMİR (Ankara) – Onlarda ittifak ayrı, ayrı oylama var ama.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Hangi ülkede nasıl oluyor, bunları buradan bakarak öğrenmek mümkün.

Şu baraj meselesine dair de bir şeyler buradan ifade etmiş olalım: Esasen, biz bu kanun teklifimizi verdiğimizde Adalet ve Kalkınma Partisi heyetinin Başkanı, aynı zamanda Komisyonumuzun Başkanı da bir örnek üzerinden bunları ifade etti ama diğer ülkelerde nasılmış, buna dair de bazı gerçekleri sizinle paylaşmak isterim. Mesela Çek Cumhuriyeti'nde iki partili ittifak bakımından yüzde 10, üç partili ittifak bakımından yüzde 15, dört ve daha fazla sayıda partinin ittifak etmesi hâlinde yüzde 20 gibi çok yüksek bir baraj söz konusu.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Ülke barajını söylüyorum.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Evet.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Ülke barajı mı?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Evet.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – O partilerin birleşmesi, vesaire baraj değil.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – İşte, okuyunca şaşıyor insan gerçekten ama böyle.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Ben ülke barajını söylüyorum.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Ülke barajını söylüyorum.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Başka parti olmayanda kaç olacak peki, o durumda?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Macaristan’da iki partili ittifak bakımından yüzde 10, üç veya daha fazla partili ittifak bakımından da yüzde 15 gibi yüksek ittifaklar söz konusu. Bizim...

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Tek parti barajı ne Sayın Vekilim?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Yani, şimdi, soru-cevap yöntemiyle değil de ben, bakın, akışına göre söylüyorum. Her yere de cevap olduğunu düşünüyorum, onu devam ettireceğim.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Yok, olmuyor işte, ben de onu söylüyorum. Tek parti giriyorsa seçimin barajı kaç?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Ama, bakın, biraz önce de sayın grup başkan vekilinin...

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Samimi bir şey soruyorum ya. İnsicamınızı bozmak istemiyorum.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Ya, tamam, ben de size kaynağını söyleyeyim, açın okuyun, biraz da zahmete katlanın, ona göre de oradan cevabını almış olun.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Ya, ben okudum, orada yazmıyor.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Yani, hülâsa şunu söylemek istiyorum değerli milletvekilleri, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri: Baraj meselesi, ittifak meselesi Adalet ve Kalkınma Partisi ile Milliyetçi Hareket Partisinin bir araya gelip icat ettiği bir mesele değil; hem dünyada çok çeşitli uygulamaları var hem de ülkemizde çok çeşitli uygulamaları var. Ama bunu siyasi olarak değerlendirdiğimizde, sadece biraz önceki yaklaşımlar itibarıyla değil, siyasi gerekçelerine de bir bakmak lazım.

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) - Macaristan’da başkanlık sistemi var mı?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Şimdi, değerli milletvekilleri, 15 Temmuzda tarihimizin en büyük ihanetlerinden bir tanesini yaşadık hep birlikte ve bunu yaşadıktan sonra -ne alakası olduğunu da anlatacağım- siyasetimizde de toplum hayatımızda da devlet hayatımızda da çok önemli gelişmeler, çok önemli değişiklikler beraberinde geldi. Nitekim, bunun hemen ardından, 7 Ağustosta milletimiz bir Yenikapı ruhu ortaya koydu ve bu süreçte başlayan çalışmalar neticesinde -birazdan detaylarıyla anlatacağım- her ne kadar karalanmaya çalışılsa da milletimizin açık, sarıh, net bir iradesiyle 16 Nisanda Anayasa değişikliği benimsendi ve böylelikle Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilmesi kabul edildi.

MUSA ÇAM (İzmir) – YSK marifetiyle, YSK marifetiyle.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Yani, 15 Temmuzdan sonra 7 Ağustos Yenikapı ruhu ve 16 Nisan şuuruyla da birlikte bu günlere kadar bu meseleyi getirmiş olduk. İşte, o Anayasa değişikliğiyle birlikte -biraz önce bazı hatiplerin de işaret ettiği gibi her ne kadar o Anayasa değişikliği çalışmalarında, işte, bu sistem yürürlüğe girdiğinde sadece iki partinin kalacağı, diğer partilerin o iki parti tarafından yutulacağı vesaire gibi birtakım ithamlarda bulunulduysa da- bu süreçte pıtrak gibi yeni partiler ve partileşme çalışmaları da kendini göstermeye başladı ve söz konusu siyasi partilerin de küçüklü büyüklü, o referandum sürecinden itibaren yıllardır sürdürdükleri fiilî ittifaklarını da esasen farklı zeminlere taşımaya başladıklarını da gördük. Bu esnada ülkemiz gerek yurt dışında, sınırlarımızda yaşanan gelişmeler gerek içeride yaşanan gelişmeler itibarıyla bir taraftan da bir beka mücadelesi verirken, milletimizi daha korunaklı hâle getirmek, devletimizi daha istikrarlı, daha güçlü yönetilir bir hâle getirmek, yasamamızı da bu çerçevede daha dengeli bir hâle getirmek noktasında haklı olarak, isabetli olarak çeşitli arayışları da ortaya koydu. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi diğer siyasi partileri yok eden değil, bilakis, diğer siyasi partileri de uzlaşmaya, birlikte hareket etmeye, güç birliği yapmaya, ittifak yapmaya teşvik eden bir hükümet sistemidir. Biraz önce soru-cevap yaparak

âdeta sayın grup başkan vekilini sıkıştırmaya çalışırcasına yaptığınız ithamların tersine, bu sistem siyasi partileri bir arada hareket etmeye, uzlaşmaya, oydaşmaya teşvik etmektedir. Bunun da ne şekilde olacağını zaman içinde göreceğiz.

Baraj meselesi bağlamında değerlendirdiğimizde, evet, Sayın Genel Başkanımız bu tartışmayı başlattığında, bakın “Tartışılın.” dediğinde istisnasız hemen hemen tüm siyasi partiler, çeşitli sivil toplum kuruluşları, televizyonlarda her konunun uzmanları MHP’nin baraj problemi olduğu iddiasından bahisle bu konuyu tartıştırmak bile istemediler ama aylar içerisinde bu çalışmaları yürüttük, iş bu noktaya kadar geldi ve geldiğimiz nokta itibarıyla daha birkaç gün önce Cumhuriyet Halk Partisi barajın sıfıra düşmesi yönünde teklif verdi. Benzer teklifler Adalet ve Kalkınma Partisi tarafından da “demokrasi paketi” adı altında verilmişti daha önce. Pek çok tartışma vardı, pek çok mülâhaza vardı ama Sayın Genel Başkanımız “Bu mesele tartışılın.” deyince Milliyetçi Hareket Partisinin baraj sorunu olduğu iddia edildi. Bakın, Milliyetçi Hareket Partisi şimdiye kadar, yarım asra yaklaşan siyasi tarihi boyunca barajları yıka yıka, üzerinde oynanan hesapları boşa çıkara çıkara bugünlere geldi ve bunu buraya yazıyorum, öyle Sayın Tezcan’ın biraz önce yaptığı gibi parmağımla çizerek değil de milletimizin okuyacağı çerçevede tutanaklara geçecek şekilde yazıyorum, önümüzdeki ilk seçimlerde Milliyetçi Hareket Partisinin barajları yıkmak bir tarafa, nasıl onları patlatarak, o barajların üstünden sıçrayarak milletimizin iradesiyle nerelere kadar geleceğini hep birlikte göreceğiz, çok uzak zamanlar değil bunlar, çok uzak zamanlar değil. Bunların hepsini değerlendireceğiz.

MURAT EMİR (Ankara) – Ne kadar yakın?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) - En uzak hâliyle 3 Kasım 2019. Dolayısıyla bunların hepsini zaman içinde göreceğiz ve kimin doğru söylediğini, kimin iddialarının isabetli olduğunu milletimiz iradesiyle ortaya koyacak, bunu da böylelikle bilmiş olacağız.

Şimdi, bir de şunu ifade edeyim bu ittifak meselesiyle ilgili: İttifak, basitçe bir matematiksel hesap, bazı siyasi partilerin bir araya gelmek suretiyle oylarının toplanması, bunun üzerinden milletvekili sayılarının belirlenmesi ve bunların da sonrasında paylaştırılması meselesi değildir değerli milletvekilleri. İttifak, bunların hepsinden daha önce ve bunlardan çok daha önemli siyasi bir tavır meselesidir. Bakın, şimdi, uzun yıllardır seçim ittifakları fiilen var ama özellikle 25’inci Dönem, 26’ncı Dönem Parlamentosundan bu yana Parlamentodaki tavırları itibarıyla da siyasi partilerin fiilen ittifak hâlinde olduğunu görüyoruz. Bu, politikalara yansıyor; bu, verilen önergelere yansıyor; bu, tutumlara, duruşlara, söylemlere yansıyor. Biraz önce bile bir öneri gördük. Sayın Beştaş neler anlattıysa çok benzerlerini ifadeleri değiştirerek, üslubu değiştirerek Sayın Tezcan da anlattı. Birisi “kasap Ali” dediyse öbürü “Ali kasap” dedi, fark bundan ibaret. Yoksa bir tutum birlikteliğini ortaya koyarcasına bunlar ifade edildi, tutanaklarda var. Biz diyoruz ki...

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Doğru tektir.

MUSA ÇAM (İzmir) - Çok ayıp ediyorsun Sayın Parsak.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) - Bu nasıl bir dildir ya.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, burası bir ihtisas komisyonu.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) - Sayın milletvekilleri, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri; biz diyoruz ki biz bu ittifak meselesini fiilî ittifaklardan çıkaralım, eğer ittifak yapılacaksa bunu bir siyasi tavır olarak seçim kuruluna iradelerimizi açıkça beyan edelim, gizli kapaklı hiçbir şey olmasın.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Biz daha önce küfrederek daha sonra ittifak yapmadık.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) - Arkasından oy pusulasında yan yana durarak milletimizin karşısına çıkalım, milletimiz tercihini ittifak yapanlardan yana mı kullanacak, yapmayanlardan yana mı?

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Siz mi karar vereceksiniz?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) - Eğer birden fazla ittifaklar olacaksa hangi ittifaklardan yana kullanacak, bunların hepsi görülsün. Buna bir kolaylık getiriyoruz ve en başta ifade ettiğim çerçevede, değerli milletvekilleri, bunu samimiyet ekseninde net bir şekilde ortaya koyalım, gizli kapaklı, kapalı kapılar ardında yapmayalım, siyasi tavrımızı da net bir şekilde ortaya koyalım.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Siz kapalı kapılar arkasında yaptınız.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Parsak, Büyük Birlik Partisini niye kabul etmediniz?

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, burası ihtisas komisyonu, laf atma hakkını Genel Kurula saklayın lütfen.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) - Egemenliğin yegâne sahibi olan aziz Türk milleti bu yöndeki tercihini ortaya koysun, hangi partiye, hangi ittifakı, ne çerçevede, hangi nisapla benimsiyor, bunu da ortaya koymuş olsun, buna fırsat verelim diyoruz, çok da doğru bir şey yaptığımızı düşünüyoruz, bunu zaman içerisinde tarih de gösterecektir.

Gelelim şu içeriğe dair belli başlı konulara. Alt komisyon kurulduğunda maddeler hâlinde de bunları değerlendireceğiz ama burada da önemli mülâhazalarda bulunulduğu için ben de ifade etmek durumunda kalıyorum. Şimdi, biz getirmiş olduğumuz 26 maddelik yasa teklifimizle her şeyden önce bu ittifakların yasak olmasına ilişkin 2820 sayılı Kanun'un 90'ıncı maddesinde yer alan "Seçimlerde başka bir partiyi destekleme kararı alamazlar." ibaresinin yürürlükten kaldırılmasını öneriyoruz, yasağı kaldırıyoruz o yönüyle. Değerli milletvekilleri, ittifakın nasıl yapılacağı 2839 sayılı Kanun'un 12'nci maddesine 12/A eklenmek suretiyle çerçeve 15'inci maddemizde düzenlenmekte. Teklif hükmümüz açık, ben kıymetli zamanınızı almamak adına bunları uzun uzun okumayacağım ama ihtiyaç duydukça da ilgili yerlere mutlaka işaret edeceğim. Siyasi partilerin kendi listesiyle seçime katılmayıp sadece bir kısım üyesinin aday olmasını istemesi hâlinde bunun 2839 sayılı Kanun'un 16'ncı maddesinde ve çerçeve 16'ncı maddede bu çerçevede düzenlendiğini burada ifade etmek durumundayız. Bu da önceden beri tartışılan bir konu. Siyasi parti genel başkanlarının bile ne yazık ki o zorlanılan fiili ittifaklardan dolayı kendi partisinden istifa edip arkasından başka bir siyasi partinin aday listesinde seçime katılıp arkasından seçilip geldikten sonra o partiden de istifa edip bir hülle partisine katılıp ardından kendi partisinin başına geçtiği ve bir kurultay sürecini de dayatan bir süreçten bunların hepsini... Milletimiz bilmiyor muydu bunların öz olarak asıl itibarıyla ne olduğunu? Bunları yasal düzenlemeye kavuşturalım, böylelikle herhangi bir sorun kalmasın istiyoruz değerli milletvekilleri. İttifak yapan siyasi partilerin seçime nasıl katılacağı ve oy pusulasının nasıl olacağı çerçeve 17'nci maddemiz dâhilinde 2839 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesi etrafında düzenlenmekte. Biliyorsunuz bu düzenlemeyle birlikte literatürümüze, mevzuatımıza ilk defa "ittifakın ortak oyları" diye bir kavram geliyor ve bu ittifakın ortak oylarının neler olduğu 298 sayılı Kanun'un 100'üncü maddesinin 12'nci fıkrasında çerçeve 10'uncu maddemiz suretiyle getirilmekte. İttifakın bu ortak oylarının nasıl dağıtılacağı da yine 2839 sayılı Kanun'un 29'uncu maddesinde yapılan değişiklikle çerçeve 18'inci maddemiz etrafında düzenlenmekte. İttifak hâlinde seçim barajı 2839 sayılı Kanun'un 33'üncü maddesinde çerçeve maddemizin 20'nci maddesi suretiyle düzenlenmekte. İttifakın milletvekili sayısının nasıl hesaplanacağı ve ittifak yapan siyasi partilerin arasında nasıl paylaştırılacağı da yine 2839 sayılı Kanun'un 34'üncü maddesine yönelik olarak çerçeve 21'inci maddesinde düzenlenmekte.

İttifaka dair düzenlemeler böyle ve buna dair hükümler çok açık olduğu için, bakın, dikkat ederseniz, ilgili madde hükümlerini okuma gereği bile duymuyoruz. Çünkü eğer bu teklifimiz sadece ve sadece okumakla yetinilirse ittifakın ne olduğu, nasıl yapılacağı hangi şartlarda, hangi usulle yapılacağı, bu durumlarda barajın ne olduğu, milletvekili sayılarının nasıl hesaplanacağı vesair hepsi açıkça düzenlenmekte. Ama eski alışkanlıklar devam ediyor. Televizyonlarda çeşitli siyasi partilerin temsilcileri... Ben de günlerdir takip ediyorum, bu kanun teklifinde imzası bulunan ve bu çalışmaların yürütülmesinde partimiz tarafından görevlendirilen bir milletvekili olarak konuşulanlara bakıyorum, kanun teklifinde yazanlara bakıyorum yani gerçekten isabet oranının çok düşük olduğunu görüyoruz sayın milletvekilleri. Ben buradan tarihe hitap ediyorum, gelecek nesillere hitap ediyorum, olan ortada, teklif metninde yazılı. Dolayısıyla yine milletimizin aklını bulandırmaya çalışmanın ve dolayısıyla bizi yine şeytan taşlamaktan ibadet etmeye fırsat bulamama noktasına getirmenin bir anlamı yok. Doğrularını anlatalım, bu doğrularını ortaya koyalım, tezlerimizi de ifade edelim ama bunu yaparken gerçeklerden uzaklaşarak milletimizi aldatmanın, aklını bulandırmaya çalışmanın da hiçbir faydası olmadığını ifade etmek durumundayım.

Değerli milletvekilleri, sözlerimin başında ifade etmiştim. Temelde üç alana ilişkin düzenleme var. İttifaka dair düzenlemeler böyle. İkinci başlık seçim güvenliğine ilişkin. Burada da önemli hükümler getiriliyor ama ben burada hepsini değil -çünkü alt komisyon çalışmalarında belki madde madde ifade edeceğiz- ilgili önemli maddeleri burada sizlerle paylaşmak istiyorum. Bunlardan ilki, çerçeve 2'nci maddemizle getirilen 298 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesine yönelik değişiklikle sandıkların taşınması, sandık bölgelerinin birleştirilmesi. Bakın "Seçim güvenliği açısından gerekli görülmesi durumunda, vali veya il seçim kurulu başkanının oy verme gününden en geç bir ay önce talepte bulunması halinde, o yerdeki sandıkların en yakın seçim bölgelerine taşınmasına, sandık bölgelerinin birleştirilmesine, muhtarlık seçimleri hariç olmak üzere seçim bölgelerinin birleştirilmesi ile seçmen listelerinin karma şekilde düzenlenmesine ve bu hususların ilanına karar vermek." görevi ekleniyor.

Şimdi, buna dair değerlendirmeler ortaya konulurken şunlar iddia edildi: Niye taşınacak bunlar? Ülkemizin çeşitli bölgelerinde... Hatta bir hatip tarafından "Kürt illeri" gibi, bizim asla kabul edemeyeceğimiz bir ifadede de bulunulmak suretiyle "Buralara yönelik olarak yapıldı." denildi. Biz ne o ifadeyi kabul ediyoruz ne de o isnatları kabul ediyoruz. Ama ülkemizde, milletimizin iradesinin gerçek anlamda, hiçbir tehdide, hiçbir cebire yem edilmeden sandığa yansıtılması gibi devletimizin bir görevi var.

Bakın, ben de sandıklara ilişkin, seçimlere ilişkin partimiz bünyesinde çok çeşitli görevlerde bulundum. Bunları inceledim, değerlendirdim, analiz ettim. Bir sandık var, bir parti 300 oyun tamamını almış, ne geçersiz oy var ne oy kullanmaya gelmeyen var ne bir başka partiye oy var; böyle sandık olabilir mi? Yani hayatın olağan akışı diye de bir şey var. Dolayısıyla, onlara bakıldığında, bu tarz durumlar başta olmak üzere, seçmenin iradesini sakatlayabilecek mahiyetteki güvensizlik durumlarını bertaraf etmek durumundayız.

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Tamam da öyle 300 sandık var, hepsi "evet" çıktı.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Bunlara dair de bir düzenleme getirmek durumundayız. İlgili maddeye geldiğinde, yani "Bu böyle olmasın, şöyle olsun." diye öneri varsa bunu burada değerlendiririz.

İLHAN CİHANER (İstanbul) – 300 tane öyle sandık var "evet" çıkan.

MEHMET PARS AK (Afyonkarahisar) – Ama bizim gördüğümüz kadarıyla, takip ettiğimiz kadarıyla “Bu öyle olmasın da böyle olsun.” demek yerine, “Bu olmasın, istemezük, teklif metninden çıkarılsın.” şeklinde bir şeyler gelecek gibi duyumlar alıyoruz ama göreceğiz çalışmalar esnasında bu nelerle gelecek.

Efendim, seyyar sandık düzenlemesi getirdik. Değerli milletvekilleri, ben 25’inci Dönemde seçildim ilk defa. Allah uzun ömürler versin, şu anda 90 yaşında olan bir babaannem var, çok yaşlı, şu anda da KOAH hastası, yatağa bağımlı. Çok yaşlı ve hasta olmasına rağmen ve bu durumu rapora bağlanmasına rağmen biz onu, böyle, âdeta kucağımızda arabaya bindirip gene kucağımızda 3 kat yukarıya çıkarıp okulda oy kullandırdık. Neden? Yani çok sevdiği torunu milletvekili adayı olmuş, seçilmesi de garanti görünüyör ama oyuyla destek vermek istiyor. Bunlara dair görüntüleri içimiz sızlayarak seçim aşamaları hep beraber izliyoruz. Bu bizim bir problemimiz, çözmeyecek miyiz? Çözuyoruz işte, burada çerçeve 2’nci maddeyle, on yedinci fıkraya yönelik olan bu düzenlemeyle böylesi bir kanayan yarayı ortadan kaldırıyoruz.

Sandık kurulu başkanının belirlenmesi, çerçeve 3’üncü maddemizde. Özetle ifade etmek gerekirse, ilçedeki mülki amir tüm kamu görevlilerinin istisnasız listesini yapacak, gerekli olanın 2 katı sayısında bir kura çekilecek. Bunlar kamu görevlisi. Şimdi, bunlar şöyle ifade ediliyor değerli milletvekilleri: Siyasi partiler liste veriyor, işte, artık veremeyecek. Uygulamaları biliyoruz, yasal durum bu olmakla birlikte son iki seçime kadar böyle bir uygulama asla yoktu. Son iki seçimdir de bilen siyasi partiler bunu veriyordu ve bunlar ağırlıklı olarak dünya görüşü itibarıyla birlikte hareket ettiği sendikalarından alınan listeler itibarıyla veriliyordu. Güya kura çekiliyordu, öyle mi? Yo, kura falan da çekilmiyordu, hepimiz biliyoruz.

MUSA ÇAM (İzmir) – Çekiliyordu ya, yapmayın.

MEHMET PARS AK (Afyonkarahisar) – Bir dakika... Sayın milletvekilleri, biliyoruz, ben uygulamanın bir boyutunu... “Her durumda böyle oluyordu, her hâlükârda böyle oluyordu.” demiyorum, diyorum ki: Çoğu zaman da böyle oluyordu. Yapmayın, ben de genel merkezimiz adına da il teşkilatımız adına da bu çalışmalarda çokça bulunmuş bir milletvekili olarak ifade ediyorum. Kamu görevlilerine güvenelim. Kaldı ki nasıl belirleniyor? 2 katı sayıda, bunların içerisinde her siyasi partiye oy veren kamu görevlisi var. Mâni hâli bulunanlar ayıklansın. Kimler? Yasadan kaynaklanan mâni hâller var, mesela idareciler olamıyorlar, bunları mâni hâl olarak ayırıyoruz; sağlık durumu itibarıyla sıkıntılı olanlar var, bunları ayırıyoruz; ondan sonra da kalanlar üzerinden bunu tanzim ediyoruz. Burada bize göre tartışılacak hiçbir durum söz konusu değil.

Seçim güvenliğine ilişkin olarak, son olarak benim ifade edeceğim ama en fazla da burası tartışıldığı için tırnak içinde ifade ediyorum, “mühürsüz oy” başlığı var. Bakın, ta referandumdan beri bu ifade ediliyor. Bir kere, şu durumu bir düzeltelim: Mühürsüz oy diye bir durum söz konusu değil; ilçe seçim kurulu mührü her hâlükârda var, bununla birlikte filigran da var ama kendisinin görevi olmasına rağmen sandık kurulu mühür vurmamış. Bu referandumda da ondan önceki seçimlerde de bu böyle. Ben, şimdi, seçmen olarak sandığa gittim, aldım elime, ne önüne ne arkasına bakmıyorum, bakmak zorunda da değilim, bilmek zorunda da değilim. Filigran var, ilçe seçim kurulunun da mührü var ama sabahleyin sandık kurulu o pusulayı mühürlemeyi unutmuş veya maksatlı olarak...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Neden unutmuş?

MEHMET PARS AK (Afyonkarahisar) – Yapmış işte efendim, yapmış ya da kasten yapmış. Ne yapmışsa yapmış ama netice itibarıyla, ben oy vermişim, sandıklar açıldıktan sonra “Bunlar mühürsüz.” denilmiş. Bakın, tekraren ifade ediyorum: “Mühürsüz oy” kavramı algı yönetimine yönelik koskoca bir yalandan ibarettir.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Nereden biliyorsun?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Çok net ifade ediyorum çünkü kanun öyle söylüyor. Filigran var, ilçe seçim...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Basılmış gelmişse...

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Değiştirilmişse...

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Bir dakika sayın milletvekilleri...

Filigran var, ilçe seçim kurulunun da mührü var ama sandık kurulunun mührü yoksa bu geçersiz. Buna dair tartışmalar var. Bakın, uzun uzun okumayayım, bir tomar karar var burada, sizler de ulaşabilirsiniz, ben araştırdım, burada var, yeri geldiğinde uzun uzun tartışırız. Bu konuya ilişkin olarak istisnasız tüm siyasi partilerin, biraz önce anlattığım gerekçelerle, ama sandıkta, ama genelde vesaire, ayrı bir tartışma, bu oylar geçerli sayılsın diye müracaatları var ve bunlar isabetli olarak kabul edilmiş ama tartışma devam ediyor mu? Ediyor. E, bu tartışma varsa ve o tartışma çok önemli bir referandumu bile meşruiyet noktasında tartışmaya ve tartışmalı kılmaya yönelmişse artık bu sorunu ortadan kaldırmamız lazım.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Yeni bir sorunla mı?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Hayır, yeni bir sorun yok burada.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Size göre yok yahu.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Bakın sayın milletvekilleri, filigran nerede var ve ne demek, o zaman oradan başlayalım da daha iyi anlaşılsın.

Filigran parada var, “Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası” yazıyor parayı ışığa tuttuğunuzda. Aynı filigran pusulada da var, “Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu” yazıyor.

MURAT EMİR (Ankara) – Kaç milyon fazla pusula basılıyor?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Şimdi, ben parayı bakkala uzattığım zaman “Merkez Bankasının taşra teşkilatından bir memura aslı gibidir yaptır, ondan sonra getir.” mi deniyor? Bu, bunun gibi bir şey.

MURAT EMİR (Ankara) – 25 milyon fazla filigranlı pusula basılıyor, 25 milyon.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Filigran olduktan sonra, ilçe seçim kurulunun da mührü bulunduktan sonra, sandık kurulunun “Ben buna dair mührümü vurmadım, bunu unuttum, ihmal ettim.” ya da “Kasten böyle yaptım.” dediği bir durumda milletin iradesinin yansımaya niye engel olalım?

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Filigranlı sahte para yok mu?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Efendim, ben anlatacaklarımı anlatayım, kayıtları okuyanlar, bunları izleyenler, haberlerden bunları takip edenler de kimin yaklaşımlarının doğru olduğunu, kimin izahlarının daha isabetli olduğunu değerlendirsın, karara bağlasınlar.

Dolayısıyla, bu mühürsüz oy pusulası meselesiyle ilgili tartışma da bundan ibarettir. Tekrar ifade ediyorum: “Mühürsüz oy pusulası” diye bir şey yok.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Var.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Filigranlı, ilçe seçim kurulunun mührünü taşıyan ama sandık kurulunun mührünü ya unutarak ya kasten eksik bıraktığı oy pusulası var. Bu da milletimizin iradesinin...

İLHAN CİHANER (İstanbul) – İlçe seçim kurulu unutmuyor da sandık kurulu niye unutuyor?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Ne bileyim efendim niye unutmuş, hangi maksatla yapmış. Buna dair cezai müeyyideler var vesaire ama aslolan şu: O filigran olduktan sonra, o ilçe seçim kurulunun mührü olduktan sonra sandık kurulu bunu unutmuş ya da maksatlı olarak bunu vurmamışsa milletin iradesi tecelli etsin mi etmesin mi? Biz “Etsin.” diyoruz, kanun teklifimiz de böyle. Siz ne diyorsanız önergenizi getirirsiniz, onu anlatırsınız, kabul edilirse kabul edilir.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – İlçe seçim kurulu da unutmuşsa ne olacak?

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Parada filigran var ama miktar yok, geçerli mi sayacağız?

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, lütfen hatibin...

AYTUĞ ATICI (Mersin) – İlçe seçim kurulu mührü vurmayı unuttu, ne olacak?

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, gerçekten... Değerli arkadaşlar, ama bakın, bu teklifte o yok.

Sayın Parsak, lütfen toparlayın, devam edin.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, bir de bu ithamlara dair birkaç cümle etmek durumundayım. Sayın Tezcan “ittifak yoluyla çoğulculuğu yok etme projesi ve seçim güvenliğini yok etme projesi” iddiasında bulundu. Şimdi, biraz önce baraj meselesini anlatırken ifade ettik. Şu anda tek parti için baraj yüzde 10. Yüzde 10’u bulamayacağı hâlde bir araya gelerek yüzde 10’u bulabilen partiler bakımından Meclise girebilme imkânı getiriyorsak biz şimdi çoğulculuğu yok mu etmiş oluyoruz yoksa o alanı genişletmiş mi oluyoruz? Okuyanlar, dinleyenler buna karar verirler.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Barajı kaldıralım.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Barajı düşürün, düşür barajı.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Baraj meselesiyle ilgili yaklaşımlarımızı ifade ettik, buna dair tartışmalarımızı da söyledik, buna dair tartışmaları da ifade ettik...

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Barajı düşür.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – ...daha başka bir şey söylemeye gerek duymuyorum.

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Çekya’da başkanlık sistemi yok.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – “Seçim güvenliğini yok etme projesidir.” dedi.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Doğru.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Bilakis seçim güvenliğini daha da artırmak, tespit edebildiğimiz kadarıyla tüm güvenlik açıklarını kapatmak ve bunları çözmeye teklifidir bizim kanun teklifimiz.

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Şuna bir parmak boyası da getirelim.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – “Milleti, rejimi, siyaseti kimliksizleştirme projesidir.” dedi. Asla kabul edilebilir bir yaklaşım değildir.

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – İttifak oyları açısından.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Ne milleti, ne rejimi ne siyaseti kimliksizleştirme gibi bir amaç da bir yaklaşım da teklifimizde söz konusu değildir.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Madem kimlikli, tek başına girsin.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Bu tartışmalar başladığından bu yana maksatlı da olarak koalisyonla ittifak birbirine karıştırılıp “Hani koalisyonlara son verecektiniz ve yeni koalisyonlar getirmiyor musunuz?” deniliyor. Bakın, koalisyon yani terimsel olarak da öyle ama özüne dair birkaç

cümle söyleyeceğim. Seçimlerden sonra seçimlerde partilerin programları, beyannameleri, politikaları birbirinden çok farklı olmasına rağmen ama menfaat yaklaşımıyla ama mecburiyetle seçimlerden sonra bir araya gelip o politikalarından, o programlarından, o beyannamelerinden belli bir nebze de olsa veya tamamen de olsa vazgeçmek durumunda kaldığı, kurulup kurulmayacağı belli olmayan, kurulduktan sonra devam edip etmeyeceği net olmayan bir durum, uzun yıllardır var siyaset hayatımızda. İttifaksa -bakın, en temel farkı burası- seçimlerden önce, siyasi partilerin programlarıyla, beyannameleriyle, politikalarıyla durumlarını ortaya koyup bunu değerlendirip ittifak protokolüyle isterlerse milletimize biz şu şu temel konularda böyle yaklaşmak üzere şu şu siyasi partiler olarak bir arada oluyoruz dediği ve en güzel bir örneğini şu anda cumhur ittifakı üzerinden yaşadığımız, önümüzdeki süreçte de bunu her geçen gün daha fazla idrak edeceğimiz mahiyette ortaya koyduğu bir model. O yönüyle de bizim bakımımızdan son derece önemli, kıymetli ve koalisyonlarla asla karıştırılmaması gereken bir uygulama.

DİDEM ENGİN (İstanbul) – Partinizin bir sene öncesi söylediği bütün sözlerin 180 derece tersini söylüyorsunuz siz. Bütün geçmişte söylediklerinizin şimdi tersini söylüyorsunuz.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – “Oy artırmadan milletvekili sayısını artırma projesidir.” dedi. Şimdi, değerli milletvekilleri, bizim seçim sistemimizde öyle gariplikler var ki son seçimde biz Halkların Demokrasi Partisinden çok daha fazla sayıda oy almamıza rağmen seçim sistemimizin garabetinden dolayı kayda değer sayıda az milletvekili çıkardık.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Onu değiştirelim, onu düzeltelim.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Sayın milletvekili, bir müsaade edin ya. Bakın, iki buçuk saat boyunca kim ne dediye saygıyla dinledim, hepsini tek tek not aldım, onu da izah ediyorum ama sürekli olarak böyle -demin söyledim, kayda da geçsin- Zeki Müren de bizi görecektir mi mahiyetinde sorularla, yaklaşımlarla sabote etmeye çalışıyorsunuz. Yapmayın bunu, izah ediyorum işte.

MUSA ÇAM (İzmir) – Çok ayıp ya.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Diyorum ki: Milliyetçi Hareket Partisinin uzun yıllardır hakkı yeniyordu, biz sadece Milliyetçi Hareket Partisi bakımından değil ittifak yapan tüm siyasi partiler bakımından bu haksızlıkları ortadan kaldıralım. Bir örneğini vereyim, İzmir Milletvekilimiz, Sayın Genel Başkan Yardımcımız Kenan Tanrıku Bey 265 bin oyla milletvekili seçildi. Yani şimdi bir yerde milletvekili 30 bin oyla seçilirken Milliyetçi Hareket Partisinin bir milletvekilinin bu şekilde Meclise gelmesi adil mi?

MUSA ÇAM (İzmir) – Değiştirelim.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Bizim oy sayımız bir başka partiden çok daha fazla olmasına rağmen milletvekili sayımızın bunun altında olması doğru mu?

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Onu düzeltelim.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Bu ve bunun gibi sorunları çözmek adına bu yönde değerlendirmeleri ortaya koyuyoruz ve sorunu çözüyoruz. Bakın, bu, cumhur ittifakı yasa teklifi değildir, bu, ittifakları yasal zemine kavuşturma yasa teklifidir. İttifak yapan herkes için bu hükümler uygulanacaktır. Sadece Adalet ve Kalkınma Partisi ile Milliyetçi Hareket Partisine değil, fiilen ittifak yapan diğer siyasi partiler de isterlerse bir ittifak kurarlar. Adını bulamadıysa Sayın Genel Başkanımız bugünkü grup konuşmasında çok güzel isim önerilerinde bulundu.

MUSA ÇAM (İzmir) – Yakıştı mı?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yakıştı, yakıştı!

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Birini tercih ederler, onu tercih etmezlerse başka bir isim tercih ederler ya da ittifak yapmayı tercih etmezler. Ona göre seçimlere katılır, ondan sonra da milletimiz tercih yapar. Yeniden ifade ediyorum, bu değişiklik de dâhil doğru yapmamışsınız der, ittifakı doğru bulmuyorum der, ben ittifak yapmayan bir siyasi partiye oy vereceğim, yetkiyi ona vereceğim der, biz onu o zaman değerlendiririz ama ittifaklar zaten fiilen varsa -nitekim vardır- bunu milletimizi aldatarak kandırarak değil, yasal zeminde ve milletimizin gözü önünde, pusulada da yan yana bulundurmak suretiyle yapmak önemlidir, doğrudur, isabetlidir. Bizim yaklaşımımız da işin açıkçası bundan ibarettir.

“Barajdan kaçma” projesi denildi, son olarak onu ifade edeyim; hem HDP hatibi hem CHP hatibi benzer cümlelerle bunu ifade ettiler, önümüzdeki dönemde de çok göreceğiz. Ne Adalet ve Kalkınma Partisinin ne Sayın Cumhurbaşkanının ne Milliyetçi Hareket Partisi olarak bizim karşımızda duran oranlar itibarıyla bunları aşamamak gibi bir kaygımız yok, ilk seçimlerde göreceğiz. Milletimizin tercihinin Cumhurbaşkanlığı seçimi bakımından kimden yana tecelli edeceğini...

MUSA ÇAM (İzmir) – Ham edecek misiniz AKP’yi? Size söylüyor, ham edecekler sizi.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – ...milletvekili seçimi bakımından, ittifaklar bakımından mı tecelli edeceği ya da ittifaklar bakımından tecelli edecekse hangi ittifaklar bakımından tecelli edeceği, yahut da ittifaklar dışı siyasi partilerden yana mı tecelli edeceği ortaya çıkacak. Ve bakın, bizim cumhur ittifakımız karalanırken ben günlerdir dikkatli bir şekilde takip ediyorum, bazı partiler bazı partilerle ittifak yapılabileceğini grup başkan vekilleri düzeyinde, parti Meclisi üyeleri düzeyinde artı televizyonlarda deklare etmeye başladılar. Kendinizi de zor durumda bırakmayın, o yönüyle önümüzdeki süreçte siyasal durumlar bu sistem teşvik de ettiği için o önemli kararları almaya zorlayacak. Yarın önünüze gelir, dolayısıyla bunu böyle yapmayın. İttifakı doğruca yapalım, yasal zeminde yapalım, hukuki olarak yapalım, milletimizi aldatmadan, kandırmadan yapalım. Hep söyledik, milli irade kimden yana nasıl tecelli ederse etsin o bizim başımızın tacıdır.

Ben bu duygu ve düşüncelerle altında da imzamızın bulunduğu yasa teklifimizin milletimize, devletimize, vatanımıza hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Allah’tan niyaz ediyorum.

Hepinizi tekraren saygılarımla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Parsak, ben de teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, söz sırası Sayın Mehmet Bekaroğlu’nda.

Buyurun Sayın Bekaroğlu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Kısa konuşacağım.

Teşekkür ederim arkadaşlar.

Önce, konuya girmeden önce, yarın 28 Şubat, Türkiye Büyük Millet Meclisinde 28 Şubatın bir bölümünü bile olsa yaşamış, tecrübeli, o günleri görmüş birisi olarak sizinle bir şey paylaşmak istiyorum. Bugün Halkların Demokratik Partisinden 2 milletvekilinin milletvekilliği düşürüldü. Düşürülen milletvekili sayısı da 9 oldu. O dönem ben Refah Partisinin nasıl sudan sebeplerle, arkasından Fazilet Partisinin yine sudan sebeplerle kapatıldığını, Merve Kavakçı’nın neredeyse böyle dövülerek Türkiye Büyük Millet Meclisinin Genel Kurulundan çıkarıldığını yaşamış bir milletvekiliyim arkadaşlar, o gün ne hissettiğimi çok iyi biliyorum. Dolayısıyla bugün Meclisten bir şekilde sille tokat -yani sille tokat fark etmiyor, ha el kaldırarak ha hakaret ederek- Meclisten çıkarılan milletvekillerini anlayabiliyorum, onlarla empati kurabiliyorum. Yanlış yapıyorsunuz Adalet ve Kalkınma Partisi milletvekilleri.

Milliyetçi Hareket Partisine bir şey demiyorum ama Adalet ve Kalkınma Partisi milletvekilleri, yanlış yapıyorsunuz. Düşüncesini ifade ettiği için milletvekillinin milletvekilliğini düşürüyorsunuz, yargılıyorsunuz, kovuyorsunuz, kovalıyorsunuz, yanlış yapıyorsunuz. Bunun altını çizeyim.

Şimdi, ben beş dakika demiştim ama Parsak dolayısıyla bir iki dakika daha uzatacağım. Sayın Parsak ve bugün Sayın Genel Başkanlarının konuşmaları... Ben psikiyatri uzmanıyım arkadaşlar, yirmi beş senedir de siyaset yapıyorum, mesleğimi siyasette kullanmam meslek etiği dolayısıyla bana yasak, bir kere böyle bir yanlışlık yaptım, beni Türk Psikiyatri Derneğinin onur kuruluna filan verdiler, sonra arkadaşlar kötü niyetli olmadığımı anladılar ve ceza vermediler; hiç kullanmadım. Dolayısıyla, psikiyatrist olarak şey yapmıyorum, sokaktaki insan bile bu değerlendirmeyi yapabilir.

Sayın Parsak'ı dinlerken ve bugün Sayın Bahçeli'yi dinlerken bir suçluluk psikolojisi içinde gördüm, böyle çok endişeli gördüm ve birtakım savunma mekanizmaları kullandılar. Yani bir çocuk babasının cebinden para alır, babanın cebinden para almak hırsızlık filan değildir ama o çok rahatsız olur, sıkıntı duyar; sonra abisinin aldığını da duyar, bilir "A, ağabeyim de alıyor, beraberiz yani paylaşıyoruz." filan diye rahatlar. Bazen de böyle olmaz yani daha ağır bir şey olur, "inkâr", "almadım" savunma mekanizmasını kullanır, "Ben almadım ağabeyim aldı." mekanizmasını kullanır. Değerli arkadaşlar hem Adalet ve Kalkınma Partisinin ittifakla ilgili açıklama yapan Hükûmet Sözcüsü Sayın Bekir Bozdağ hem de Sayın Parsak açıklarken ittifaklarını, yaptıkları işi... Güzel bir şey yapıyorsunuz, niye böyle panik içindesiniz, niye suçluluk psikolojisi içinde hareket ediyorsunuz? Hiç ilgisi yokken CHP ve HDP'de ittifak yapıyor, yaptılar, yapsınlar; konuşmaları çok benzedi, işte biri "Ali baba" dedi, biri "baba Ali" dedi filan... Ya, bunlar gerçekten bir psikolojik sorunu yansıtıyor. Psikolojik sorun derken gerginliği yansıtıyor, sıkıntıyı yansıtıyor, çok gerginsiniz, çok sıkıntılısınız. "Cumhur İttifakı" yapıyorsunuz, e öbürleri de nedir? "Curcuna ittifakı yapsın." Ne ayıp, bir partinin genel başkanına, Sayın Devlet Bahçeli'ye yakışan bir şey mi? Ne ayıp. Geçsin bu da kayıtlara.

Değerli arkadaşlar, şimdi, teknik konular zaten benim işim değil anlatacaklar arkadaşlar, anlattılar. Bu düzenlemede iki grup, bana göre iki ana başlıkta... Bir, ittifakla ilgili değişiklikler yapılıyor, bir de seçim güvenliğiyle ilgili, diğerlerine girmiyorum.

İttifakla ilgili yapılanlar, çok açık, niye dolanıyoruz, niye açık... Bir taraftan "Açık yapalım." filan diyorsunuz. Açık söyleyin kardeşim, iki tane problem var. Bir: Sayın Cumhurbaşkanının problemi var, bir yanlışlık yaptı 2010 Anayasa değişikliğinde. İşte "iki turlu ve ikinci turda 50+1" öyle dedi, problem oldu. 50+1 oy bulamıyor, böyle sıkıntısı var, gerginliği var, bunu çözmeye çalışıyor. Milliyetçi Hareket Partisi de kendi içinde sıkıntı yaşadı, ayrı bir parti doğdu ve yüzde 10'la ilgili problemi var, sıkıntısı var, bunu çözmeye çalışıyorlar. Ya, biz anlıyoruz de ya, böyle bu iş. Hiç de ittifakların biçimini falan eleştiriyoruz ama ittifaklar yanlışlar filan demiyoruz biz arkadaşlar. Ama iş budur yani bu şekilde göreceksiniz. Yani Adalet ve Kalkınma Partisi yüzde 10 barajı... Öyle demişlerdi, 16 Nisanda herkes, bütün Adalet ve Kalkınma Partisinin sözcüleri, işte Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi gelsin şeyi kaldıracacağız, baraj düşecek, kalkacak filan dediler. Şimdi ise o barajı, yüzde 10'u şantaj olarak kullanıyorlar. Benim eksigimi kapat, ben de seni şeye taşıyayım, böyle bir şeydir bu. Bu doğrudur, ahlaken şöyledir, etik olarak böyledir, öyle bir yorum yapmıyorum, o yorum size ama olay budur, bunun altını çizelim.

Değerli arkadaşlarım, en temel problem seçim güvenliğiyle ilgili bir problemdir. Burada yapılan üç tane şey var. Bir: Valinin isteğiyle seçim bölgeleri birleştirilebilecek, o oraya kaydırılacak, bu buraya kaydırılacak. Yani bizzat valiler –valilerin kim olduğunu filan biliyoruz- şeye müdahale ediyorlar.

İki: Kolluk, seçim bölgesine giriyor, seçime giriyor, kolluk giriyor. Seçim alanlarına kolluk giriyor, çok basit bir şekilde kolluk giriyor ve Seçim Sandık Kurulu Başkanına rağmen orada işlem yapıyor, giriyor oraya; bir vatandaşın ihbarıyla filan, kendi kendini de ihbar edebilirler.

Diğeri de Seçim Kurulu, memurlardan oluşmaya başlıyor. Memurların kim olduğunu biliyorum. Daha dün bir ilin, işte zirai donatım müdürü doktor bilmem ne kim, sosyal medyada bir şeye girdik, ağır hakarete bulundu filan. Dedim: Ya, bu nasıl cesaret. Dedi ki: “Evet ben müdürüm, ismim de bu, ne yaparsan yap.”

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu, toparlar mısınız lütfen.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) - Toparlayacağım.

Neyi ne yaparsan yap, nasıl oluyor filan. Böyle dedi işte ya. Memleketin beka sorunu var, memleket gidiyor. Dolayısıyla sizin gibi gayrimillî, gayriyerli olanları yok edeceğiz. Şimdi, değerli arkadaşlarım, yapılan şey budur.

Toparlayacağım, bitiriyorum, bir iki dakika daha bana müsaade edin, tahammül edin diyeyim.

Değerli arkadaşlarım, bu son derece tehlikeli bir şey. 1950 öncesine dönüyoruz. 1950 öncesi, biliyorsunuz, seçimi memurlar yapıyordu. Memurlar yapıyordu, vatandaş geliyordu, açık oyda filan, gizli sayılıyordu, “Sonuç budur.” diye ilan ediliyordu ama 1950 seçimleri öncesinde o dönemin siyasetçileri çok büyük bir iş yaptılar, rahmetli Bayar, Menderes ve İnönü. Büyük bir gerginlik vardı, Demokrat Parti seçime girmeyeceğini söylüyordu, sonuçları kabul etmeyeceğini söylüyordu. İnönü geldi, o zamanın Başbakanı Hasan Saka’yı değiştirdi, Şemsettin Günaltay Başbakan oldu, iki parti bir araya geldi, aylarca, günlerce çalıştılar ve bugünküne benzer yargı denetiminde sivil toplumun da... Sivil toplumun derken, partilerin gözetimcilerinin, bağımsız adayların gözetimcilerinin bulunacağı bir seçim sistemini, bugüne yakın bir seçim sistemini ortaya koydular ve Türkiye demokrasisinin en temel kazanımı buydu. Son zamanlara kadar herkes bu şeye güvenirdi ama referandumda bunu yok ettik, şimdi bu değişikliklerle bunu bütünüyle ortadan kaldırıyoruz.

Bakın, ne zaman yapılacak seçim bilmiyorum. Diyelim ki 3 Kasım 2019’da yapıldı, eğer bu sistem bu şekilde giderse, eğer partiler arasında bir yumuşama olmazsa, eğer bugünkü siyasetçiler ve liderler, o günkü liderler gibi basiret gösterip memleketin nereye gideceğini görüp insanları, toplumu, herkesi rahatlatacak bir şey yapmaz ve bunu birlikte deklare etmezlerse hiç kimsenin kontrol edemeyeceği şeyler olur 3 Kasım 2019’da, kimse seçim sonuçlarını kabul etmez ve Türkiye, Allah korusun, hiç beklenmeyen bir anafora girer ve bunun sorumlusu Milliyetçi Hareket Partisi ve Adalet ve Kalkınma Partisi olur değerli arkadaşlarım.

Arz ederim, saygılarımla.

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu, teşekkür ediyorum.

Söz talep eden Sayın Aytuğ Atıcı.

Buyurun Sayın Atıcı.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, ben hukukçu değilim, o yüzden metnin hukuksal boyutuna bakma haddim de yok, o birikimim de yok ama bu ülkede yaşayan bir vatandaşım ve ben, sizin bu ittifaktan ne anladığımı, ne anlamadığımı söyleyip biteceğim.

Ne anladım ben bu kadar tartışmadan? Bir: Bir kere ülkede hiç kimsenin kimseye güveni kalmamış. Herkes birbiri için “Acaba bunun arkasında ne var?” diye düşünüyor.

İki: Türkiye'ye bir korku salınmış ve bu ittifak çalışmaları bu korkudan yararlanıyor. Ne demek istediğimi birazdan anlatacağım.

Üç: Ne anladım ben bu tartışmalardan? Eğer bir uzlaşma olmaz ise buradan kaos çıkar. Türkiye'de bir kaos çıkar, bunu da hiçbirimiz istemeyiz.

Şimdi, seçim ittifakı bize ne getiriyor? Bir: Parti ayrımı yapmadan söylüyorum, bugün AKP-MHP'dir yarın bir başka partidir. Bir partiye bileğinin hakkıyla, alın teriyle kazanamadığı milletvekilliğini hediye etme şansı tanıyor. Bileğinin hakkıyla alamadı, bu ittifakla alabilir. Bu konuşmalarımı sadece MHP-AKP olarak yorumlamayın, siz başından beri söylüyorsunuz. "Bu sadece MHP-AKP yapmış bir şey değil, bütün partilere ve uzun yıllara gidecek olan bir ittifak arayışı." diyorsunuz, ben de onu o çerçevede konuşuyorum. Demek ki alın terinizle, bileğinizin hakkıyla alamadığınız milletvekilliğini bu ittifakla alabiliyorsunuz.

İki: Partileri ittifak yapmaya zorlayan -teşvik eden değil- bir tutum içerisindeyiz. Teşvik etmek şöyle olur: Seçim barajını üçe düşürürsünüz kardeşim, herkesin seçime girme hakkı olduğu hâlde ittifak yapar, bu bir uzlaşmadır ama siz seçim barajını 10'da tutuyorsunuz, insanları mecburen o barajı aşabilmek adına böyle bir ittifaka zorluyorsunuz. Bu siyasi tek tipleşmedir, bu iyi bir şey değildir. Bununla ilgili aklıma gelen soruyu hemen soracağım. Örneğin, AK PARTİ ile MHP ittifak yaptılar, seçime giriyorlar; bir vatandaş AKP'yi çok seviyor ama MHP'ye oy vermek istemiyor veya tam tersi, MHP için ölüyor ama AKP'yi sevmiyor, bu vatandaş bu ittifaka nasıl oy versin? Bu zorlama mıdır, değil midir? Bu vatandaşın oyunu gasbetmek değil midir, nedir? Benim anlamadığım noktalardan bir tanesi de budur.

Seçim ittifakı yüzde 10 barajını hülleyle dolanmadır, nokta. Eğer buna karşı çıkıyorsanız, yiğitseniz gelin, seçim barajını düşürelim, kimse dolanmak zorunda kalmayın. Artı, 50 artı 1'i yine hülleyle dolanma işidir. O kadar yiğitse hep beraber çıkalım, tek başımıza girelim, boyumuzun ölçüsünü alalım. Niye millettan kaçıyoruz ya? Niye millettan kaçıyoruz? Niye birleşip milletin karşısına çıkıyoruz? Madem birsiniz, ilhak olun birbirinize, tek parti olun, tek liste çıkın. Eğer sizi sevmeyen veya üç partiden birini sevmeyen, diyelim ki Büyük Birlik Partisini de aldınız, bir vatandaş var ki hiç oy vermek istemiyor Büyük Birlik Partisine ama ittifakta; onun oyunu niye alacaksınız kardeşim? Alın teri böyle midir? Emeğin hakkı bu mudur? Halkın iradesini yansıtmak bu mudur? Değildir. İttifaktan anladığım ve anlamadığım bunlar.

Şimdi, gelelim, fırsattan istifade ne yapıyorsunuz? İttifak artı, birtakım maddeleri getirmişsiniz, fırsattan istifade ne oluyor? Bir: Sandıkların taşınmasını, birleştirilmesini valilere ya da seçim kuruluna veriyorsunuz. Bunun gerekçesinde diyorsunuz ki: "Seçim güvenliği yok." Allah aşkına ya, Türkiye Cumhuriyeti devleti bir sandığı korumaktan âciz midir? Bizim devletimizi âciz konuma getirmeye veya böyle göstermeye hakkınız yok, hepinizi bundan men ederim. Eğer bir sandıkta 300 tane "evet" "hayır" veya A partisine, B partisine oy çıkmışsa bu yanlıştır, hayatın doğal akışına terstir, bunu hepimiz biliyoruz. Ama orada AK PARTİ'nin müşahidi yok mu kardeşim, CHP'nin müşahidi yok mu kardeşim, MHP'nin yok mu, devletin gönderdiği memur yok mu kardeşim? Yok ise devlet nerede? Var ise niye böyle oluyor? O yüzden, hiç kimse "Seçim güvenliğini sağlamak için sandıkları taşıyoruz, birleştiriyoruz." demesin. Bunun bir tek anlamı olabilir, "Sandıkları taşıyalım öbür köye, biz adamımızı taşıyalım, taşıyamayan da gelmesin, oy kullanmasın." Ben buradan bunu anlıyorum, başka da bir şey anlamıyorum.

Seçim güvenliğini, sandık güvenliğini polisi, jandarmayı, askeri sandığın başına getirerek sağlayamazsınız. Üniformalı, silahlı insanları eğer sandığın başına çağırırsanız –ki böyle bir şey var, birisi şikâyet edecek, gelecek orada sekiz saat duracak, basit bir şey- o zaman bütün seçimin güvenliğini yok etmiş olursunuz. Üniformalı seçim olmaz, postallı seçim de olmaz. Bunu yapmayın, bunu yapmayın arkadaşlar. Bırakın, sivil irade, her zaman üstünde durduğumuz sivil irade sandıkları korusun.

Efendim, mühürsüz oy konusuna gelelim. Mühürsüz oylar iyi bir şeyse o zaman bu kanunun getirmeseydiniz. Demek ki kötü bir şeymiş ki şimdi kanunda düzenleme yapıyorsunuz. Hem diyeceksiniz ki ileride YSK başkanına “Merak etme, biz seni koruyoruz, bak, sen böyle bir yanlış karar verdin, biz bu kanunu çıkardık, bu seni korur.” Bunu yapmayın. Bu, gerçekten, aklın da, vicdanın da, ahlakın da kabul edeceği bir şey değildir. O mühürsüz oyların hesabını sorun, sonra bunu getirin, tamam, başımın üstünde yeriniz var. O mühürsüz oyları kullandıran, kabul eden Yüksek Seçim Kurulu başkanına hesabı sorun, sonra bunu getirin, bu insani bir şey derim, itirazım olmaz.

BAŞKAN – Sayın Atıcı, ben hukukçu kimliğimle söyleyeyim: 300 kişilik bir sandıkta 250 tane pusula mühürlenmediyse bu, sandık kurulu başkanının görevini yapmadığı anlamına geliyor. Yüksek Seçim Kurulu da bu arkadaşlar hakkında sonradan suç duyurusunda bulunuyor. Bunlar, seçim hukukuna ilişkin suç işledikleri için, seçimler geçiyor aradan, bir iki sene sonra bunlar hapis cezası alıyorlar. Bir de seçim hukukundan kaynaklanan bu hapis cezalarının bir özelliği de şu: Ertelenmiyor ve paraya çevrilmiyor, fiilen cezaevine girmesi gerekiyor. Aslında, bu, bu manada, böyle bir gereksiz hukuki süreci de önlemiş oluyor. Çünkü aslolan, vatandaşın niyetinin ortaya konulması.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Özür dilerim ama bunu vekiller için niye düşünmüyorsunuz?

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Arkadaşlar bir dakika...

Çok teşekkür ederim Başkanım, ben de sizin gibi düşünüyorum.

BAŞKAN – Şunu ifade edeyim: Mesela, bir sandıkta bir iki tane olsa belki düzenleme onu içerebilir ama bir sandıkta 200 tane, 250 tane veya 100 tane mühürsüz oy çıktığı zaman bu, sandık kurulunun görevini yapmaması anlamına geliyor, bu da seçim hukuku yönünden suç oluşturuyor. Bu, aslında, bir şekilde bunu da ortadan kaldırıyor.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Başkanım, iyi niyetinizden şüphem yok. Bilgilendirmeniz için teşekkür ediyorum, iyi niyetinizden de şüphem yok ancak on altı yıldır iktidardasınız ve kaç seçim geçirdiniz? Sekiz seçim mi? Dokuz seçim mi?

MUSA ÇAM (İzmir) – On bir.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – On bir seçim, neyse... Birçok seçim geçti, bugüne kadar bütün bu sorunları yaşadığınız hâlde çözmediniz, bir küçücük maddeydi, bugüne kadar yaşandı bunlar, her seçimde yaşandı, siz de bahsettiniz ve bunları çözmeye yeltenmediniz. Ama bunu hukuken çözmek yerine... Ben size sorarım: Kanunda açık seçik bir şekilde belirtilen bir şey Yüksek Seçim Kurulu başkanını bağlar mı, bağlamaz mı? Bağlarsa –ki bağlar, beni, seni bağladığı gibi- bu durumda Yüksek Seçim Kurulu başkanı “Ben yaptım, oldu.” derse bunun karşılığında halk devlete güvenmez. En tehlikeli şey budur. Bakın, AK PARTİ’ye güvenir güvenmez, ayrı; CHP’ye güvenir güvenmez, ayrı ama devlete olan güveni sarstığınız zaman vatandaş artık şöyle düşünür: “Peki, anladım, siz bunu yaptınız.” Bakın, burayı iyi dinleyin Başkanım. Sandık kurulu mührü yok, sehven yapıldı, millî iradeyi yansıtmak için kabul ettiniz, tamam. O zaman, vatandaş der ki: “Benim sana güvenim yok çünkü devleti yönettiğin dönemde sen mühürsüz oyları geçerli kabul ettin.” Şöyle bir senaryo kursa: Mühürsüz, sandık kurulu mührü yok, yeni kanuna göre, Yüksek Seçim Kurulu filigranı ve mührü var, kullanıldı, torba buradan giderken değiştirildi. Sandık mührü olmadığı için değişip değişmeyeceğini bilemeyiz. Bakın, ben olaya

farklı yönden bakmak zorundayım çünkü bu ülkede güven kalmadı. Şimdi, diyeceksiniz ki “Niye kötü düşünüyorsunuz?” Arkadaşım, biz kötüyü düşünelim, tedbirimizi alalım. Ben bunun sadece AKP döneminde olacağını da iddia etmiyorum. Yarın CHP döneminde o sandıkta sandık kurulunun mühürü olmadan kullanılan oylarda diyelim ki CHP’ye 5 oy çıktı, AKP’ye 200 oy çıktı, giderken ben de aldım fazla basılmış oylardan, bunları tek tek bastım, götürdüm, verdim. Sandık kurulunun mühürü olmayınca bu oyların o sandıkta mı kullanıldığı yoksa bir başka ahlaksız tarafından –kim olursa olsun partisi ahlaksızdır o adam- değiştirilip değiştirilmediğini bilemeyeceğiz. O yüzden, bu hatadan tez zamanda dönmemiz lazım. Yapılacak iş... Arkadaşlar, bakın, hata hatayla telafi edilmez. Eğer mühür yoksa bunun yöntemi eğitimidir ve kolayca biter.

Bitiriyorum Başkanım.

Şimdi, “Uzlaşmayı teşvik ediyor.” denilmesini kabul etmemiz mümkün değil. Ben uzlaşmayacağım ya, yüzde 9 oyum var, ben nasıl Meclise girmeyeceğim? Uzlaşmıyorum ya, ben ayrı bir siyasi ekolüm, ben apayrı bir dünyaya sahibim, mecbur muyum sizin gibi düşünmeye? Tek başıma girmek istiyorum. Yüzde 9 oy aldım, yüzde 9,9 aldım; mecbur muyum ben birleşmeye? Öbür türlü, üç benzemez parti bir araya gelip milletvekillerini sonradan bölüşürse bu hak, benim girmem hak değil. Ya, bu sizi rahatsız etmiyor mu? Böyle bir şey olabilir mi ya? Bunu kabul etmek mümkün değil.

Demin barajlardan bahsettim, kimse barajlar hakkında konuşmadı. Söylenen laf şu, Sayın Parsak dedi ki: “İkili parti olursa yüzde 10.” İyi, tamam; ben de biliyorum o yazıyı. Üçlü parti olursa yüzde 15, bu ne demektir? Tek parti girerse yüzde 5’tir baraj. Bizim aklımızla oynamayın ya. Ben size diyorum ki: İttifak yapmadım, ben tek parti olarak seçime gireceğim, barajım nedir? Yok. Burada 10. Avrupa’da var mı bu 10, tek parti barajı? Yok. Kimseyi de ne olur kandırmayın, böyle bir şeye tevessül dahi kimse etmesin.

Şimdi, son sözüm şu: Bakın, arkadaşlar, biz aynı şeyleri konuşabiliriz, farklı şeyler konuşabiliriz. 15 Temmuz ahlaksız darbe girişiminde dört parti aynı şeyi konuştu mu, konuşmadı mı kardeşim? Şimdi, biz dört parti aynı şeyi konuştuk diye birbirimizin kuyruğuna mı takıldık, birbirimizle kol kola mı girmiş olduk? Çok ayıp bir şey böyle bir şeyi söylemek. Eğer doğru MHP’den geliyorsa o doğruyu tasdik etmek bizim görevimizdir. Doğru HDP’den geliyorsa aynı, AK PARTİ, CHP’ye aynı. Eğer doğruysa, onu tasdik edeceğiz. “Vay doğruyu tasdik ettin, bak demek ki siz de ittifak kurdunuz.” Ya böyle bir şey olmaz. Bunu lütfen aklınıza bile getirmeyin.

Son sözüm şu: Cumhuriyet tarihi boyunca halk bütün ittifakları yırtıp atmıştır arkadaşlar. Halk şunu söylüyor: “Egemenlik kayıtsız şartsız benimdir. Ben ittifak yaparsam tabanda kendi kendime bu meşrudur. Başka partiler kendi kafalarına göre ittifak yaparsa bu gayrimeşrudur.” diyor. Cumhuriyet tarihi boyunca, CHP dâhil, ittifak yapan bütün partiler tokadı yemiştir, helak olmuştur. Biz size “İttifak yapmayın.” demiyoruz, yapın, bu Türkiye’ye yarar, helak olursunuz, bu Türkiye’ye yarar. Ancak yaparken, kanunu çıkarırken bu dediklerimizi dikkate alın. Biz size “İttifak yapmayın.” demiyoruz, yapabilirsiniz, şimdi de yapıyorsunuz ittifak Mecliste. Yani hakkınızda kötü mü konuşuyoruz? Tamam, önce böyle söylüyordu, şimdi böyle söyler, yarın ne söyleyeceği bilinmez, o halkın takdiridir. Şu anda Mecliste MHP ve AKP ittifak hâlinde. Bu kötü bir şey mi? Değil. Ayıp bir şey mi? Değil. Takdir halkındır. Bu çerçevede “İttifak yapmayın.” demiyoruz. Ama bizi zorlamayın ittifak yapmaya, başka partileri ittifak yapmaya zorlamayın. Çünkü biz zamanında ittifak yaptık, bunun tokadını yedik. Şimdi siz aynı yoldan, ders almadan gidiyorsunuz. Siz bilirsiniz. Ama bunu yaparken de bu söylediklerimizi dikkate alırsanız memnun olurum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Atıcı, ben teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, söz talep eden Sayın Murat Emir.

Sayın Emir, buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Aslında bir konuşma ihtiyacı içerisinde değildim ama bir iki önemli saydığım konunun altını çizerek asıl görüşlerimizi ve tartışmalarımızı alt komisyon çalışmalarına bırakmayı, özellikle bu ilerleyen saatte, daha uygun görüyorum.

Ben Değerli Aytağ Atıcı’nın bıraktığı yerden devam edeyim. Bu ittifak meselesi. Çünkü ittifak meselesini öyle bir koyuyorsunuz ki ortaya, anlamakta güçlük çekiyorum, hatta bazen şaşıyorum. Biz sanki ittifaka karşıymışız gibi bizi ittifakı anlatıyorsunuz. Biz ittifaka karşı değiliz arkadaşlar, hatta bunun yasal bir zemini olmasında da yarar görürüz. Çünkü ittifak sonuçta birbirine yakın siyasi partilerin... Bakın...

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – İttifaklar helak ediyor diyor...

MURAT EMİR (Ankara) – Ha, o başka bir şey. Biz ittifakın yani fiilen yürütülen hatta zaman zaman yasaya karşı hile şeklinde yürütülen ittifakların yasal bir zemine kavuşturulmasında en ufak bir sakınca görmüyoruz. Ama bizim burada sakınca gördüğümüz iki temel nokta var. Birincisi, barajın bir tehdit unsuru olarak kullanılması ve baraj üzerinden haksızlık yapılması, sandalye çalınmasına biz karşıyız. Hele hele baraja bütün siyasi partilerin özellikle muhalefetteyken, özellikle iktidarla iç içe geçmemişken nasıl yaklaştığını biliyoruz ve barajın 12 Eylül’den kalma bir şey olduğunu biliyoruz. Dolayısıyla bu baraj tehdidini kaldırmak varken, bu yola gitmeyip barajı aynen koruyup ve bir de küçük partilere Meclise girme olanağı bu tehdit üzerinden vermeyi ne siyasi ahlaka sığdırıyoruz ne de eşitlik ilkesine sığdırıyoruz.

Şimdi, tam yeri gelmişken söyleyeyim, bu kuyruk meselesi.

Değerli arkadaşlar, şimdi, biz bugün burada Anayasa Komisyonunda bir teklifi konuşuyoruz. Dolayısıyla daha önce yani bu yasa yokken kimi partilerin Mecliste olabilmek adına kendi çabalarıyla bir iş birliğine girmiş olmalarında, ittifak içerisine girmiş olmalarında yadırganacak bir şey yok; buna “kuyruk” diyemeyiz. Ama bugünden itibaren bu yüzde 10 barajını kaldırmak veya düşürmek varken, bunu yapmıyorsanız ve bunu yapmıyorken de bir şekilde küçük orandaki partinin hiçbir gerçekçi sebebi olmaksızın barajı geçmiş sayılmasının önünü açıyorsanız, işte bu da tam da kuyruğa takılmaktır, hiç kusura bakmayın. Yani bunun adı “Kuyruğa takılmaktır”. Söylendi, kısa konuşmak için ayrıntılarına girmiyorum: Yüzde 1’lik parti ittifak yapınca barajı geçecek, yüzde 9,5’luk parti geçemeyecek, işte bunun adı “Kuyruğa takılmaktır.” bunda kompleks yok. Ama daha önce üçlü milliyetçi -MÇP’nin de içinde olduğu- iş birliği oldu, bizim daha önceki birlikteliklerimiz oldu, bunun kuyrukla ilgisi yok. O gereklilikti ama bugünkü yapılan, bu saatten sonra yapılan artık kuyruğa takılmak olur, hiç kusura bakmayın.

Şimdi burada biz işin özünü konuşmak zorundayız. Yani burada aslında biraz da fazla siyaset yapıldı gibi geliyor bana. Şimdi ittifak yaptığın anda iki defa d’hondt uyguluyorsunuz. Bunun bir mantığı yok. Önce alıyorsunuz oyları kendi sepetinize dolduruyorsunuz, alacağınızı alıyorsunuz ittifak yaptınız. Çünkü d’hondt sistemi sonuç olarak yüksek oy alan partileri koruyor, onlara daha çok temsil olanağı veriyor, nispi temsil yöntemi olduğu için ve ondan sonra kendi aranızda paylaşıyorsunuz. Bunun simülasyonları da ortada. İşte bu, milletvekili hırsızlığıdır. Biz bunlara karşıyız yoksa ittifaka niye karşı olalım. Dürüst, mert, net, eşitlikçi bir ittifak anlayışı varsa, ki o yapılacaksa biz bunun yanında oluruz.

Şimdi, aslında Sayın Parsak'ın ben Naci Bostancı'ya itiraz etmesini beklerdim. Çünkü bütün o konuşmalardan anladığım şu: Rekabet yok iki parti arasında. Çünkü "İttifak olunca rekabet olmayacak." dedi. Çünkü koalisyonlarda rekabet de olmayormuş, bu çok tehlikeli bir şeymiş.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Yine anlamamışsınız.

MURAT EMİR (Ankara) – İş birliği oluyormuş, o da güzel, tamam, notlarımı aldım. Şimdi Sayın Parsak dedi ki: "Tutum birlikteliği." Hatta çok da böyle provokatif bir konuşma yaptı. Şimdi bütün bunlar birleştikten sonra kendinize sormayacak mısınız "Biz niye ayırıyoruz?" diye. Bence burada aslında bütün partilerin o siyasi duruşlarını, geçmişlerini, kendi ilkelerini bir oturup tekrar değerlendirmeleri ve önce tabanlarına dönük olarak da samimi olmalarını ve samimi bir öz eleştiri yapmalarını bekliyorum. Tam da bunu yapamadıkları için, bunu anlatamadıkları için ve buradan gerekli oy transferini sağlamakta sıkıntı yaşayacaklarını bildikleri için de işte bu garabet düzenlemeyi getiriyorlar. Ne bu? İttifakı kare içerisine alıyorlar, dikdörtgen içerisine; hangisine basarsan bas. Nereden biliyoruz iradenin o partiye ait olduğunu, kim bilecek? Bakın, iradenin tek belirleyeni mühürdür. Şimdi, ittifaka basarsan da sayılıyor, bir partiye basarsan da sayılıyor. Zaten ikisini aynı zarfa koymuşlar Cumhurbaşkanı ile diğer partinin seçimini. Bunların hepsi aslında şunun ifadesi: "Biz tabanlarımıza bunu anlatmakta güçlük çekiyoruz ve bize oy verecek partiler aslında bizim bu ittifakımızı ve bizim Cumhurbaşkanı adayımızı aynı oranda desteklemiyor olabilirler. Dolayısıyla biz onların bu iradelerini bir şekliyle yönlendirmek, bir şekliyle ipotek altına almak için ne yapabiliriz? Tek mührü geçerli sayarız, bir de aynı zarfa koyduk mu tamamdır." İşte, biz bunlara karşıyız yoksa mertçe, dürüstçe ittifak yaparsanız bununla ilgili hiçbir itirazımız yoktur.

Bir de, bu mühürle ilgili mesele, o konu da önemli.

Değerli arkadaşlar, Yüksek Seçim Kurulu, çok yüksek oranda, milyonlar düzeyinde her seçimde yedek pusula bastırıyor ve bir sandığa hangi zarfın, hangi oyun atıldığının tek karinesi, tek belgesi, tek delili oradaki mühürdür ve dolayısıyla o mühür olmadığı zaman aslında siz o karineden yani tek karinenizden vazgeçmiş oluyorsunuz. Zaten bu böyle olduğu için de dünyada bu uygulanıyor, Türkiye'de de çok uzun yıllardır bu uygulanıyor ve deniyor ki: "Ya, biz bunu yasaklamıyoruz, kaldırmıyoruz ama bunun üzerine iptalleri önlüyoruz." Bunun ne mantığı var? Ya, madem bu bir yaptırıma bağlanmıyorsa bunun ne mantığı var? Eğer bu bir ihtiyaç değilse, bu sandıklara atılan oyların mühürlü olması bir ihtiyaç değilse dediğiniz gibi, niye kaldırmadınız? Bu sorunun da bir cevabı olması lazım.

Ben burada çok uzatmadan sözümü keseyim. Umuyorum ki bu tekçi anlayış, siyaseti kutuplaştıran hatta Türkiye'yi kutuplaştırmaktan çekinmeyen, "biz ve sizler" diye ikiye bölen, bunun üzerinden iktidarını pekiştirmeyi düşünen anlayış artık Meclisi, şu Komisyonu ve birazdan kuracağımız alt komisyonu biraz daha doğru dürüst çalıştırmayı dener ve böylesine yanlış, böylesine millî iradeye saygısız, böylesine sandalye hırsızlığını hedefleyen ve millî iradenin Meclise de, Cumhurbaşkanlığı seçimine de yansımalarının önüne geçen, oy hırsızlığının önünü açan bu tasarıda en azından olumlu değişiklikler yapma fırsatı buluruz diyorum ve teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Emir, teşekkür ediyorum.

Söz talep eden Sayın Uğur Bayraktutan.

Sayın Bayraktutan, buyurun.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben de aslında bugün konuşmayacaktım ama Sayın Parsak çok konuşunca dedim ki onun birkaç şeyine cevap vereyim ben de tutanağa geçsin diye. Maddeler konuşulunca bunları ayrıntılı anlatacağım.

Şimdi, getirilen teklifin 9’uncu maddesinde özellikle bu mühürsüz oylarla alakalı, oy pusulalarıyla alakalı Parsak’ın çok ayrıntılı değerlendirmeleri var. 9’uncu maddede sandık kurullarının -en çok işlenen gerekçe- sehven zarfları mühürlemediklerinden bahisle, bunu geçerli saymaya ilişkin bir düzenleme getiriliyor ve burada sandık kurulu mührü bulunmamasına rağmen filigran, amblem ve ilçe seçim kurulu mührü bulunan zarfların geçerli sayılacağı hükme bağlanıyor. Daha önceki yaşamış olduğumuz referandumdaki garabetin de temel düzenlemesi bu.

Şimdi burada başka bir şey var Sayın Parsak, özellikle size sesleniyorum. 3’üncü maddede de bir düzenleme getiriliyor, 3’üncü maddedeki düzenlemede diyor ki: “Mevcut düzenlemedeki sandık kurulu başkanlarıyla alakalı -bakın çok teknik, hiç kimseyi incitmeden bir şey söyleyeceğim- iyi ün yapmış kişiler kavramının afakî niteliği ve bu kişilerin belirlenmesindeki güçlük nedeniyle, uygulamada sorunlar yaşandığı bilinmektedir. Bu nedenle teklifle -gerekçeyi söylüyorum- birlikte yapılan seçimlerde oy pusulalarının aynı zarfa konulmasının öngörülmesi ve seçim ittifakı müessesesine yer verilerek sandık sonuç tutanaklarına işlenecek bilgilerde değişiklik yapılması sebebiyle, oy kullandırma ve sayım döküm işlemlerinde aksaklıklar yaşanmaması için bu işlemlerin daha nitelikli ve liyakatli kişilerce yapılması gerekmektedir.” Kamu görevlisini sandık kurulu başkanı yapmanın temel gerekçesi bu. Daha liyakatli kişilerin getirilme gerekçesi.

Şimdi soruyorum size Sevgili Parsak, kamu görevlisini sandık kurulu başkanı yapmanızın temel gerekçesi liyakatli olmaları değil mi, öyle diyorsunuz?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Teklifte yazıyor.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Öyle yazıyor.

Peki, bu liyakatli kişi bu mührü niye unutsun ki? Daha liyakatli kişi bu.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Unutmazsa sıkıntı yok.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Hayır hayır yani niye unutsun? Demek ki daha liyakatli bir kişi geliyor buraya. Yani sandık kurulu mührünü unutamayacak... Demek ki dışarıdan atanan kişilerde bu liyakat yok. Biz ne yapıyoruz? Bu işi daha iyi bilen... Ki o kamu görevlilerinin biz nasıl geldiğini tahmin ediyoruz; mesela, benim yöremde bir valinin kimleri göndereceğini biliyorum, bizim ilin valisiyle alakalı.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Herkesi gönderecek 1 kişiyi değil.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Şimdi, şunu anlatmaya çalışıyorum: Demek ki bu gerekçede kamu görevlisinin o göreve getirilmesinin, sandık kurulu başkanı olmasının nedeni daha çok liyakat sahibi olması. Bu derecede derin liyakat sahibi olan bir sandık kurulu başkanı mühürlemeyi unutabilir mi? En basit şey. Yani mühürlemeyi unutabilir mi? O gün sabah gelecek, her şey yapılacak, kıyamet kopacak, YSK her türlü genelgeleri yayınlayacak ve o sandık kurulu başkanı o gün sabahtan gelecek, mühürlemeyi unutacak... Demek ki burada başka bir gerekçe var arkadaşlar. Demin Aytağ Hocam çok güzel bir şekilde bahsetti. Bunlardan birisi bu, çok ayrıntıya girmeyeceğim.

Aynı sandık kurulu başkanı, bir kamu görevlisi, kolluk kuvvetlerini tek başına çağırma hiçbir problem yok, yetkisi var, hiçbir problem yok. Bir de onu kamu görevlisi yapıyor, sandık kurulu başkanını. Bir de o kişinin yanına şahıslara da, oradaki vatandaşlara da -onların pratikte ne olacağını hep beraber yaşayacağız- kolluk görevlisini çağırma yetkisini veriyoruz.

Değerli arkadaşlar, bu ne demek yani böyle bir garabet olabilir mi? Hem de mevcut dışında şimdi bir de kamu görevlisi yetkisi veriliyor.

Bir başka şey daha söyleyeyim: Bakın bütün Batı tipi demokrasilerde, özellikle AB ülkelerinde, biz bundan önceki düzenleme -Cumhurbaşkanlığı Seçim Kanunu Tasarısı- geldiği zaman kıyamet kopartıyorduk aynı gün oy kullanmayla alakalı. Bakın arkadaşlar, aynı gün oy kullanmayla alakalı; hem milletvekili seçimi hem Cumhurbaşkanlığında aynı gün oy kullanmayla alakalı kıyamet kopartıyorduk. Şimdi siz başka bir şey yapıyorsunuz: Yani siz kuru fasulye ile sütlacı aynı şeyin içerisine koyuyorsunuz. Nasıl biliyor musunuz? Hem yürütmeyi -bakın dikkat edin- yürütmenin başı cumhurbaşkanı ile yasama organını, milletvekilini aynı zarfın içerisinde koyuyorsunuz.

Değerli arkadaşlarım, bakın, en kabul edilemeyecek olay bu. Bu her şeye aykırı, Avrupa’nın bütün yerleşik normlarına aykırı. Yani hem yasamayı aynı zarfın içerisine koyuyorsunuz hem de yürütmenin başını aynı zarfın içerisine koyuyorsunuz. Ondan sonra da çıkıp diyorsunuz ki: “Efendim, kuvvetler ayrılığı ilkesine aykırılıktır.” Ben hukuk fakültesinde okuyorken bize birinci sınıfta sordular: Kuvvetler ayrılığı ilkesi nedir? Yanımda bir arkadaş yazmıştı “Kuvvetler üçe ayrılır; kara kuvvetleri, deniz kuvvetleri, hava kuvvetleri.” diye. Eğer kuvvetler ayrılığından bunu anlıyorsanız söyleyeceğim hiçbir şey yok arkadaşlar; kara kuvvetleri, deniz kuvvetleri, hava kuvvetleri anlıyorsunuz.

Şimdi, biz bunun temelini ne olduğunu görüyoruz, biliyoruz. Arkadaşlarım dediler, sadece zapta girsin diye söylüyorum: Sadece kime yüzde 10, kime yüzde 51 lazım onları biliyoruz. Sayın Parsak altını çizdi ben de altını çiziyorum. Sayın Parsak, inşallah, 27’nci dönemle alakalı çok global fotoğrafa bakmaya gerek yok, ormana mı bakacaksınız, ağaçları mı göreceğiz? İkimiz de, siz de ben de kendi seçim çevrelerimize bakacağız, inşallah, o zaman birbirimizi ararız. Ne demek istediğimi anlıyorsunuz.

Teşekkür ediyorum.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Türkiye’ye bakalım.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Yok, oradan bakarsak yeter.

BAŞKAN – Sayın Bayraktutan teşekkür ediyorum.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Parsak, konuşmada isminiz geçtiği için cevap hakkı kullanacak mısınız, yoksa toplantıyı bitirelim mi?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Daha fazla konuşma varsa, muhtemelen yine... Eğer yoksa konuşacağım.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, şimdi burada bir insicam üzerinde toplantıya devam ediyoruz ama bir milletvekili, saygıdeğer milletvekili arkadaşımız geliyor, biz toplantıyı bir noktaya getiriyoruz bir daha sıfırdan başlıyoruz, bir daha sıfırdan başlıyoruz.

Alt komisyon çalışması yapacağımız için şu an toplantıyı bitirmek üzere genel bir mutabakat var. Sadece Sayın Parsak’ı ismi geçtiği için bir cevap hakkı kullanacaksa kısa bir cevap...

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Eğer başka konuşmacı yoksa ben bir cümleyle...

BAŞKAN – Başka bir konuşmacı konusunda zaten...

MURAT EMİR (Ankara) – Sataşmazsa konuşmayız.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Sonra biz de konuşabiliriz.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar...

Sayın Parsak, siz sadece kısa bir cevap hakkını kullanın.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Başkan, hakkımız baki kalmak koşuluyla...

BAŞKAN – Tabii tabii.

Sayın Parsak, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak'ın, teklifin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde adının zikredildiğine ve söz konusu beyanları kabul etmediğine ilişkin açıklaması

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Ben bunu anayasa görüşmeleri esnasında da ifade de etmiştim: Seçimde seçmenleriniz “Ne yaptınız?” diye sorarlarsa “Sürekli olarak Sayın Parsak’a dair bir şeyler söyledik.” dersiniz.

BAŞKAN – Yeni bir sataşmaya meydan vermeyin lütfen.

MURAT EMİR (Ankara) – Kendinizi abartmayın Sayın Parsak, o kadar ciddiye almıyoruz sizi.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Şimdi, baştan itibaren adımı da zikretmek suretiyle burada gerçekten bana göre aslında teklifi de ya anlamadığını ya da anlamak istemediğini ortaya koyan birtakım değerlendirmeler oldu. Ben yeni tartışmalara meydan vermemek adına söz konusu beyanların hiçbirini kabul etmediğimizi ifade etmekle yetineceğim.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Ne güzel uzlaşıyorsunuz, ne güzel uzlaşıyorsunuz! Hani Türkiye’ye bakıyorduk?

BAŞKAN – Sayın Parsak’a teşekkür ediyorum.

IV.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ**A)KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ**

1.- 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2137)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, böylelikle kanun teklifinin geneli üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Başkan, tamamlanmadı!

BAŞKAN – Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

MUSA ÇAM (İzmir) – Maddelere geçmeden “Hakkımız baki.” dedik biz.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Niye maddelere geçiyoruz?

MUSA ÇAM (İzmir) – Maddelere geçmiyoruz, alt komisyon...

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, alt komisyon kuruyoruz, lütfen...

Maddelere geçilmeden önce alt komisyon kurulmasına ilişkin bir önerge var...

MUSA ÇAM (İzmir) – Maddelere geçilmesi yanlış Sayın Başkan, yanlış yapıyorsunuz.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Düzeltiyor...

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, düzelecek bir şey yok. Şu an geneli üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

MUSA ÇAM (İzmir) – Tamamlanmadı, bizim söz hakkımız var.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Hayır niye tamamlıyoruz? Alt komisyonda indirmiyor muyuz?

BAŞKAN – Alt komisyon görüşmelerinden sonra maddeler kısmında, maddelerde gelir konuşursunuz.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Hayır efendim...

BAŞKAN – Evet arkadaşlar, şu an oylama bitmiştir.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Başkan, yanlış yapıyorsunuz!

BAŞKAN – Şu an arkadaşlar, oylama bitmiştir.

MUSA ÇAM (İzmir) – Yanlış yapıyorsunuz, yakışmadı bu size!

BAŞKAN – Bu kararı mutabakatla verdik, bunu da size buradan bildirmiş olayım.

Önergeyi okutuyorum.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Ya, önergeyi okutmadan karar aldınız Başkan.

BAŞKAN – Hayır.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Evet.

BAŞKAN – Maddelere geçilmeyi oyladım...

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Geçemezsiniz!

BAŞKAN – ...geneli üzerindeki görüşmeleri tamamladım, bir adet önerge var dedim, önergeyi okutuyorum.

MUSA ÇAM (İzmir) – Yanlış yapıyorsunuz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Evet, alt komisyon kurulmasına ilişkin bir adet tüm partilerce, tüm üye arkadaşlarca verilmiş önerge var.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Yanlış yaptınız, yanlış yaptınız!

MUSA ÇAM (İzmir) – Yanlış yapıyorsunuz, yakışmadı size!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ama geneli üzerinde konuşamayacak mıyız biz?

VI.- ALT KOMİSYON

A) ALT KOMİSYONA SEVKLER

1.- 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin (2/2137) ayrıntılı bir şekilde incelenmek üzere alt komisyona sevk edilmesi

BAŞKAN – Önergeyi okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2137) esas numaralı 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin, daha ayrıntılı bir şekilde incelemek amacıyla alt komisyona havale edilmesini arz ve teklif ederiz.

Muharrem Erkek

Abdurrahman Öz

Zekeriya Birkan

Çanakkale

Aydın

Bursa

Mustafa Köse

Erol Dora

Mehmet Parsak

Antalya

Mardin

Afyonkarahisar

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum.

Gerekçe:

Görüşülmekte olan (2/2137) esas numaralı Kanun Teklifi üzerinde ayrıntılı bir inceleme yapılması yararlı olacaktır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Önerge gereğince, alt komisyon kurulmasına ve alt komisyonun 9 kişiden oluşmasını ve çalışmasını kısa sürede bitirmesini, raporunu sunmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

MURAT EMİR (Ankara) – Kısa süre diye bir şey yok Sayın Başkan.

BAŞKAN - ...Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Kısa süreden kastınız ne Sayın Başkan?

MURAT EMİR (Ankara) – Böyle bir önerge mi olur ya?

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Böyle bir oylama mı olur yani?

MUSA ÇAM (İzmir) - Sayın Başkan, isimleri okuyup onu oylayacaksınız yani, böyle oylama olmaz.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, alt komisyon olarak üye isimlerinin teklifini bekliyoruz.

MURAT EMİR (Ankara) – “Kısa sürede komisyon çalışması” diye teklif olur mu Sayın Başkan ya.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Yeni uygulamalar çıkarıyorsunuz Sayın Başkan.

MURAT EMİR (Ankara) – Anayasa Komisyonuna yaklaşıyor mu böyle bir alt komisyon, “kısa sürede bitirmek...”

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Böyle oylama yok yani.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, HDP’den Sayın Erol Dora; Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Murat Emir, Sayın Fatma Kaplan Hürriyet; Milliyetçi Hareket Partisinden Sayın Mehmet Parsak; AK PARTİ’den Sayın Murat Alparslan, Abdurrahman Öz, Sayın Mustafa Köse, Sayın İbrahim Halil Fırat ve Sayın Kemalettin Yılmaztekin.

Alt komisyonu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Alt komisyon kabul edilmiştir.

Alt komisyonun Başkanlık Divanını belirlemek üzere 27 Şubat 2018 günü (bugün) saat 20.00’de toplanmasını ve raporunu kısa sürede hazırlayıp Komisyona sunması için çalışma yapmasını talep ediyoruz.

Yine, Komisyonumuzun da 1 Mart 2018 Perşembe günü saat 14.00’te toplanması üzere toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 19.42

